

oră și nu este chestiune nici de rezervor nici de bidoane. Totalul combustibilului dă deci 1250 kil. 600. Dar aparatul nu poate să suporte mai mult de 700 kil. și noi nu am socotit cu toate acestea nici aparatul chiar, nici motorul, nici pasagerul fără de care este imposibil orice lucru. Cu cei 100 cai, mergând 117 kil. pe oră nu ar trebui mai mult de 43 de ore. Dar în schimb cele două motoare consumă dublu, 44 kil. pe oră, adică 1821 kilograme numai combustibilul. Se vede dar că traversarea Atlanticului este imposibil. Poate că în viitor se va realiza, când totul va fi perfecționat.

Traian Popescu.

NAPOLÉON ÎN INSULA ELBA

Vinderea la licitație publică a unei case pe care Napoléon a locuit-o câteva timp în insula Elba a înviorat suvenirul zilelor petrecute în acest exil.

În viața arzătoare a împăratului șederea în insula Elba este puțin lucru. Napoleon era uitat pentru că chiar el făcea eforturi ca să fie uitat. Dar este o greșală a crede că studiul vieții sale în timpul zilelor petrecute în acest exil nu prezintă decât un interes secundar.

Dacă geniul său militar nu a mai avut în timpul acestei perioade ocazia să se manifeste, geniul său de organizator se arată nu mai puțin admirabil decât în timpul când domnea în Europa. Și poate chiar în acest timp împăratul dă măsura marilor sale facultăți de diplomat.

Napoleon sosise în insula Elba la 20 Aprilie 1814. La 3 Mai, în ziua chiar când Ludovic XVIII își făcea, în Parisul recucerit Bourbonilor, intrarea într-o trăsură trasă de cai albi, împăratul alungat își făcea deasemenea și el intrarea solemnă în noua sa capitală: Porto-Ferraio.

Împăratul lumii nu mai era decât regele insulei Elba. Dar așa mic cum fu regatul, entuziasmul popular era făcut pentru a satisface pe noul suveran. Locuitorii îl primiseră cu simpatia cea mai călduroasă.

Insula Elba, mica insulă aproape necunoscută, intra în istorie. Ea devenea un regat și cel mai mare cuceritor al timpurilor moderne era suveranul acestuia.

Noul rege locui mai întâi în primăria din Porto-Ferraio. Dar sub ferestrele sale era o neîncetată larmă de ovațiuni. Nu putea să pue piciorul din casă fără să fie îndată întovărit de o escortă de admiratori. Obosit de aceste manifestațiuni prea dese și prea sgomotoase Napoleon se hotărâ să se depărteze puțin. Mai întâi se refugiă la palatul Mulini care se afla pe un platou destul de ridicat în afară de raza orașului.

Aceasta fu principala lui locuință. Locuința de altfel destul de rău aranjată, așa că suveranul trebui să instaleze o sală de băi într-o sufragerie....

Ce departe era de splendorile Tuilerilor și ale lui Saint-Cloud!

Cu toate acestea Mulini era prea aproape de oraș. Pentru ca să se bucure de mai multă liniște și de un aer mai curat, împăratul se instalează în vila San-Martino, aceea care a fost vândută acum câteva săptămâni.

În cartea „Napoleon rege al insulei Elba” d. Paul Gruyer a descris minuțios viața suveranului în aceste modeste palate.

Napoleon avea aci câțiva tovarăși. Credinciosul Bertrand era mare mareșal al palatului; Druot ținea postul de guvernator al insulei; un vistiernic vechiu al armatei, Peyrusse, era plătit și încasator general pentru război și intern; Cambonne comanda armata regală, de

aproape 1600 oameni. Napoleon avea chiar și o flotă compusă din cinci vase comandate de un locotenent de marină. Dar acest locotenent era un simplu marinar care nu putea să facă o călătorie fără să fie cuprins de răul de mare.

Personalul Curții mai cuprindea încă un mare preot, doi doctori, patru șambelani, doi prefecți ai palatului. Era chiar un director al muzicii, care avea sub ordinele sale un pianist și doi cântăreți.

Napoleon comanda toată această lume și domnea în insula sa cea mică tot așa de serios cum domnia în Franța. Călătorește prin regatul său și peste tot trecerea sa este marcată prin îmbunătățiri și binefaceri. El dă țăranilor sfaturi pen-

Coade, picioare și unghii

Va veni o zi când nu va mai rămâne nimic din vechea Chină. Instituirea unei republici în locul dinastiei răsturnate va face să dispară toate obiceiurile vechi. Chiar sub regimul vechiu China s'a arătat reformatoare. Mandciurienii domneau încă când fu decretată suprimarea opiumului.

Cât despre femei, să sperăm că vor părași obiceiul barbar de a-și micșora piciorul. Acest obicei adevărat chinezesc, nu mandciurian, datează din secolul al VI-a, epocă în care un împărat a ordonat femeii sale să-și lege picioarele în așa mod ca să le dea aparența unei lüne noi.

Chinezoaicele burgheziei consideră ca un semn de distincție de a avea piciorul diformat. Mandciurienii erau un popor de

Cum își diformează picioarele chinezei

Acum coadele încep să dispară. Chinezii noui și-au tăiat acest apendice care le atârna pe spate, și au îmbrăcat redingota severă. Acea coadă tradițională terminată uneori printr'un șiret de mătase neagră se purta uneori în jurul capului, dar pe stradă sau în fața unui superior, era necuviincios să n'o lase pe spate.

Scriitorii și savanții nu se vor mai crede obligați să lase să le crească la infinit unghiile pentru a arăta că nu se ocupă cu lucrări manuale.

origină nomadă și nu practicau această modă.

Operația e dureroasă. De la etatea de șase ani se pun picioarele în niște bandouri care strâng degetele și le fac cu timpul foarte mici.

O bună mamă nu se dă îndărât de a pune pe copilul său la acest supliciu spre a face din fiica sa o persoană elegantă.

Vetor.

tru agricultură, îi învață să cultive cartoful, să planteze duză. A fost văzut de mai multe ori ținând cu mâinile sale imperiale și regale coarnezle plugului.

Micile forturi ale insulei sunt în ruină; el le ridică și le înarmează cu tunuri; face o școală militară după modelul școlii Politehnice; crează un lazaret, construiește drumuri.

Activitatea sa nu e slăbită nici o clipă.

La Mulini și la San-Martino, pe care îl numește și Saint-Cloud, el primește, dă serbări, acordă audiențe străinilor notabili care vizitează insula.

În salonul acestei vile el a pus și picturi pe zid această inscripțiune: „Ubi-cum-que felix Napoleon”: Napoleon este fericit pretutindeni.

Și, de fapt, el pare fericit. Nu pare că regretă trecutul; nu poartă să bănuștii că are proiectul de a recuceri imperiul pierdut.

Străinii vin în număr mare la Elba pentru ca să-l vadă și toți pleacă crezând că a primit soarta. Li se spune că serile și le petrece jucând șah sau la cărți cu Doamna Mama, cum îi zicea el, cu Paulina, sora sa, sau cu Bertrand și că plăcerea lui cea mare este să trizeze.

Se plimbă prin satele din împrejurimi și se oprește pe la cei mai săraci pescari pentru ca să mănânce ciorbă de pește la ei. Englezii, vizitând San-Martino îl găsește jucându-se cu discuri cu câteva burghize ale orașului. Da, marele Napoleon, învingătorul lumii, triumfătorul de la Austerlitz a ajuns până aci. Cu o legătură la ochi, cu cornete nuci de hârtie el se joacă cu fetele din Porto-Ferraio.

Altădată, turiștii îl zăresc alergând prin toate părțile prin vile dinprejurul lui San-Martino. Ce făcea? Prindea foarte simplu găinile care îi scăpaseră din coteț. Se povestește chiar că se amuza făcând diferite șotii. Când se plimba într-o zi cu Bertrand, luă repede un pușcă de pestișori din plasa unui pescar și îi puse în buzunarele marelui său. Apoi, lucrul făcut, cerea acestuia să-i dea batista. Și, Napoleon, se spune, râdea cu un râs de copil văzând nutra ce o făcea Bertrand.

„Toți vizitatorii, spune Paul Gruyer, trecuseră valurile pentru ca să vadă gloria care minunase lumea întreagă, pe acest semizeu căzut din cer, pe care și-l imaginau să-l găsească într-o aureolă strălucitoare, cu pumnul pe birnie, cu ochii aruncând fulgere și pronunțând din când în când câteva cuvinte prevestitoare...”

În locul acestuia, ei găseau un om mic și pântecos, cu profilul caraghios de italian, cu nasul galben de tutun, gata să vorbească cu țărani și să se joace cu burghizele.

Or, Napoleon știa că era supravegheat de aproape. El avea, și el de asemenea, poliția sa activă care găsea urma spionilor. El știa tot ce se petrecea la Paris. Fusesse informat că Fouché și Talleyrand se străduiau fără încetare să încredințeze pe rege și pe reprezentanții puterilor a-

liate că el era prea aproape de Franța și că, pentru liniștea regatului, trebuia să-l transporte într-un exil mai depărtat.

El știa toate acestea. Și pentru aceasta el părea că e mulțumit cu soarta, pentru aceasta se juca cu damele din Porto-Ferraio.

„Comediant!” îi spusese odinioară papa. Actor, a fost, în adevăr, în insula Elba și actor de geniu. A mințit toată lumea, chiar și pe rude. Pe când el își juca cu răbdare jocul său de suveran de operetă, ideea plecării și reintrării în Franța se naștea în spiritul său. Colonelul englez Neil Campbell însărcinat să supravegheze asupra persoanei împăratului era convins că nu avea nimic a se teme din partea lui. Campbell era tânăr și frumos. Se plictisea la Porto-Ferraio. Un sentiment imperios îl chema destul de des la Florența. O frumoasă florentină nu era nesimțitoare la eleganța frumosului ofițer.

Or, în timp ce colonelul se găsea lângă ea, un trimis sosi, la 26 Februarie 1815, anunțându-l că împăratul și soldații săi părăsiseră insula. Îndată se duse la Livorno unde se găsea o fragată engleză *la Perdrix*, ai cărei ofițeri fuseseră cu câteva zile mai înainte la Porto-Ferraio.

La știrea care i-o comunică Campbell, comandantul acestui vas izbucni în râs... Napoleon, să fugă din insula Elba... Aida deși era imposibil! Dădea serbări în palatul Mulini și se gândea atât de puțin să-l părăsească, că trei sau patru zile mai înainte ofițerii englezi îl văzuseră, comandând grenadirilor săi să facă niște gropi pentru a planta arbori, înaintea locuinței sale.

Astfel, împăratul, încă odată, își bătu joc de gardienii săi.

Campbell, cu toate acestea, se duse la Porto-Ferraio pe bordul lui *la Perdrix*. Nică împăratul, nici grenadirii, nimeni! Numai femeile: Doamna Mamă, Paulina Bonaparte soția generalului Bertrand rămăseseră în insulă.

Pe bordul brickului *Inconstant* urmat de câteva nave de comerț care duceau pe tovarășii săi de arme, împăratul plecase.

Campbell nu mai avu ce să facă, se reîntoarse la Livorno și preveni pe comandantul escadreii engleze care staționa în Mediterana. Mai multe vase fură trimise în căutarea escadreii imperiale. Dar era prea târziu. Împăratul și tovarășii săi erau deja lângă coastele Franței. În timp ce navele engleze brăzdau în zadar Mediterana, mica trupă debarca și „Vulturul, cu culorile naționale slura din clopotniță în clopotniță până la turnurile lui Notre-Dame”.

Trad. de Traian

DIVERSE

Cea mai înaltă casă din New-York. — Peste cât-va timp va fi gata cea mai mare casă din New-York, nu-

mită Woolwort Building și situată între Park-Place și Broadway.

Casa are 50 de etajii. Construirea ei a început în Noembrie 1910. Câte-va birouri se crele că vor putea fi închiriate încă acum în Octombrie, caci caturile superioare vor fi gata deabia în 1913. Imobilul costă 67,500,000 lei din care 22,500,000 a costat numai terenul. Chiriile vor produce anual 12,500,000 lei. Casa este proprietatea unei societăți.

—o—

O amintire de la lordul Nelson. — Vinderea prin licitație publică a colecției neî Bridge, la Piddletrenthide, (Anglia), a fost adjudecată pentru 8875 franci (300 guinee) o buclă din părul amiralului Nelson găsită într-o scrisoare adresată de lady Hamilton principelui de Galles.

Tr.

TIMBRELE DIN LUME

Noile mărci portugheze

La concursul pentru noile mărci portugheze s-au prezentat 73 concurenți, fiind premiați primii doi. Primul nostru clișeu reprezintă tipul adoptat definitiv

are a obținut premiul I și se datorește d-lui Constantino Fernandez. Al doilea clișeu, datorit d-lui Arthur de Mello, a obținut premiul al II-lea.

Expoziția din San-Francisco

În anul 1915 se va inaugura expoziția internațională din acest oraș.

Una din atracțiuni va fi fără îndoială secțiunea filatelică, unde se vor expune colecții în valoare de 20.000.000 lei.

Also.

Industria chibriturilor în Japonia

Fabricațiunea chibriturilor este, printre marile industrii chimice de curând introduse în Japonia, una dintre acelea care au făcut mari progrese în anii din urmă. Actualmente, ea consumă 4 milioane și jumătate de stânenți de lemne; ceea ce reprezintă, cum arată un statistician japonez, treizeci și două de milioane de tălpi de telegraf! Șasezeci de fabrici lucrează pentru exportare și o sută patruzeci și nouă pentru consumația interioară; este vorba ca toate să se unească într-o singură întreprindere care va regula comerțul exterior; dar, cum legea japoneză nu autoriză nici o centralizare, nici un monopol afară de acela al Statului, un proiect de lege a fost prezentat de curând Camerei deputaților.

Fabricarea chibriturilor este curioasă în Japonia, ca și fabricarea biscuiților în Anglia, pentru că țara nu produce materiile prime care îi sunt trebuincioase și că cea mai mare parte a produselor fabricate sunt exportate. Se înțelege că beneficiul realizat în această industrie reprezintă în totalitate remunerația lucrului și ingeniositatea pe care japonezii au încorporat-o în produsul fabricat.

Lemnul este aproape în totalitate importat; valoarea sa mai mare cu 7.500.000 de cât a celorlalte materii prime importate, nu reprezintă mai puțin de cât 20% din venitul exportărilor; numai de puțin timp s'a început să se fabrice fosforul și să se exploateze minele de pucioasă din țară. Astăzi, chibriturile japoneze inundă aproape toate țărilor din Extremul-Orient. Exportațiunile se urcă la suma de 26.250.000 lei; principalii cumpărători sunt: China (pentru 14.125.000 lei), Hong-Hong (pentru 6.500.000 lei), Singapor, Indiile engleze și Coreea.

Păun Petrescu.

LACUL MORȚILOR

De curând s'a reîntors în Franța dintr-o călătorie științifică pe care a făcut-o din sânul Guineei și până în mijlocul Africii Centrale, guvernorul Nigeriei, Amaury Talbot, care a adus cu sine o mulțime de date folositoare din acele regiuni.

De un deosebit interes sunt datele despre superstițiile negrilor din ținutul Oban. Frica de văjitorii a acestor negri e atât de mare, în cât de multe ori bântue printre ei un fel de epidemie de groază, care bagă în spaimă sate întregi.

În acest ținut a descoperit Talbot și așa numitul «lac al morților», a cărui liniște nici odată nu e tulburată de superstițioșii negri, cari cred că întreg tribul din care face parte acel îndrăzneț care s'ar apropia de lac va fi pedepsit cu boale și foamete de către spiritele lacului. În urma groazei nebune ce o poartă negrii de acest lac, împrejurimile lui sunt atât de puțin cunoscute, în cât

Talbot foarte cu greu a putut să-l găsească, de oare-ce nu putea primi date exacte asupra situației lui.

Numai după multe căutări, strecurându-se cu mari greutate prin dese tufșuri tropicale, a putut afla acest lac al morților, a cărui priveliște e înfricoșătoare. Țarmurile lacului sunt înconjurare de tufșuri înalte și dese, a căror umbră întunecă și mai mult luciul apei de culoare neagră. În urma faptului că acel loc e necalcat de picior omenesc, tot felul de animale de apă și uscat furnică în toate părțile. Crocodilii nenumărați umbla pe țărm și prin apă, iar printre crengile arborilor șueră o mulțime de șerpi gigantiști. Milioane de pești de tot soiul se ia la întrecere înot prin apa lacului, iar pe țărm orăcăie și sar tot felul de broscuți. În sfârșit, lacul și împrejurimile lui sunt cuibul tuturor animalelor, de tot felul, așa că — spune Talbot — superstițioșii negri au tot dreptul să tremure de groază «spiritelor» acestui lac.

Inchiriez PIANINE

Nou și uzate
ÎN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Începând de la 15 lei lunar
GEORG DEGEN, București
— Alături de Cofetaria Capșa —

La administrația ziarului „Universul” se află de vânzare hârtie maculatură, cîiu întrebuințat, precum și cerneală, cu preț foarte convenabil.

VĂPSEA DE PĂR RAPID

GARANTAT ABSOLUT
NEVĂTĂMATOARE

Văpșește imediat părul cărunt sau albit, în negru, brun, castaniu sau blond într'un mod atât de perfect și de natural în cât nu se cunoaște de loc că părul e văpșit. Întrebuințarea mai simplă și mai ușoară ca la orice altă văpșea de păr.

La nemulțumire se restituie imediat costul.

BONBOANE ORIENTALE

Parfumează admirabil gura

și distrug orice miros urât al gurei provenit din tutun, dinți stricați sau stomac deranjat.

Cutia 50 ban! la drogerii și farmaciile.
Observați marca *Senilur.acu stea*, singure veritabile.

CREMA
PUDRA
SAPUN

FLORA

POMADA
Capilogen
(Apă de păr)

TUSEA cea mai rebelă, bronșite acute și cronice, tusea măgărească, vindecă sigur

*Pectosin
Iteanu*

Sticla lei 3. — La drogerii și farmaciile

PURGEN

PURGATIV IDEAL
cu renume universal

De o eficacitate absolută sigură. Cutia cu 25 purgative lei 1.50. Observați ca fiecare pastilă să aibă inscripția: **PURGEN-BAYER**, singurul veritabil.

Anemia (lipsa sîngelui), clorosa, neurastenienă, histereză, slăbiciune generală, vindecă

*Hemofer
Iteanu*

recomandat de prof. dr. Bulcila, prof. dr. Leonte, prof. V. Negel, Iași, și alții, ca unul din cele mai puternice reconstituente ale corpului slăbit. Sticla lei 4.

DURERI REUMATICE

Nevralgii, migrenă, dureri de cap și de dinți vindecă sigur

PASTILELE
Nevralgine Jurist
Un flacon 2.50

La drogerii și farmaciile

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL”

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

«Vila Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din : o canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu ogindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pücher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihaî-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victoriei, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din : Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu ogindă ; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapitate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Caroli, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor

Un serviciu de ceai, de metal alb fin, argintat și garantat că nu înește, compus din : o tavă frumos cișelată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru ori-ce casă.

O fructieră de metal fin, argintată, înaltă de 50 cm. și având 3 glaste pentru fructe și un vas pentru flori.

O fructieră de metal alb, imitând exact argintul vechi, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en detail Frații A. & I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat Christoffe V. P. F.

Una pângă de argint veritabil, oxidată.

Una fructieră de metal argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramfon cu 6 plăci Perfection.

O mandolină italiană.

Una muzică de masă cu manivelă, cu 6 cântece.

Una chitară franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischonzniky, furnisorul Curții Regale, strada Colței, No. 7, București.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frână automatică, prin contra-pedalarie.

Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuința atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

Una carabină semi-automatică de mare precizie «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară.

Un gramfon marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcuri remontabile în timpul mersului cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste

obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramfoane și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Caroli 50, București.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat.

Două servicii de argint pentru ouă, compuse fiecare din câte trei bucăți, într-o cutie foarte elegantă.

Una pendulă elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel.

O vioară fină cu cutia ei.

O pelerină de ploae portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la «Compania Generală», mare birou de importățiune, stradă Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șase ceasornice de argint.

Șase ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3

capa e.

Trei ceasornice de metal imitând argintul rusesc.

Cinci coliere-lănțișoare de argint veritabil pentru gă.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jacques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie «Ideal», cu 4 ochiuri din tablă de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi compusă din 5 volume, de la d Ghetu, calea Dorobanților 100.

Un serviciu de oțet și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb : una de oțet, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune.

O vulpe de teracotă. **20 plachete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului «Universul» tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași : Pentru un an lei 18 ; pe 6 luni lei 9,15 ; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni primesc 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână, Marțea

ABONAMENT

LA

ZIARUL CALATORIILOR

Pentru un an lei 2,60 în toată țara

SARTII

Turcii formează acum marea masă a populației în Turchestan. Ei sunt împărțiți în patru grupe principale: Kirghizii, Turcomanii, Kipciakii și Uzbegii.

Vom vorbi aci de Tadjikii și de Uzbegii, cari, sub numele de Sartii, reprezintă elementele cele mai statornice ale populației din Turchestan.

Din punctul de vedere al tipului, Sarii prezintă un amestec foarte greu de definit, mai ales dacă observi elementele cari sunt sedentare de veacuri și la cari creșterea raselor a trebuit să fie foarte frecventă, în urma poligamiei.

Dar să dăm științele pe cari ei înșiși le arată cu privire la origina lor, și să le luăm ca exacte.

În mod general, Tadjikii au finețea și regularitatea caracteristică a tipului iranian. Uzbegii sunt, din contră, de tip turc sau de tip turc amestecat cu sânge mongol. Ei au, în cazul acesta, trăsăturile principale ale rasei galbene: ochii ușor închiși, pomeții obrazului ieșiți în afară, barba deasă.

Sarii sunt foarte plăcuți și se prezintă manierati și plini de deferență. Lucrul acesta are pentru ei o deosebită valoare.

În nici o țară musulmană și în nici o țară din lume, simplele salutări nu sunt mai complicate și mai surzătoare ca în Turchestan. Când se întâlnesc doi Sarii, ei angajează între ei, cu mâna dreaptă pusă pe inimă, o lungă convorbire. Ar fi o desonoare pentru ei să nu vorbească.

Frazele cele mai întrebătoare se compun din saluturi și bună ziua, din: „Să fii în pace.—Cum o duci cu sănătatea? —Ești bine sănătos?—Ești vesel? —Dumnezeu să te aibă în paza lui” etc. etc.—atâtea întrebări și atâtea urări pe cari și-le adresează în același timp unul altuia.

Chiar la drum, când sunt călare, Sarii păzesc cu sfințenie acest obicei consacrat.

C. Arg.

Averile din fundul mării

Se anunță din Capetown sosirea yach-tului cu vapor „Alfred Nobel” care, închiriat de o companie sud-africană, a venit să exploreze mai multe rămășițe de vapoare care zac în fundul mării, dealungul costelor coloniei Cap. Documente de o autenticitate incontestabilă stabilesc că acele rămășițe de vapoare conțin în magaziiile lor materii prețioase (drugi de aur) și de argint, minereuri aurifere,

etc). valorând, se pretinde, (50.000.000 franci). Yachtul este prevăzut cu aparatele de salvare cele mai perfecționate. O pompă foarte puternică va permite să se scoată nisipul care s'a așezat în interiorul vapoarelor.

Comandantul vasului „Alfred Nobel”, d. Cardiner, este un scafandrier foarte experimentat care a făcut de multe ori servicii importante, amiralității britanice. A avut ocaziunea, sunt trei ani de atunci, să examineze mai multe rămășițe pe care se pricepe să le exploateze, și recunosc că explorația nu era grea, mai ales cu aparatele cele mai perfecționate ce s'au inventat de atunci.

Ei își va începe campania printr-o scufundare în baia Saldauha, unde este la opstrezec stâneni de adâncime, pe un banc de stânci, vasul militar „Mereston” care transporta, când a fost surprins de furtună, 100.000 livre sterline (adică 2.500.000 lei) în aur englezesc, destinate soldei trupelor din colonii. Lângă farul de la Green-Point, la o adâncime de șase stâneni, se zărește, când marea este liniștită, scheletul lui „Thermopylae” care se scufundă în anul 1898 cu o bogată încărcătură (o tonă de aur și mai multe sute de drugi de argint). Mai sunt apoi vreo douăsprezece rămășițe de vapoare ale căror locuri sunt cunoscute, și care, după părerea curajosului căpitan Cardiner, vor fi o explorație ușoară.

Păun Petrescu.

Două stăpâni pe o colonie

Archipelagul Noilor-Hebride a eșit din situația bizară în care se afla. Până acum cinci ani era o țară fără organizație și fără lege. Acest grup de insule era râvnită și de Franța și de Anglia, de Franța pentru că nu este de cât la o distanță de 360 mile de Noua-Caledonie și de Anglia pentru că este aproape de marea colonie australiană.

Nouile Hebride propriu zise dintre care cele mai importante sunt Vate Mallicolo și Spiritu Santo, și cele două archipelaguri anexate, Banks și Torrès, se bucură de un climat tropical temperat care-i dă o frumoasă vegetație. Ele sunt, mai cu seamă, bogate în lemne a cărui exploatare va fi foarte bogată. Cocotierul mai ales, promite cel mai frumos viitor.

De la 1870, coloniile engleze și franceze se dușmăneau, cei francezi erau mai mulți, după o statistică din 1905 se numărau 358 francezi și 141 englezi.

Guvernul francez, cu toate stăruințele colonilor nu vroi să pună mâna pe Hebride fără a cere părerea guvernului englez. Astfel se născu ideea unei acțiuni duble. În 1886 cele două puteri semnară o convenție creind o comisiune mixtă pentru a judeca delictele indigenilor și europenilor.

Aceasta fu, mult timp, organizația archipelagului. Francezii nu o găseau suficientă. În adevăr ei nu puteau nici să se căsătorească, nici să facă acte de naștere și de botez, ofițerii de marină, membrii comisiunii mixte nefind calificați

pentru a ține registrele stărei civile. Trimiseră în sfârșit la Port-Vila un delegat însărcinat cu justiția și starea civilă.

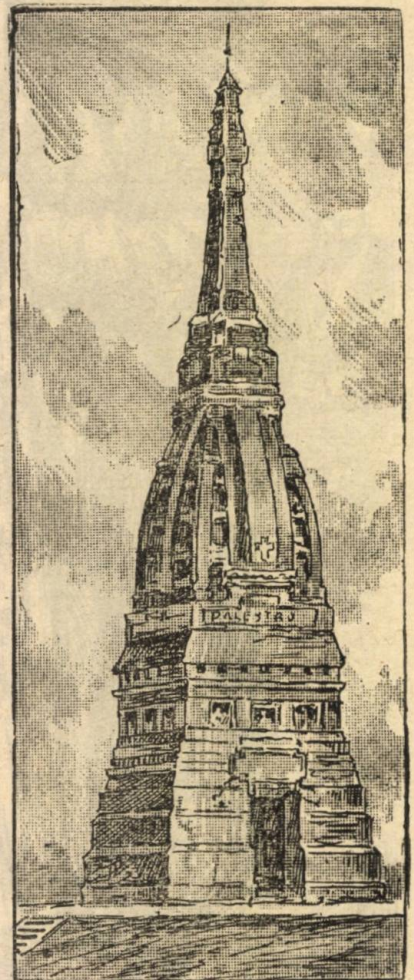
Tot nu era o soluție. O convenție semnată în 27 Februarie 1906 a creat definitiv și a regulat cooperarea Franței cu Anglia în Noile-Hebride. Francezii și englezii se bucură de drepturi egale, vor fi administrați de comisarii celor două puteri și judecați de tribunalul mixt.

La finele anului 1907, d. Liotard, guvernatorul Nouei-Caledonii și sir Everard un Thurn, guvernatorul englez al insulei Fizi au fost cu mare ceremonie la Port-Vila, capitala Nouilor-Hebride. Bastimentele de războiu trăgea cu tunurile în radă și garda de onoare engleză și matoșii francezi au dat onorurile. Coloniile cereau un stăpân, acum au doi.

Traian Popescu.

OSUARUL DE LA PALESTRO

Monumentul conține rămășițele învingătorilor și învinșilor de la batlia de la Palestro (30 Mai 1859) și ai bataliilor de la Confienza și Vinzaglio (31 Mai) a căror glorie se atribuie regimentului

Osuarul de la Palestro

3 zuați comandat de colonelul Chabron și celor două divizii italiene, comandate de Fanti și Cialdini, care răpuseră pe

austriaci sub ordinele mareșalului Gyulai și generalilor Zabel, Viegl și Szab.

Cheltuelile osuarului au fost acoperite de o subscripție națională, datorită inițiativei unui comitet presidat de primul din Palestro și care a strâns 25,000 de franci, dintre care 8,000 dați de regele Italiei. El a fost construit de d-l Giuseppe Sommaruga.

Pe el, în litere de bronz aurit semănate prin mozaic și dominate de un vultur de asemenea în mozaic, citești: «Palestro», «Vinzaglio», «Confienza», și pe partea opusă fațadei: «1859: Palestro, XXX Maggio. — Vinzaglio — Confienza XXXI Maggio». — «1893: Re, principi, esercito, municipi, cittadini, eressero». (Rege, prinți, armată, municipalitate, cetățeni, au ridicat).

Traian Popescu

JACQUES FRENEUSE

Protectorul lui Joë Blackboard

Când Southern Pacific se opri în gara Esperanto cu un șueat al frânelor și în scrâșniturile roților cari patinau pe șine, patru călători se urcară. Erau: un doctor veterinar, într-o haină de lână roșie, cu jambiere de piele de bou; un „reverend” în redingotă și cu o pălărie mare; un om gros, frezat, al cărui nas copt de beție susținea o pereche de ochelari de aur; în sfârșit un sărăcăcios, cu pălărie tare, cu fața slabă, ale cărui gulere și manșete păreau că făcuseră toate serviciile de la care te puteai aștepta.

Acesta puse micul său geamantan în colțul unui compartiment îmbrăcat cu piele roșie, apoi, cu un gest smerit care-i părea familiar începu să-și sufle în degete. După aceasta se duse și se așeză în coridor, cu spatele la lume, cu nasul lipit de geam, cu mâinile în buzunare, în aparență foarte atent la livada ce se desfășura și la mișcările ierburilor ce se aplecau la bătaia vântului.

Cum se găsea Joë Blackboard în acest tren, și mai ales cum va rămânea el aci? La acest lucru se gândea chiar el însuși. În America pe drumurile lungi, cum este acela al lui Southern Pacific, este obiceiul că biletele se dau chiar în tren. Controlorul trece prin fiecare vagon, întreabă unde mergi și îți dă un bilet din carnetul lui. Că nu ai bani sau că, luând un bilet pentru o destinație, destinație pe care o treci, lucrul e foarte simplu; conductorul apasă pe un buton, trenul oprește și te dă jos, în livadă sau în vre-un defileu al Munților Stâncoși, la o sută cincizeci de kilometri de vre-o stație, în locuri unde ești în pericol să fii sfâșiat de vre-un urs sau călcat în picioare de cirezile de bizoici sălbateci.

Pentru acest lucru Joë Blackboard nu prea voia să stea față în față cu un controlor. Și pentru ce aceasta? El se dusesse în Far-West, cu două sute de dolari în buzunar, pentru ca să facă ceva avere, și acum se întorcea, după două ani, după îndeplinirea și pățanii numeroase, fiind posesor al unui dolar și șasezeci de bani exact, după ce fusese

Un vânat ciudat

Un grup de ofițeri englezi părăsiseră câmpul de exerciții de la Teita, pe drumul Ugandei, spre a face o vânătoare de fiare sălbatice, care este singura distracție ce poți să o ai în centrul Africei.

cute. Indigenii, de natura lor foarte puțin înclinați spre veselie, nu puteau să se ție să nu ridă conducând prada lor; acelaș lucru îl făcură și englezii cu toată seriozitatea lor natală. Gândiți-vă: un cap de struț, cu urechi de epure, un gât de girafă și un corp slab, roșcat.

Nici unul din asistenți nu mai văzu-

Un vânat ciudat

Dar, din nenorocire, în acea zi vânatul le lipsi și vânătorii, supărați, se întorceau la bivouac, când hăitașii apărură deodată, ținând care de o ureche, care de coadă, cel mai curios animal ce oți să-ți închipui.

Era o gazelă, dar o gazelă care nu se aseamănă cu celelalte gazele cunos-

seră un asemenea fenomen. Indată vânătorii se grăbiră să trimeată captura lor la grădina zoologică din Londra, unde fu recunoscută ca un specimen dintr-o speță foarte rară, cunoscută sub numele de gazelă de Clarke (Ammodoreas Clarkei)

Tranic

bancher, băiat la un tripou, sub șef de gară, proprietar de hotel, judecător de pace și la urmă reprezentant de pompe funebre.

Prețul călătoriei până la New-York este de douăzeci și șase de dolari; el se găsea dar departe de socoteală... Atunci, când negrul cu șapca galonată, cu geanta la sold, apărură la extremitatea dreaptă a vagonului, Joë Blackboard, suflându-și în degete, se grăbi îndată să ajungă în partea stângă la un fel de măsuță unde o administrație prevăzătoare pusese mai multe cărți la dispoziția călătorilor.

Timpe de câteva minute el răsfoi, nu fără melancolie, un tratat asupra „artei de a deveni milionar prin forța pumnului”, apoi veni să-și reia locul în coridor. Acuma, trenul cu o viteză groznică, traversa imense câmpuri cu ierburi, unde bisoni, cu capul mare și lănos, fugeau cu nasul în pământ în urmărirea

monstrului de fier. Dar controlorul venea din partea stângă. Joë Blackboard își suflă în degete și destul de încet, se duse în spre dreapta, spre locul unde grasul cu ochelarii încerca o sete, în aparență, de nestins. Omul acesta era și vorbitor. El întrebă pe Joë despre chestiunea timpului, uscat și cald care trebuia să umple toată California de prune și de struguri.

Dar Joë nu îl asculta de loc, din cauza durerii sale preoocupății.

Pentru ca să-și facă curaj, el înghiți un pahar de brandy și trecu în vagonul vecin. Aci, nu găsi nimic să facă decât să se ducă să dea vizită funcționarilor vagoanelor de dormit cu care fu însă obligat să schimbe câteva cuvinte. După zece minute el revenea în coridor.

Văzând în carnetul său că stația următoare era la o jumătate de oră de acolo, se crezu în siguranță în acest

timp. „Nu va controla, își zise el, înainte de a sosi la Cannon-Rio. Tot o să fie bine și așa“. Dar în acest moment, controlorul negru sosia din partea stângă și un controlor alb prin dreapta; atunci Joë nu mai putu să facă alt lucru decât să-și sufle, cu mare liniște, în degete. Nu era mândru și părea plictisit.

Dar în momentul când fiecare controlor îl apucă de câte un braț, îi veni odată o inspirație luminoasă.

— „Redactor la Evening Standard“.

pronunță el cu energie.

— Foarte bine, domnule, aveți cartea de presă?

— Dumnezeu, nu, nu o am la mine!

— Atunci, domnule, trebuie să plătiți.

— Așteaptă! spuse controlorul negru, aci aproape în pat-salon, d. Agénor Chapmann, directorul ziarului dumneavoastră...

— Ah! bălbăi Joë Blackboard, care în viața lui nu avusese afaceri nici cu directorul, nici cu redacția lui „Evening Standard“, d. Agénor Chapmann...

— Chiar el, făcu controlul negru. Dacă sunteți formal recunoscuți de dânsul, atunci e bine, dacă nu...

Răul cel mai mare care puteau să îl facă era să-l dea jos din tren; se resemnă dar și cei doi controlori îl duseră în sleeping unde seșea, îmbrăcat cu un palton cafeniu și cu o șapcă de culoarea mustarului, omul care răspundea la numele de Agenor Chapmann, atot-puternicul director al „Evening Standard“, care biciuia trusturile, băga ministrii în buzunar și chema pe nume pe președinții Taft.

Nu prea se simtea bine, bietul Joë.

„Voiu fi pedepsit, își zicea el. Champmann, furios că va fi deranjat din somn, va urla că nu m'a văzut nici odată și atunci... atunci..."

Și tot felul de viziuni, unele mai urâte decât altele îi treceau prin minte.

În acest timp prezența sa se făcea.

„Ertăi că va supărăm, spunea negrul cu vocea lui nasală, dar onorabilul domn pe care-l vedeți se pretinde redactor la „Evening Standard“. Și cum nu are cartea de presă..."

Chapmann deschise ochii săi mici, se sculă, făcu o efortare. Înțelegând rugăciunea:

„Ah! scumpul meu Smithson, strigă el, ce mai faci, cum te afli?"

Și îi întinse lui Joë Blackboard o mână înmănușată, mare, care cuprinsese cu totul mâna slabă și galbenă a acestuia.

„Ah, așa! să-mi spuți ce faci aci, la două sute cincizeci de mii de New-York? Am ghicit! Furtul dela mina din Double-Creek te-a adus, nu-i așa? Te știu eu, copoiule! Reporter vestit, domnilor, și pe care îl voi numi când voi ajunge la New-York, șef de serviciu! Eă zic că el știe unde este diamantul furat și chiar astă-seară „Evening Standard“ va da numele hoțului. Smithson, complimentele mele!"

Controlorii se și retraseră cerându-și scuze. Joë Blackboard nu-și mai sufla în degete; el văzuse scoborând din cer nebulă din sfîntii archangeli, care îi luase apărarea. Prost, el părăsi repede luxosul compartiment, neștiind dacă îl cheamă Blackboard sau Smithson și dacă nu era în prada vreunei crize a domnului Chapmann.

O femeie persiană

Persiană, pe stradă

Acasă

Aceste două ilustrații reprezintă pe o femeie persiană.

În a doua fotografie o reprezintă în portul ei pe stradă, iar a doua acasă.

Precum se vede, contrar felului de îmbrăcăminte de pe stradă, acasă, persiana se poartă într-un fel de rochie-pantaloni.

V.

Acesta, care se culcase iarăși, îl conștientă cu un gest amical. Și Joë nu știa ce îl reținea să nu sărute acea mână grasă și cu degetele pline de inele.

Ușor, vesel, Joë se duse la restaurant unde goli unul, două, trei pahare de brandy în sănătatea lui Agenor Chapmann. Călătorul cu ochelarii de aur, beat și prietenos, privea cu respect pe acest onorabil gazetar pe care controlorii îl arătasera și se simțea foarte mândru pentru că el, cel dintâi, schimbaseră cuvinte cu un asemenea om. Preotul, care își lua ceaiul, rămăsese împietrit de curiozitate. Cât despre doctor, care mergea prin coridor fumând o țigară groasă, el întrebă pe „distinsul reporter“ ce știa despre furtul dela Double-Creek care îl interesa foarte mult, căci voia să se dea drept martor la anchetele acestor hoții. El văzuse, într-adevăr, în ultimul timp în casa de fer unde era păstrat, diamantul care valora mai mult de un milion de franci, descoperit de curând lângă o stâncă, de un miner care îndată înhătă 50.000 lei ca recompensă. Și cu ajutorul unui foc oxidic, cineva topise fundul acelei cutii de oțel și luase prețioasa piatră.

Sărmanul Joë, în tristețea sa nu se preocupă de loc de această hoție care, de trei zile, răscolise toată regiunea minei. Îndată el știu să inventeze detalii spaimântătoare, considerații pline de înțeles, priviri adânci asupra psihologiei hoților diamantului. Părăsindu-l, doctorul îi strânse mâna, apoi se duse să se sfătuiască cu preotul, incredințându-l pe acesta că, în tinuta sa mai mult decât modestă, acest Smithson era un jurnalist excelent și mai inteligent de o mie de ori decât cel mai experimentat cow-

boy. În acest moment controlorul negru veni să-l anunțe pe Joë Blackboard că patul d-lui gazetar era făcut.

Joë Blackboard se instală deci într-un sleeping confortabil unde, timp de zece ore, sforăi tare visând birourile jurnalului, fire telegrafice și telefonice, sgomotul mașinilor din tipografie și reportajii senzaționale. El asista, în calitate de corespondent de război, la o bătălie teribilă între China și America. Lumei consternate el anunța în câteva linii bine simțite distrugerea totală a celor două flote inamice.

Seara venea și ceața albăstrie a Hudsonului învăluia trenul când Joë Blackboard se sculă. De-alungul liniei erau dockurile New-Yorkului, furnicând încă de lucrători, de vagoane, de mașii găfătoare. Cu un sgomot de tunet, Southern Pacific trecu fluviul pe podul suspendat, intră în ceața marelui oraș punctuată deja de mii de lumini scânteietoare.

Locomotiva șuerând își potoli mersul, dădu drumul la aburi, strânse frânele și intră în gară în sgomotul sonerilor electrice. Pe peronul, viu luminat, Joë sări cu pachetul lui. Controlorul alb îl luă din mână și chiar el îl însoți până la eșire în timp ce negrul făcea o gardă de onoare lui Chapmann, gras și solemn.

„Acum își zise Joë, eu datorez acestui om, care m'a scăpat, o mulțumire. Aide să-i prezentăm omagiile noastre“.

Pe piața stației, în mijlocul caburilor, lângă tramvaiele care circulau cu o înălțare vertiginoasă, Joë Blackboard se apropie de d. Chapmann care se urca în trăsură.

„Nu știu cum să vă mulțumesc, domnule, îi zise el, pentru serviciul pe care

mi l'ați făcut. Bunăvoința, indulgența dv. așa de...

— ...Ce serviciu, ce bunăvoință? întrebă omul cel gros.

— Cum? Că m'ați recunoscut ca colaborator al jurnalului d-tale atunci când...

— Ah, da! nu ești dar redactor la „Evening Standard”?

— De sigur că nu!

— Nu ești gazetar?

— Ași! de loc.

— Nicî polițist?

— Nu.

— Ei, dragul meu, îți voi spune un lucru. Nicî eu nu sunt directorul lui „Evening Standard”. Eu furasem numai un permis cu numele său și mi-era frică să nu mă dați de gol. Adevăratul meu nume este Cyril Cobb. Ah! ce te miri?

faimosul pungaș, da, da! Și diamantul, dela Double-Creek, îl am în buzunar. Iată-l, și acum adio! Incântat că te cunosc”

Și trăsura care ducea pe vestitul hoț dela Double-Creek și diamantul era departe iar Joë rămăsese cu pălăria în mână, cu privirea pierdută, cu gura căscată.

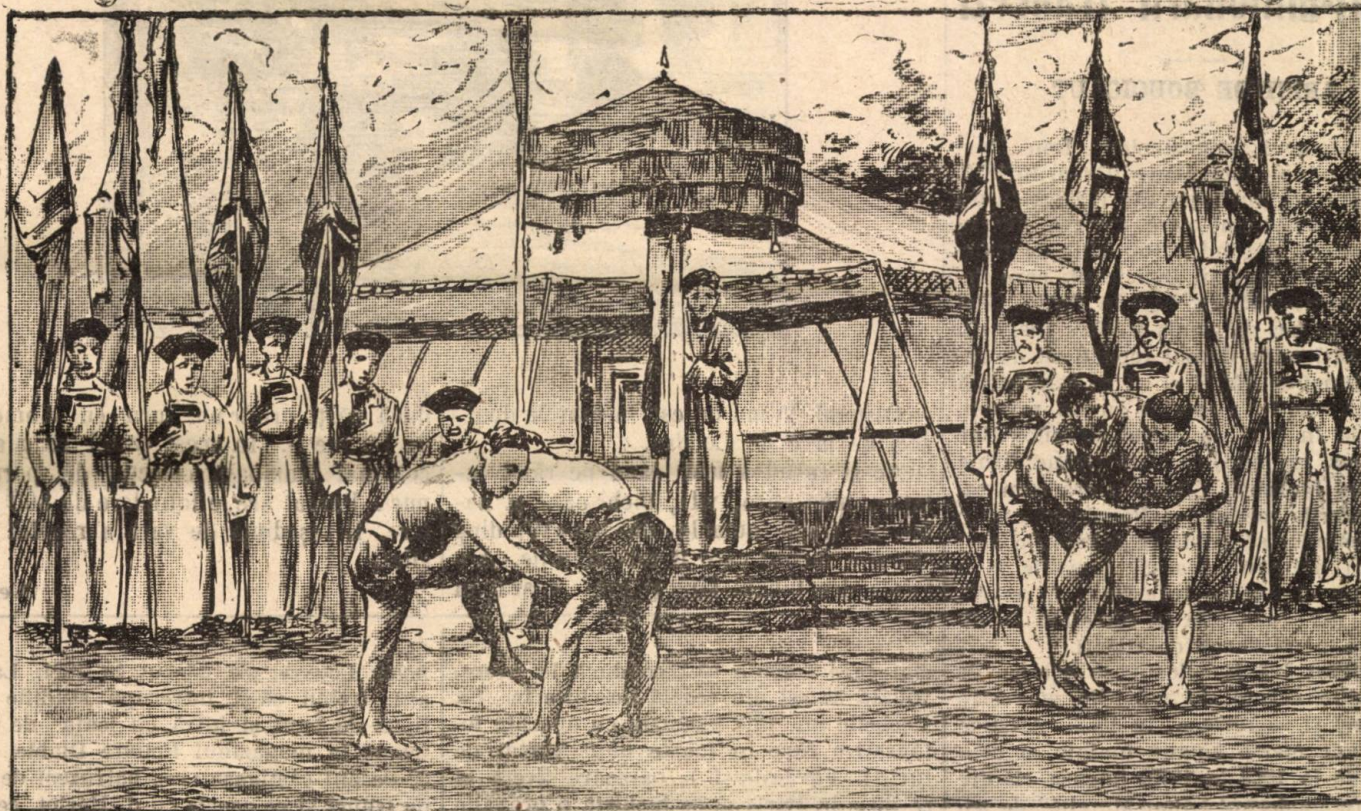
Atunci auzi pe un polițist care, fără cea mai mică politeță, îi strigă: „Nu sta în mijlocul străzii, derbedeule, o să te calce vreo trăsură! Era să-î spună polițistului ceea ce știa! Putea să nu?... Să-î spună? Că el Blackboard fusese Smithson, că Cyril Cobb salutat timp de trei zile și două nopți ca fiind Agenor Chapmann, redevenise Cyril Cobb și că avea în buzunar diamantul din Double-Creek?

Joë Blackboard păstră deci această a-

ventură pentru el. După opt zile devenise împreună cu Jim Turtle, un nou camarad căruia nu-î mersese negoțul, proprietarul unei cutii de vâcsuit ghetete la colțul unei stăzi. Jim Turtle asculta cu răbdare amintirile extraordinare care îi arătau pe un Blackboard șef de gară, pe un altul bancher, un altul miner, un altul judecător de pace. Și în seara când vânzătorii de jurnale alergau urlând: „Arestarea lui Cyril Cobb, hoțul dela Double-Creek”, cum Joë Blackboard spunea cu nepăsare: „Știam bine, pentru că am călătorit cu Cobb care avea diamantul în buzunar!” Jim Turtle îi aruncă o privire de neîncredere și mormăi încet: „Va să zică erați prieten?”

Trad. de Traian P. Lascu.

LUPTELE DIN TRANSBAICALIA

Luptători transbaicalieni

În acele ținuturi îndepărtate unde Transbairienii au meritul de a fi relevat bogățiile, sporturile sunt onorate. Bonzii cari sunt dansatori neobosiți, se exersează în templuri, pentru marile serbări anuale cari sunt totdeauna ceremonii religioase și șampionate. Dar dacă pentru

dansatorii neobosiți sunt rezervate premii glorioase, atleții au de asemenea partea lor. Sunt uniți cari vin din depărtări mari spre a lua parte la lupte, reprezentând un oraș, un templu, un tribu.

Și în fața preoților lama, se desfășură lupte cari arată o adâncă cunoștință a

anatomiei, unită cu o agilitate și forță extraordinară.

Există în Transbaikalia șampioni cari ar îmbogăți pe un impresario din Europa sau America.

Doru

PRIMUL TREN DE CALĂTORI

Primul tren de călători a circulat pentru prima oară în Anglia în Septembrie 1830, iar în Franța cu șase ani mai târziu, adică în 1836.

În Anglia trenul încărcat cu lumea curioasă, a străbătut distanța Liverpool-

Manchester, —distanță de 50 k.m. — în două ore. În privința vitezei publicul era împărțit în două: francezii se plângeau că merge prea încet, iar englezii găseau cu cale că viteza asta grozavă ar putea da naștere la accidente.

Trebue să spunem că trenurile englezești erau inferioare atât prin confort

cât și prin iuțală, celor franceze. În Anglia vagoanele nu erau legate de cât prin lanțuri, tampoane neexistând. Așa dar, la stații opririle brusce dedeau loc la isbituri adesea periculoase. Cât despre aspectul acelor trenuri ele nu semănau de loc cu cele de azi. Vagoanele de clasa I-a aveau esact forma tră-

surilor de postă iar cele de clasa II-a a diligențelor. De clasa III-a nici vorbă! Dar amatorii de aer liber puteau să stea pe aconeriș între bagaje. Cu toate acestea chiar la aceste trenuri, pentru drumuri mai mari erau vagoane de dormit. În cazul acesta *cupeul* se transformă în *cabină*.

O altă particularitate a acestor trenuri era că fie-care vagon purta un nume și un semn distinctiv. Această măsură era bună pentru călători, care puteau găsi cu ușurință vagonul la stație. Se zice că compania *Paris-Lyon-Méditerranée* ar avea de gând să reînființeze acest sistem în locul cifrelor scrise pe vagon, pe care indienii nu s'au apucat până acum să le învețe.

N. Vătămanu

Multi-milionarii francezi

ARISTIDE BOUCICAUT

Fondatorul magazinelor „Bon Marché” s'a născut la Bellême (Orne) în 1810. La optsprezece ani tatăl său îl băgă la un negustor ambulant care mergea din oraș în oraș și vindea tot felul de mărfuri. În 1835 tânărul Boucicaut, care deveni foarte ambițios, fugi la Paris. Găsi îndată un loc de comis într'un magazin de nouătat unde deveni repede șef de raion. Atunci se gândi el să se stabilească pe socoteala lui; asociat cu un prieten, el fondă în 1852, la colțul străzilor Bac și Sévres, un mic magazin având firma „Au bon Marché”. Clientela era cam rară, afacerile mediocre; Boucicaut avu o idee genială: să schimbe mărfurile care nu mai plăceau. Această inovație făcu reputația și averea lui „Bon Marché”. Indată mica prăvălie fu cercetată de dimineața până seara de clienți.

Asociatul lui Boucicaut se sperie de cheltuielile cerute de măririle succesive ale casei și se retrase în 1863. Aristide Boucicaut merse singur înainte și construi, de la 1869 la 1872, imensa clădire care era modernul „Bon Marché” de astăzi. El muri în 1877 lăsând mai mult de o sută de milioane și regrete unanime.

Văduva lui întrebuiță această avere la un scop nobil. Ea împărți capitalul magazinului în 400 acțiuni a 50.000 lei fiecare și dădu absolut gratuit 150 personalului. Aceste acțiuni au fost apoi divizate în optimi aducând anual 3000 franci. Mai mult încă d-na Boucicaut lăsă la moartea sa mai mult de zece milioane asistenței publice, care au servit ca să ridice spitalul care îi poartă numele.

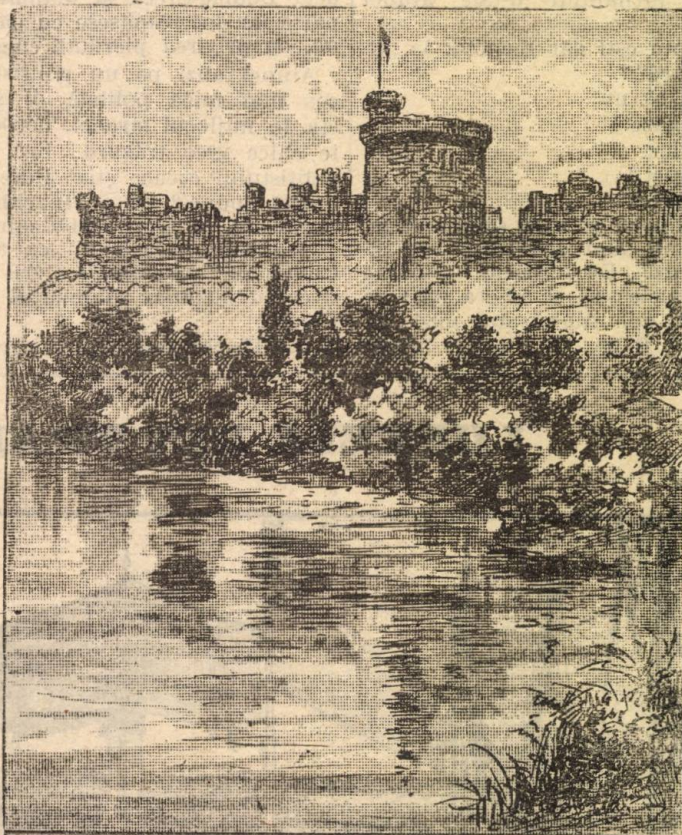
ERNEST COGNACQ

Proprietarul marilor „Magasins de la Samaritaine” este fiul unui mic giuvaergiu din La Rochelle unde s'a născut în 1840. Își făcu studiile, grație unei burse, la micul seminar din Pons, unde rămase până la patrusprezece ani.

Foarte tânăr, el arată un geniu comer-

Vederi de pretutindeni

CASTELUL WINDSOR

Castelul Windsor este așezat la douăzeci de mile de Londra.

Ac st castel a fost rând pe rând cetate, mănăstire, vili, închisoare și palat. Își trage numele de la «Winding horses» fluviul care îl udă zărilor. A forma dreptunghiulară și este eparat în

două părți printr'un turn cu diametrul de 30 metri. În acest castel se găsește cea mai frumoasă colecție de porțelanuri. Parcul are o întindere de 800 hectare. E reședința de vară a regelui Angliei.

Nev.

cial care trebuia să-l conducă la avere. Indată ce eși din școală deschise în La Rochelle un mic magazin cu aparate fotografice care fu foarte mult vizitat de turiști. Făcându-și o oarecare avere el se duse la Paris unde închiria o prăvălie în care vându stoffe. În 1872, poseda 10.000 franci și se căsători cu d-șoara Jay, premieră la „Bon Marché” care-l aduse o sumă aproape dublă.

Micul magazin din Pont-Neuf se mări, el numără 10 funcționari; în 1874, 40 și făcea afaceri de 800.000 franci. În 1882 La Samaritaine ajungea la cifra de șase milioane pentru a se urca succesiv la 25 în 1890 și 40 în 1895. Mica prăvălie din strada Pont-Neuf trebui să se mărească în 1906 cu o anexă care este acum mai mare ca casa principală.

Cu toate că sunt bătrâni și au o avere care le dă drept la un repaos, d. și d-na Cognacq nu au încetat de a conduce chiar ei imensa întrepriză, dând un rar exemplu de perseverență și lucru.

ALFRED CHAUCHARD

Alfred Chauchard, fondatorul magazi-

nelor Louvre, s'a născut în 1821. La 15 ani, trebui să-și întrerupă studiile din lipsă de bani și intră cu leafa de 100 franci la magazinul Povere Diable. La 32 de ani câștigase vreo patruzeci de mii de franci și se asocia cu d. Hériot, șef de raion la magazinele Ville de Paris cu care se întâlnise la un bărbier. Neavând atâți bani câți trebuiau să se întovărășiră cu d. Faret care aduse 100.000 franci.

Inceputurile fură slabe, iar beneficiile nule, înspăimântat d. Faret se retrase în 1845. Chauchard se duse la bogatul banker Pereire și îi ceru să-l închirieze o parte din vastele imobile pe care le construise în fața palatului Louvre.

Uimit de elocvența lui Chauchard, d. Pereire consimți să-l închirieze 20 metri de fațadă pe strada Rivoli, 20 metri pe strada Marengo și 10 pe strada Saint-Honoré: magazinele Louvre era fondate.

Norocul răsplăti îndrăzneala celor doi asociați. Acțiunile Louvrului emise la 5000 franci, aduc acum fiecare 20.000 lei pe an. Când d. Hériot muri, în anul 1879 lăsă șaptezeci de milioane. D. Chauchard trăi până în 1909. Moștenitorii săi

avură de împărțit mai mult de două sute cincizeci de milioane. El, care a avut demnitatea de a purta Marea Cruce a Legiunii de Onoare, lăsa Statului o colecție de tablouri evaluate la mai mult de trei zeci de milioane.

HIPPOLYTE MARINONI

Născut la Sèvres în 1823, păzi vacile până la vârsta de 12 ani. Tatăl său, sub-ofițer de jandarmerie, îl băga ca ucenic la imprimăria Duboussou la Paris, de unde tânărul Hippolyte fu dat afară pentru că criticase unele detalii ale mașinilor. Puțin după aceasta intră la usina Gaveau unde fu mai bine apreciat.

Contra-maistru la 22 ani, el inventă, în colaborație cu patronul său o mașină de îndoit jurnalele. După trei ani, construia prima presă plată cu patru cilindri. În 1853, Marinoni, inginer civil, se instalează pe socoteala sa, grație sprijinului directorului „Petit Journal”, Emile de Girardin. După doi ani inventa prima presă rotativă care fu încercată la „Petit Journal”. Aceasta fu o revoluție în tipografie: Marinoni trebui să-și mărească atelierele care nu puteau să satisfacă cererile.

Hippolyte Marinoni deveni directorul lui „Petit Journal” în 1883, după ce fusese succesiv numit cavaler, ofițer, comandor al Legiunii de Onoare. Foarte simplu, el nu își tăgădui nici odată originea lui modestă și nu încetă de a tutui pe vechii săi tovarăși. Muri în 1904, lăsând o avere de optzeci de milioane.

EMILE MENIER

„Regele Ciocolatei” s-a născut la Paris în 1826. Tatăl său conducea la Noisiel o mică fabrică de produse farmaceutice. Tânărul Menier ocupă ce făcuse studiul bune, îi luă direcția după moartea tatălui său. Acesta fusese unul dintre primii în Europa care începuse să facă cacao. Emile Menier făcu o altă usină la Saint-Denis în care continuă să facă produsele farmaceutice și consacră pe acea din Noisiel exclusiv pentru cacao.

Succesul răspunse eforturilor sale: câțiva ani mai târziu, Noisiel producea anual 700.000 kilograme de ciocolată. Emile Menier voi să fie propriul producător al materiei prime. Pentru aceasta cumpără imense terenuri în Nicaragua, Valle Menier, de o suprafață de 7000 hectare plantate cu cacao; instalează la Roye (Somme) o uzină de zahăr, și, pentru ca să evite cheltuielile de vamă și transport, făcu la Londra o fabrică a cărei producție anuală este de 800.000 kilograme de ciocolată.

La moartea sa (în 1881) vechea usină a tatălui Menier ocupa 1700 lucrători și avea o suprafață de 1600 hectare; ea producea douăzeci și cinci de milioane kilograme de ciocolată pe an. Emile Menier fusese ales primar la Noisiel în 1871 și deputat de Seine-et-Marne în 1876. Fii săi moșteniră o avere considerabilă evaluată la două sute de milioane.

EUGENE SCHNEIDER

Organizatorul uzinelor Creusot, născut la Bidderstroff în 1805, avea patru spre zece ani când muri tatăl său. Fără avere, intră ca comis la Banca Seillière la Paris. Patronii îi apreciară activitatea: la 24 ani îi încredințară direcțiunea fie-

răriilor din Bazeilles. Eugène Schneider se achită foarte bine în această misiune.

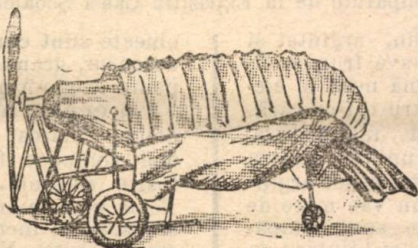
Deasemenea, câțiva ani mai târziu, i se încredință, lui și fratelui său, administrarea stabilimentelor din Creusot ai căror proprietari, frații Mauby-Wilson dăduseră faliment. Fratele său murind în 1845, Eugène Schneider rămase singur directorul Creusot-ului căruia îi dădu un avânt considerabil. Mașinile fură reînnoite, școli și locuințe fură construite pentru personal.

Popularitatea lui Eug. Schneider deveni, printre lucrătorii săi așa de mare în cât în 1856 aceștia trimise o petiție împăratului Napoleon III, cerându-i să schimbe numele Creusot în Schneider-Ville. Dar d. Schneider declină această onoare. În 1846 fu ales deputat. A fost președintele Camerei de la 1867 la 1871. Eugène Schneider muri în 1875 și a fost decorat cu marea Cruce a Legiunii de Onoare.

Trad. de Tr. Lascu.

AEROPLANUL ȘI INSECTELE

Iată aci un aeroplan care are forma unei insecte. Acum fiind că are aripele îndoit, se vede că reprezintă forma unui cărașuș gigantic.

Un aeroplan în formă de insectă

La aerodromul din Brookland, lângă Londra, domnul Pa sat, invenia o ul aparatului, a prezentat această mașină bizară care va avea, se crede, un mare succes în aviație. Inginerul afirma că în cinci minute cărașușul se va transforma în pasăre, întinzându-i aripele. Mașina a fost botezată cu numele de „Sea Gull”, pasare de mare.

Tr. Popescu

Automobilele lui Leopold II

Leopold II, care a fost un mare sportsman, posedă în ultimul an al domniei lui șapte automobile mari și un camion; șapte șoferi se așază permanent în serviciul regelui. Acesta cumpăra tot felul de automobile, de la cel mai mic până la monstrul de curse cu care făcu numeroase excursii cu toată viteza lor, dar care îl plictisea, nefiind destul de confortabil. Capriciul lui era, spre sfârșitul vieții lui, să stea în confortabilele limuzine, de o forță de patru-zece până la șase-zece de cai

putere. Lui Leopold II îi plăcea foarte mult să calătorească în aceste strălucite automobile.

De alt-fel, în totdeauna încuraja sporturile, și în circuitul Senei s'a interesat foarte mult de mersul mașinilor și mai ales de alergătorul Duray. El a parcurs toată Franța și Belgia, singur cu șoferul său căruia îi recomanda totdeauna cea mai mare prudență. Ast-fel, regele nu putea să sufere nici odată accidente de drum; spargerea pneurilor îl puneau în mâni ne bune.

Toate automobilele cumpărate de regele belgilor sunt încă la Bruxelles, afară de acelea cari fură date baronesei de Vanghan. Noul rege Albert a reluat în serviciul său personal toate mașinile predecesorului său, și numai principesa Clementina a putut să-și pastreze limuzina sa particulară.

Baronul Suoy era marele șef al serviciului automobilelor, se ocupa de întreținerea lor, de chestiuni de frontieră etc. Detanșu particular, șoferii automobilelor erau belgieni; unul singur, primul, era francez.

Regele, de la aparițiunea tricicluului, fu unul din fervenții acestui instrument; se plimba mult cu el prin parcul regal, sau în caz de timp rău în sera de portocali a palatului. Își numea tricicluul „animal”. Era totdeauna întovărit de un servitor, care avea misiunea delicată și grea de a împinge mașina când regele urca o coastă și să alerge înapoi la când suveranul mergea cu toată viteza pe câmpie sau pe un drum care scobora.

Întro dimineață, Leopold II, făcând o excursiune în partea opusă a corpului de gardă, trecu pe un drum în stare foarte rea, cu gropi de amandouă părțile. Calculând rău direcția, roata dinainte se întoarse de odată brusc și suveranul era să cadă într'un șanț. Servitorul care îi urma totdeauna la spate, sosi în grabă și-l scoase din situația în care se afla. Regele intră în castel cu barba și urechile pline de noroi și din acea zi „animalul” fu părăsit.

Tr. Pop.

**Inchiriez
PIANINE**

**Nou și uzate
IN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Începând de la 15 lei lunar**

GEORG DEGEN, București

— Alături de Cofetăria Capșa —

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL”

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

«Vila Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din: o canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu ogindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pacher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiari)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victoriei, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din: Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu ogindă; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapitate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobilă «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

0 bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor

Un serviciu de ceaiu, de metal alb fin, argintat și garantat că nu inegrește, compus din: o tavă frumos cișelată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru ori-ce casă. **O fructieră de metal fin, argintată**, înaltă de 50 cm. și având 3 glastre pentru fructe și un vas pentru flori. **O fructieră de metal alb**, imitând exact argintul vechi, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii în gros și în detalii Frații A. & I. Roiler, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat. **Christofle V. P. F. Una pungă de argint** veritabil, oxidată. **Una fructieră de metal argintată**, cu 6 cutite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate acestea obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci Perfection. **O mandolină** italiană. **Una muzică de masă** cu manivelă, cu 6 cântece. **Una chitară** franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischonzniky, furnisorul Curții Regale, strada Colței, No. 7, București.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frâna automată, prin contra-pedalarie. **Una pușcă** de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automată de mare precizie «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. **Un gramofon** marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcure remontabile în timpul mersului cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste

obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete în gros și în detalii Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. **Două servicii de argint** pentru ouă, compuse fiecare din câte trei bucăți, într-o cutie foarte elegantă. **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel. **O vioară** fină cu cutia ei. **O pelerină** de ploae portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la „Compania Generală”, mare birou de importățiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șase ceasornice de argint.

Șase ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.

Trei ceasornice de metal imitând argintul rusesc.

Cinci coliere-lănțișoare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal”, cu 4 ochiuri din table de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi compusă din 5 volume, de la d. Ghetu, calea Dorobanților 100.

Un serviciu de oțet și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb: una de oțet, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune.

O vâpșă de teracotă. **20 plachete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pentru un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni primesc 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.

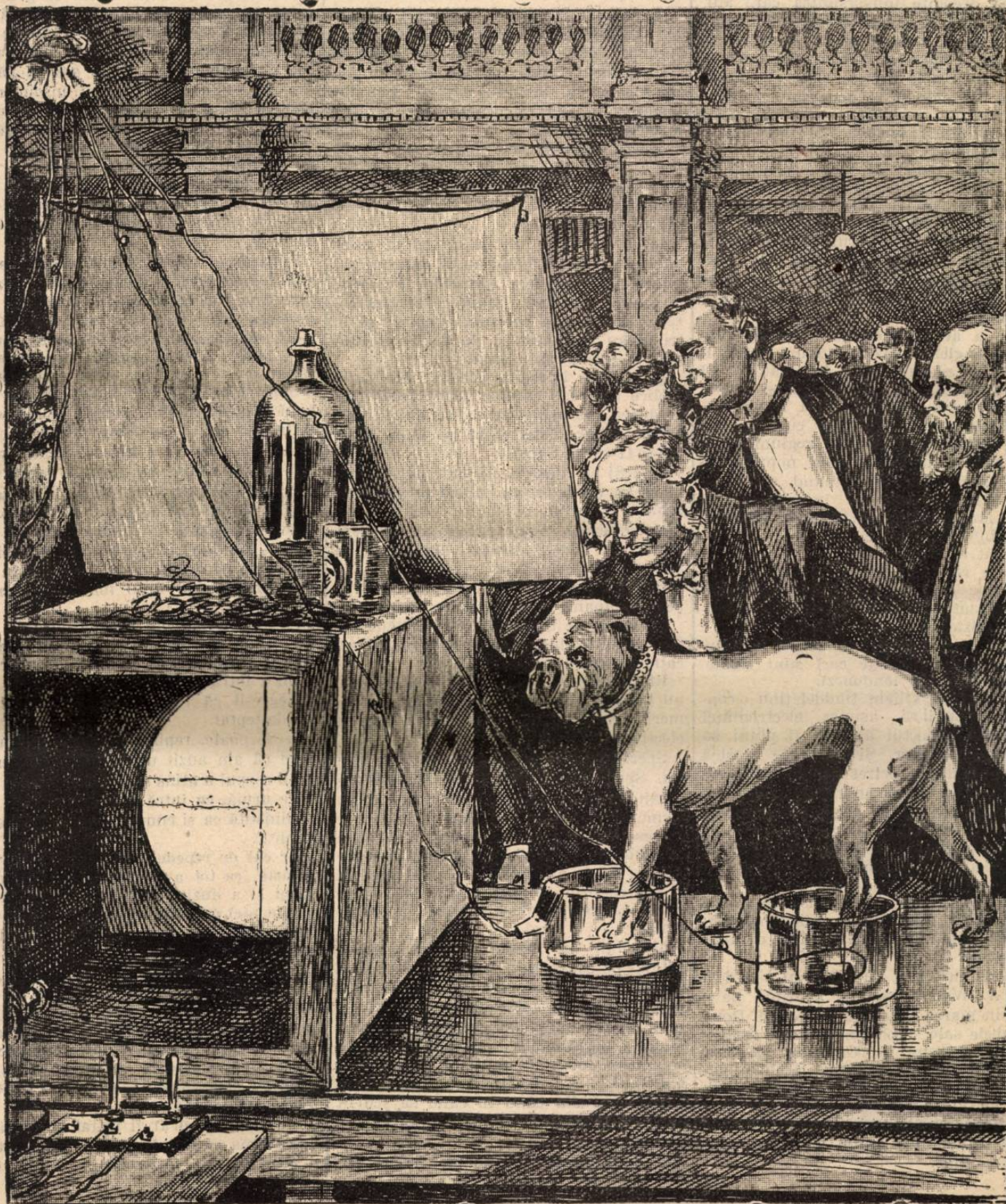
ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână, Marțea

Inteligentul animal sări pe masă. — (Vezi pag. 5808).

ABONAMENT

LA

ZIARUL CALATORIILOR

Pentru un an lei 2,60 în toată țara

BUL-DOG-UL JIMMY

Avea dreptate universitatea care afirma că până la etatea de zece ani copiii nu trebuie să urmeze de cât la școală în plin aer. Profesorii trebuie să-i ducă la țară pentru a le explica viața rurală, aceea a ființelor și a lucrurilor, pe marginea mării, a râurilor, în usine, peste tot unde micii școlari pot să învețe ceva privind.

Din acest punct de vedere Englezii ne sunt superiori. Spre a cita un exemplu putem compara metoda întrebuintată de profesorii de geografie în ambele țări. În școlile noastre profesorul se mărginește a comenta cartea pusă în mâinile elevilor și să arate une ori pe hartă unde se află cutare oraș, cutare râu, cutare lanț de munți.

Spre a atinge memoria copiilor, profesorul englez citează obiceiuri, arată imagini, citește relațiuni de călătorii. El nu neglijează nici actualitatea și povestește la nevoie suferințele lui Amundsen înaintând spre Polul Sud, cum se nutrește exploratorii în acele regiuni desolate, cum combate spleenul, nopților de șase luni, etc... Și reținând un amănunt distractiv, copilul imaginează în creier, fără să-și dea seama, o mulțime de noțiuni folositoare.

Pe cât e posibil acest metod e aplicat în toate ramurile învățământului. Prin conferințe cari au aerul unor reprezentații plăcute, se inițiază tinerii auditorii în fizică și puțină chimie.

Royal Society țină asemenea la Burlington House ședințe cari sunt foarte gustate de micii londonezi.

Maî deunăzi William Duddel ținu o conferință populară asupra electricității moderne. Subiectul ales ar fi putut să fie cam plictisitor. Și cu toate acestea publicul tânăr a petrecut o seară foarte veselă de care își va aminti multă vreme.

Această conferință era ilustrată prin experiențe cu totul interesante. Una era poate cea mai interesantă. Un splendid bul-dog anume „Jimmy” a avut în seara aceea ceasul său de celebritate.

Era vorba să se demonstreze grație electricității, diferența ce există între bătăile de inimă la un câine și la o ființă omenească.

Jimmy, prezentat de stăpânul său, doctorul A. Waller, sări cu ușurință pe o masă în marea veselie a asistenței. Două din labele sale, după cum se vede în ilustrație, fură puse în recipiente de sticlă conținând apă sărată. Fire electrice puneau acest recipient în comunicație directă cu galvanometrul Einthoven permițând să se distingă fie-care bătăie a inimii animalului grație vibrațiunilor unui fir întins.

După câine, mai multe dame s'au prătat la experiență, puind mâinile în vasele cu apă. Fie-care din ele avură bătăi de inimă mai regulate ca bietul câine, poate pentru că acesta neștiind ce soartă îl așteaptă, nu putea să nu aibă puțină emoțiune.

Dar bunul Jimmy nu avea de ce să se teamă. Această experiență nu-i aduse de cât mângâieri din partea copiilor.

C. Arg.

Ultimul „Coper”

În marea Nordului, la largul coastelor occidentale ale Angliei, există o porțiune de mare, care este așa de puțin adâncă, încât vapoarele cele mari nu pot trece pe acolo. Guvernul englez a pus din distanță în distanță corăbiile-faruri, pentru a evita nenorocirile.

Marea aceasta este foarte bogată în pește, și o mulțime de pescari își fac vacul pe ea, întorcându-se cu o bună cantitate de pește, care le dă un venit destul de frumos.

La debarcarea lor, fel de fel de pun-gași și asasinii îi pândeau, îi omorau și-i jefuiau de paralele agonizante. Ba ceva mai mult, societăți întregi construiau corăbiile pe cari le botează „Coper”, și le trimiteau spre pescari. În aceste corăbiile găseau plăceri grosolane.

În opoziție la aceste corăbiile, societățile biblice făcură o corabie „Anti-Coper” care ducea pescarilor tutun, rachiu, ceai, cafea, zahăr. Prin 1880, pe mare erau vre-o 11 „Anti-Coper”.

În 1884 se construi un alt „Coper” mai mare ca celelalte, cu cabine luxoase, cu lumină electrică, cu piano și cu două femei cântărețe. Toate precauțiunile, pentru a nu atrage atenția, fură luate la lansarea acestui vapor.

Într-o seară, corabia ajunsese aproape de o companie de corăbiile ale pescarilor.

Îndată ce se înopă, căpitanul dădu ordin să se aprindă lampa electrică după catargul cel mare a lui „Coper”.

Efectul fu cel dorit. Nicî două ceasuri nu trecuseră de la apusul soarelui și camerele erau pline de lume, iar lămpile electrice luminau puternic.

Spectacolul era curios și demn de pictat. Spectatorii îmbrăcați cu hainele lor ceruite și cu cămăși de lână, încălțați cu cisme mari, pe cari cei mai mulți nu le scosera de două luni, stăteau cu gura căscată; tot ce vedeau și auzeau li se părea un fel de vrăjitorie. Cei mai religioși și mai caști nu se puteau opri dela alcoolul și cartofii cari se serveau cu abundență.

Mateloții lui „Coper”, deabia puteau pridi pe consumatorii și de a le scutura buzunarele: șilingi, taleri, coroane, fio-rini din Olanda, bani mărunți de aramă și de nichel, totul era primit fără vorbă multă... Ingrămădiți unul într-altul, consumatorii intonau refrenul cântecului mateloților, pe care îl cântau cele două femei, cari din când în când se sculau de la instrumentele lor și veneau să bea un pahar.

O bună parte din noapte trecu cân-

tând, fumând, bând și chiar dansând. Dar pe măsură ce imaginația se excita, pescarii deveneau din ce în ce mai înrăiți unul față de celalt. Curând începura discuții, gelozia își vâră coada, ciocnirile începura. Pumnii nu mai ajungeau, pumnalele fură trase din teacă, sângele curse.

Cum poliție nu era, bătaia încetă când combatanții fură oboșiți. Adversarii căzuți unul peste altul sforăiau duși, în urma somnului produs de beție.

Dimineața, spectacolul oferit de „Coper” era hidos. Vre-o douăsprezece indivizi, cari nu putuseră pleca, zăceau în camere și pe punte. Două dintre ei primiseră lovituri de cuțit destul de grave și urlau îngrozitor, de îndată ce eșiseră din amețea alcoolului. Un altul fusese așa de teribil maltrat, încât nu mai era decât un cadavru, cel puțin așa se părea.

— Iată unul gata, zise cu un cinism oribil patronul lui „Coper” către subalternii săi. Dar daravera asta poate să ne coste mult, dacă se va afla ceva; ni s'ar putea întâmpla vreun neajuns.

Dar, adăogă mizerabilul, dacă-l vom arunca în mare, nu va ști nimeni nimic. Pe punte nu e nici unul care să ne denune.

La aceste vorbe stăpânul vasului se arătă foarte vesel, și începu să răză cu hohot. Una din cântărețe eși în acest moment pe punte pentru a lua aer, căci, cu toată oboseala ei, simțea nevoie de aer.

— Iată o idee minunată, zise ea, aplaudându-se să vază pe mort mai de aproape. Uite, uite, este unul din cei mai buni dănuitori. Dar, înainte de a-l arunca în apă, aș voi să-l caut prin buzunare, ca să văd dacă nu găsec vreun lucru, care să-mi rămăe ca suvenir de la el...

Cu ușurință, ea vâră mâna în buzunar și găsi punga lui de piele, dar goală, pe care nu o lepădă, ci o luă cu ea. De asemenea găsi la el un pachet de tutun și un ceasornic de argint pe cari le luă. În urmă, cu ajutorul unui matelot, îl aruncă în apă.

Se auzi numaî un zgomot surd.

— Uite, zise patronul, care se uita cu atenție, s'ar zice că a făcut o mișcare, când a intrat în valuri.

Negreșit că fusese numaî adormit, și s'a deșteptat.

— Se poate, replică femeia, căci mi se pare că am auzit un tipăt în momentul când corpul a atins apă.

Pe urmă, ea intră în cabina ei tot așa de liniștită ca și cum nu s'ar fi întâmplat nimic...

Or cât de repede s'ar fi petrecut scena aceasta, ea tot a avut un martor care a văzut și a auzit totul, și căruia nu i-a scăpat nici cel mai mic amănunt din cele petrecute. Acesta era cel mai tânăr și cel mai rău lovit dintre răniți.

Acest nenorocit era un pescar înalt, bine făcut, având o figură cinstită și sinceră, un fel de hercule. Natural că adversarul său avea oarecare scuză de a fi uzat de cuțit, pentru a putea învinge pe acest colos. Cu toate că era palid ca un cadavru, spectacolul pe care-l văzu îl făcu și mai palid.

— Uite cum m'ar fi tratat și pe mine, dacă lama cuțitului nu ar fi alunecat pe o coastă... Ah! mizerabili!... Lupi, cari

pândesc în jurul câmpurilor de bătaie n'ar fi făcut altfel... Dar poziția mea nu e mai bună decât a tovarășului meu, pe care-l aruncară în apă! Și nu avem nici un chirurg cu noi... Nimeni nu mă va îngriji... De ce nu m'am ținut de jurământul dat popei? Căci jurasem pe Biblie, ca să nu fac chefură... și Biblia este cea mai sfântă carte din lume... Am uitat totul... am uitat până și pe Maria, cu care trebuia să mă însor când mă voi fi reîntors la Gravelines...

N'o s'o mai văd... N'o să mai văd nici pe biata mamă... Ah! blestemată apă de foc! Sunt pierdut, nu-mi mai rămâne altceva, decât să mor... și cât mai curând... Cât timp mai am putere, voi cerca să mă târăsc până la balustradă... O să sar peste ea... O să mă arunc eu singur în mare... Cântăreața nu va avea nevoie să mă arunce ea. Afară de asta, nu îmi va lua portretul Mariei, pe care-l voi duce cu mine în eternitate, aci... lipit de inima mea. I-am fost necredincios, dar Dumnezeu mă pedepsește, iar chipul ei mă va întovărăși în eternitate..."

Făcu câțiva pași spre balustradă, se ridică în sus cu multă trudă, dar înainte de a sări în apă, recăzu în genunchi.

— Înainte de a mă scufunda, zise el, trebuie să zic cel puțin *Tatăl nostru și Crezul*.

După sfârșirea rugăciunilor, se opri un moment.

— Ceea ce mă prăgăteam să fac, este un mare păcat. Pentru că mai am un pic de viață, trebuie să-l întrebunțez astfel încât să mă răsbun pe mizerabili cară m'au făcut să uit calea cea dreaptă și să apuc drumul perzaniei.

O idee sinistă, dar grandioasă, îi străbătu sufletul său turburat de remușcări, de durere și de indignație. Mai mult trăindu-se decât umblând, el se apropie cu precauțiune de rezervoriul de fer, în care este închis petrolul destinat mașinei de electricitate, apoi se uită cu băgare de seamă împrejur.

„Coper” aruncase ancora iar echipajul era în camere, unde se odihnea de oboselile nopții.

Când îi veni bine, pescarul vărsă rezervoriul de gaz, scoase amnarul din buzunar, aprinse o hârtie și o aruncă peste gaz.

O flăcără albăstrue, deabia vizibilă, pentru că era lumina zilei, se arătă la suprafața lichidului. Lemnul începe să pâraie, să ia foc și nimeni nu-l va mai putea opri din ars.

Strângându-și toate forțele de care mai era capabil, pescarul sări peste balustradă, strigând cât îl lua gura:

— Foc, foc pe bord!... Voi o să vă frigeti, canaliilor, iar eu mă voi arunca în apa mare!

La aceste vorbe, patronul lui „Coper” se deșteptă, dar, pe puncte, incendiul era așa de puternic, în cât nimeni nu mai putea eși din cabine, și în câteva minute, flăcări lungi, cără se întindeau spre cer, consuma vaporul împreună cu personalul lui și cu cele două femei.

După această aventură atât de tragică, nici un alt „Coper” n'a mai apărut în apele acelea, altădată atât de frecventate de el. Acum pescarii sunt liniștiți.

Alegerile generale în Japonia

Fotografia reprezintă un contrast curios între Orient și Occident, și e luată în Tokio în plină luptă electorală.

Pe ziduri se văd placcarde electorale

Candidații au ales această stradă frecventată spre a-și expune profesiunile lor. Țările se schimbă dar obiceiurile politice de abia se modifică.

Acum cinci, șase ani, alegerile se desfășurau în Japonia într'un calm per-

fect. Partidele politice se succedau automatic și își așteptau cu multă răbdare rândul.

Dar pasiunile politice au făcut explozie și acum se insultă în adunările electorale japoneze cu aceeași ardoare ca la

noi.

De notat că legile opresc pe candidați să acopere zidurile cu afișurile lor. Nu au voie să pue de cât unul pe fiecare stradă.

Vetor

Din lucrarea d-lui Silvestru Moldovan

RÂȘNOVUL

În jurul Brașovului se află comune floritoare, cu locuitori în majoritate Români, apoi Sași și în câteva și Unguri (ciangăi). De la Brașov merge o cale ferată secundară până la poalele Pietrii-Craiuului, la Zărnești. Gara acestei căi ferate se află în Brașovul vechiu, lângă biserica Sfântului Bartolomeu. În cale dăm de Cristian, o comună săsească-românească. Biserica săsească de aci e înconjurată cu zid și cu mai multe bastioane vechi, cari se folosesc de magazine. În comună este o mare fabrică de spirit.

Dircolo de Cristian se zărește din depărtare, în o poziție pitorească, cetatea Râșnovului. *Râșnovul* (ung. Rozsnyó, nemțește Rosenau) este o comună mare așezată lângă râul *Râșnova*. Locuitorii sunt în număr de 5000, dintre cari peste jumătate sunt Români, ceilalți Sași și o colonie de Țigani. Românii sunt, ca și Sașii, oameni harnici, porniți pe calea progresului. Se ocupă în deosebire cu oieritul și prăsierea vitelor; țin vite multe și de soi. Au o bancă, o societate de lectură și o școală cu 5 învățători. Biserici

românești sunt două, dar numai în una se servește. Cealaltă e lăsată în părăsire, e pustie. Ea însă este un monument prețios, căci e de mare vechime. Pe o piatră din altar se află săpat anul 1384, poate data zidirii. Altceva nu se știe din trecutul acestui locaș, de cât ceace s'a păstrat în tradiție, că ar fi fost zidit de frații Udriște și că ar fi primit daniile de la Mihail-Vodă Viteazul. În ce privește vechimea, în Râșnov s'au păstrat, cu deosebire la Sași, case zidite cu secol înaintea. Aceasta se știe din inscripțiile de pe ele. Râșnovenii au avut și au și azi bunul obicei de a scrie sau a săpa în piatră pe frontonul casei anul zidirii și numele stăpânului. Sunt și două case românești de vechime considerabile. Una este a lui Stoica Șerban din 1722, iar alta se arată clădită la 1788 cu vechie zugrăvială de sfinți.

Mai amintim din viața etnică a Românilor râșnoveni faptul regretabil că portul femeilor și-a pierdut caracterul românesc și numai la bărbați s'a păstrat portul nostru din bătrâni. O notă discordantă și dureroasă în armonia caracterului etnic național integrat al acestor Români!

De remarcat este la Râșnov cetatea. Spre răsărit de la comună, în apropiere imediată, se înalță o puternică stâncă

de calciu cu pereții prăpăstioși. Pe vârful ei stă de veacuri ca o coroană cetatea Râșnovului, în parte ruinată. De aici ni se prezintă o icoană admirabilă: dinaintea stâncei se așterne câmpia cu saatele de jur împrejur și cu căile, ca niște fâșii albe; la picioarele ei se vede comuna, cu casele învăluite în coperișe de olăna roșii, și cari din înălțimea unde ne aflăm apar mici, pitice, iar în spre sud și sudvest ni se înfățișează în toată măreția Piatra-Craiului și Bucecii, cu falnicele lor vârfuri, o panoramă de munte din cele mai răpitoare.

„Cât cuprinzi cu ochiul — scrie un călător — zărești munți acoperiți cu păduri de fagi, de brazi, și în dosul lor alții și iar alții, tot mai înalți, de un verde bătând tot mai mult în albastru, până ce vederea ți se oprește pe Bucecii falnici, pe Omul pătat de mari pete albe din loc în loc, zăpadă ce nu se poate topi, pe Omul, de vârful căruia norii albi ca vata se sfășie și căzând pe iarba de un verde atât de ispititor, o presară de catifelate și albele „Florii de Buceci”.

Anul când s'a zidit cetatea Râșnovului nu e cunoscut, nici nu se știe cu siguranță cine i-a pus temelie. Se dă cu socoteala însă că e zidită de rășoveni și nu a fost cetate de a cavalerilor germani din Țara-Bârsei. În ea se află o fântână adâncă (de 144 m.) săpată în anul 1663. Acum partea mai bine conservată a cetății o folosesc rășovenii de magazine pentru cereale, cărnuri, etc.

În apropierea Râșnovului, spre satul Vulcan, se mai văd afară în câmp resturile unei fortărețe. Sunt rămășițele cetății Erdenburg (Cetate de pământ), care a fost nimicită de Tătari și nu s'a mai reclădit.

Din timpurile piratilor

UN PIRAT UMAN

În largul Livurnei, câte-va luni după teribila bătălie de la Trafalgar, bricul L'Espérance întâlnise o corabie cu pânze rătăcind fără nici o destinație. Comandantul trimise îndată o șalupă către bastimentul în pericol, și auzind că căpitanul și pilotul muriseră pe drum, se grăbi de a expedia pe bord pe unul din ofițerii săi și pe primul pilot.

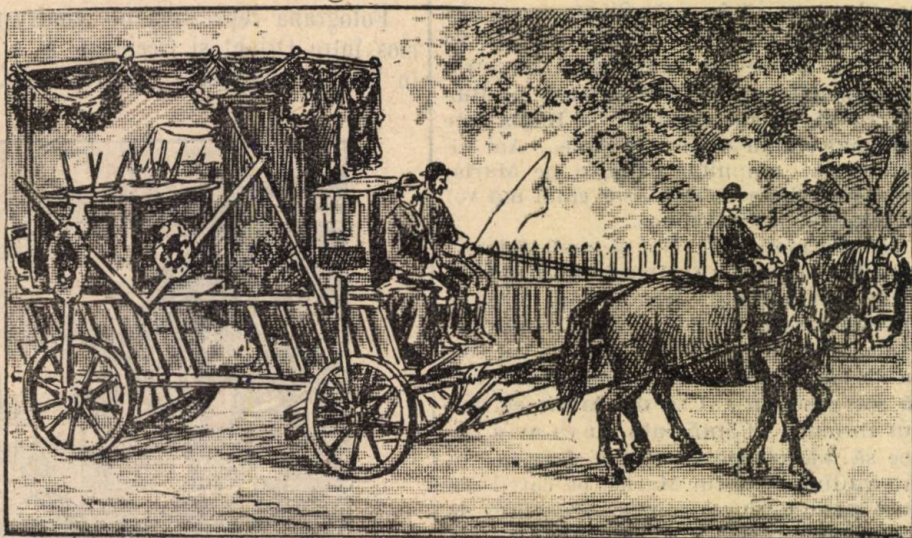
Pe corabie se găseau numeroși pasageri, emigranți cea mai mare parte, însoțiți de femeile și copiii lor.

Cele două nave mergeau amândouă de cât-va timp, dar la o distanță de două mile una de alta, când niște pirai cari nu puteau fi văzuți din cauza brumei, tăiară drumul corăbiei. În scurt timp ei opriră corabia și se urcară pe ea.

Surprins de acea năvălire, ofițerul nu avu timpul să comande pasagerilor să părăsească puntea și să se refugieze în cabine, ceea ce ei făcuseră nu fără nici un zgomet. Apoi, cu ajutorul contramaistrului și cu pușini oamenii ai echipajului, se aruncă asupra năvălitorilor, hotărâți să-i arunce în mare.

Dar deja vre-o două-zeci de pirai esaladaseră corabia; pilotul cade lovit de

O nuntă în Schwarzwald (Germania)

Ilustrația noastră reprezintă o trăsură la o nuntă din comuna germană Kalw, din Schwarzwald, în care se transportă la domiciliul nouilor căsătoriți zestrea miresei, compusă din mobile, vase, ru-

farie etc. La a eastă trăsură, acoperită cu un baldachin și împodobită cu verdeață și flori, sunt înhamate două cai frum și.

o bardă și nenorociții săi tovarăși răniți cu lovituri de săbii și aruncați în mare.

Locotenentul Gorés rămăsese singur pentru ca să lupte cu piraii, al căror număr creștea fără încetare; își vindea scump viața. Unul, un voinic, pe jumătate gol, era să-i taie capul, dar un alt individ, care se părea că exercită o oarecare autoritate asupra năvălitorilor, se aruncă între cei doi adversari, strigând: «Acest om îmi aparține! Nimeni să nu-l atingă!»

Ofițerul făcuse involuntar un pas înapoi, singur, în mijlocul acestor îndrăciți armați până în dinți, înțelese că totul era pierdut și că nimeni nu-i putea să-i scape pe nenorociții cari erau sub paza lui și pe cari trebuia să i apere cu orice preț.

— Iată sabia zise celui care vorbea; sunt singurul care sunt armat pe bord. Nu sunt de cât femei și copii. Omoară-mă, dar nu te atinge de aceia fără nici o apărare care s'a pus sub protecția mea.

— Nu am venit ca să omorăm, reluă corsarul, ci ca să căutăm pradă: nu suntem asasini!...

Și, cum doi dintre pirai se pregăteau să plece să caute bastimentul pentru al jefui, șeful îi opri.

„Te cred, urmă el, adresându-se ofițerului. Nu este nimic de făcut aici, plecăm. Cât despre tine, ești liber: adu-ți aminte numai că datorezi viața unui compatriot, corsarul Brunard...”

În acest timp, bricul care asistasese de departe la asalt, se apropiase repede și grenadierii alergau la bord.

Dar, în câte-va minute, corsarii se

coborâseră pe același drum pe care au venit și bastimentul lor se depărta pe lângă marginea lui L'Espérance.

După cinci ani de la această întâmplare, Brunard, care poate că nu avea la activul lui de cât această umanitate și nenumărate jafuri la pasiv, fu capturat de o corabie englezească. Se o trăvi însă în cabina sa pentru a evita ștreangul.

Tr. P.

TIMBRELE DIN LUME

Rabatul poștei turcești

Orî-cine a observat că de la un timp începe mărcile turcești poartă imprimat un «B» de caracter turcesc.

Acest «B» înseamnă «B ié», adică rabat pe turcește.

Cauza acestui rabat e următoarea:

Se știe că Anglia, Germania, Franța, etc., au biurouri poștale în orașele principale din Turcia.

Aceste biurouri au fost înființate din două motive:

a) Fiind-că produc un venit Statelor respective.

b) Fiind-că oferă o mai mare siguranță ca poșta turcească.

Vedem dar, că poșta turcească pentru a concura celelalte oficii străine, a recurs la rabat.

Nu cred să fi dat rezultate bune aplicarea acestei inovații.

Noile mărci turcești

Până astă-zî, toate emisiunile mărci-

lor turcești purtau semnătura Sultanului numită „*Tughra*”.

Actualmente preparându-se o nouă emisiune, semnătura uzitată atâta timp va fi înlocuită cu palatul poștelor din Constantinopol.

M a r o c

Cititorii își aduc aminte că în zilele de 16 și 17 Aprilie poșta din Fez a fost devastată de către indigenii răsculați.

Timbrele care se găseau acolo au fost distruse sau furate, așa că corespondența de a doua zi, cu destinația Algeria și Franța, via Tanger, nu putu fi francată. Din această cauză s'a întrebuintat o stampilă cu inscripția „Fes” pe franțuzește și arabește.

Și ast-fel corespondența, de și nefrancată, ajungând la Tanger își continuă drumul spre Franța și Algeria.

Also

MAYNE REID

PRINDEREA UNUI OPPOSUM

A doua zi, de dimineață, cu toți eram gata pentru vânatoarea proiectată, unde eram siguri că pe lângă papagali, vom găsi și Kanguri. Timpul era frumos și abia debarcați, în frunte cu ghidul nostru luarăm drumul spre pădure. Nu traversasem încă orașul și ne-am oprit plini de mirare dinaintea unui spectacol curios pentru noi: patru sau cinci indigeni de ambele sexe, care păreau că, pentru prima oară veniseră în acest oraș, tăcuți și grav se uitau cu mare băgare de seamă la acele instalațiuni europene, atât de curioase pentru ei. Cât pentru noi, care mai văzusem pe negrii Africii, cu trăsăturile grosolane, cu pielea absolut neagră, stam uimiți înaintea degradațiunii celei mari fizice a acestor sărmani insulari. Unii din ei sunt cunoscuți de coloni, dar cea mai mare parte din acei negri vizitatori sunt niște simpli curioși cari, ca să văz mai de aproape minunile instalațiunilor noastre, au învins sălbăticiunea lor și s'au decis să lase pentru un moment singurătatea, la care se grăbesc peste puțin să se reîntoarcă.

Unul din acei indigeni, un bătrân, purta un fel de manta făcută din pielea unui Kangur și ținută pe umărul drept prin ajutorul unei liane*); dar fiindcă eram în anotimpul cel frumos, restul trupului era cu totul gol, ceea ce era în pagubă-le. O femeie, mai cu deosebire, ne atrase atenția: avea capul cu totul ras și buzele unse cu o grăsime ce răspândea un miros respingător; umerii și peptul arătau niște trăsături de arme ale căror răni cicatrizate eșeau în relief; dar ceea ce noi luasem la început semn de bătaie, nu era altceva nimic, — așa ni s'a spus, decât o distincțiune și mai târziu am avut ocaziunea să regăsim aceleași obiceiuri la locuitorii din Noua Caledonie.

*) Plantă ghimpoasă din America.

Pelerinagiul la „Sfintele-Marii”

Unul din colțurile cele mai pitorești ale Franței e de sigur și misteriosul „Sfintele-Marii ale Mării” al cărui farmec l'au lăudat toți scriitorii.

Acest mic oraș care nu numără mai mult de 1000 locuitori, și care e scăldat de valurile albastre ale Mediteranei, e ținta unui pelerinagiului internațional și care atrage în fiecare an, timp de două zile de sărbătoare, mai mult de 20.000 persoane venite cele mai multe din Langhedoc și Rusillon în unire cu pelerinii streini veniți din fundul Spaniei, Portugaliei și Italiei. Acești pelerini cu fața arămie sunt țigani, boemi cum li se zi-

Ceea ce e sigur e că boemi cari vin să adore pe Sf. Sara, călătoresc săptămâni întregi și chiar luni până să ajungă în locul acela.

După două zile dispar în toate direcțiunile, ducând cu ei obiectele sau vestimentele cari au fost atinse de cosciugul cu osemintele sfintei patroane.

Prea numeroși, pelerinii campează pe străzi, așteptându-și rindul pentru a se apropia cu lumânările în mână de cosciugul venerat, mai ales infirmii și bolnavii cari sunt aduși din depărtări mari.

A doua zi a pelerinagiului e consacrată procesiunii reliquelor, pe care preoții, în mijlocul unei afluențe enorme le conduc până la tărmlul mării. Și atunci mamele încearcă să-și facă un drum

Pelerinagiul la Sf. Marii

ce în Nordul Franței, și sosirea lor anuală la „Sfintele Marii” constituie un mister pe care nimeni nu l'a putut lumina destul.

Micul oraș al Sfintelor Marii ale Mării a fost fondat probabil de mai mulți tovarăși de al lui Christos, Lazăr și cele trei Marii. Acestea aveau ca servitoare o Egipteană, Sara, și de sigur reliquela acestei sfinte atrage periodic în micul oraș provincial pe reprezentanții tuturor triburilor nomade din Europa occidentală. Ei vin chiar din Anglita. Faptul e cu atât mai curios cu cât țiganii sunt idolatri. De ce au închinat ei un cult Sfintei Sara? Originară din Egipt sau din Asia Mică, avea poate în vine sânge de țigan?

prin mulțime spre a atinge de cosciugul venerat pe copiii lor pentru a fi la adăpostul bolilor.

În general, aceste două zile de sărbătoare sunt urmate de un divertisment: *ferado*, operațiune pastorală pe care poeții au cântat-o.

Când un *manadier*, proprietar de turme de boi sălbatici, vrea să placă compatrioților săi, organizează un *ferado*, adică îi adună spre a azista la capturarea unui taur tânăr, pe care gardianii (acei *cow-boys* mândri) îl întărită cu fiare roșii.

Cel mai vestit proprietar e marchizul Baronceli-Javon ale cărui turme de boi fac ogoliul ținutului.

Olg.

Acești insulari nu păreau de loc surprinși de prezența noastră. Unul din ei, tânăr și bine făcut, se apropie de noi și ne-a cerut țigări într'un dialect englezesc stricat.

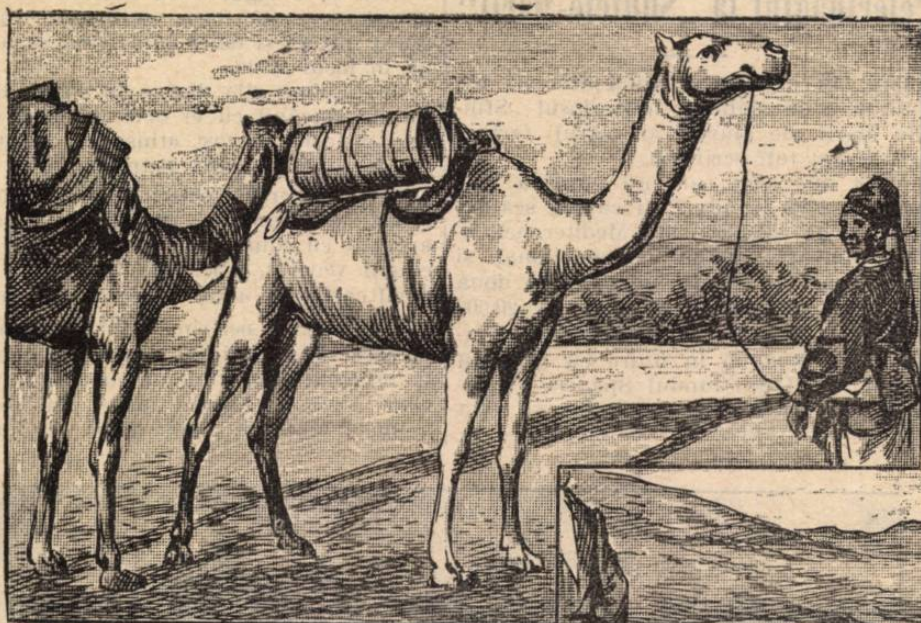
„De l'am lua de călăuză”, propuse unul din noi.

Ni se prezenta o bună ocazie, căci eram întovărașiți în drumul nostru de un matelot al echipagiului și în a cărui cunoștințe topografice nu prea aveam destulă încredere. A fost o mare bucurie pentru noi toți, când tânărul insular ne-a înțeles și a primit să ne conducă, în schimbul unor obiecte mici. Fiindcă nici nu ne așteptam la o asemenea întâlnire, fiecare a făcut sacrificiul a vr'o câtorva din lucrurile ce avea pe el: u-

nul îi dădu o batistă, altul un guler, un al treilea o cravată; chibriturile și tutunul erau poate mai bine primite și îndată ce tocmeala a fost terminată, ne-am pus în marș, unul după altul urmând pe improvizatul ghid care, luându-și numai decât rolul în serios, s'a afundat repede în ierburi, făcându-ne semn să-l urmăm. Și-a părăsit tovarășii fără să le adreseze vr'un cuvânt, un singur cuvânt de adio și ceilalți la rândul lor l'au privit tot cu aceeași indiferență.

Este sigur că viața civilizată, dacă nu schimbă mare lucru în fondul caracterului omului, polește cel puțin suprafața; prejudiciile, rezerva vorbii, trailul, bontonul, toate astea sunt necunoscute de sălbatici, cari nu numai că se lasă

DISTRIBUIREA APEI

Singurul explorator sau soldat care a parcurs nisipurile arzătoare ale deșertului știe să aprecieze valoarea apei, pe care Europa aproape o disprețuiește, atât în țările de comună; dar în Sahara, în Sudan, în Uadai, apa e chiar viață. Cu toate acestea băutura venerată cu acest nume, n'are nimic comun cu unda cristalină a izvoarelor noastre, a râurilor noastre; e un fel de băutură turbure ca limonada, cu miros urât, care se filtrează parțial în fundul unei cuvete de

Impărțirea apei în bidoane se face la oră regulată și sub un control riguros

cu totul instinctelor lor, dar se pare dimpotrivă că găsesc în faptele lor un fel de voluptate.

Călăuza noastră indigenă era înarmată cu o lance lungă și subțire, de un lemn tare, pilit și întărit în foc; printre altele mai avea și o bucată de lemn aprinsă, tot atât de uscată ca și iasca; câteodată, când acest tăciune amenința să se stingă el îl reînvia suflând d'asupra-i.

Aspectul terenului era puțin variat, dar puțin cam uniform; în tot locul ierburi uscate, îngălbenite; ici colea câteva buchete de arbori de gumă, eucalyptus și melalucca. Matelotul vaporului, călăuza noastră detronată, a fost cu totul fericit să ne arăte în treacăt pe Dog's Head**) care nu era altceva decât o stâncă de câțiva metri înălțime, și pe care văzând-o la lumina serii puteai să o iei drept capul unui câine enorm stând pe brânci și distingeai perfect ochiul, urechea și botul.

Erau orele 8 dimineața. Timpul era splendid. Soarele începea să se ridice la orizont și arunca o mare însuflețire asupra cimpiei ce ne înconjura. Ne-am încercat să facem pe indigenul să ne înțeleagă că am dori să fim conduși lângă râul francezilor care se varsă în acel golf și căruia amiralul d'Entrecasteaux i-a ridicat planul în 1792, în timpul călătoriilor sale de explorații pentru căuta-

rea nenorocitului La Perouse. Nu știam dacă indigenul ne-a înțeles sau că preferă să urmeze o altă cale; tot ce știm e că el se afundă din ce în ce mai mult în ierburi și că noi n'am mai zărit nici decum cursul apei ce doriam să-l vedem. Poate că urma în felul acesta vreun scop vânătoresc și l-am lăsat să facă ce o dori.

Urmam de câteva timp o poiană, când deodată un câine nu prea mare care însoțea pe indigen și căruia nu-l dădusem prea multă atențiune, atât era de mizerabil, s'a aruncat în ierburi scoțând niște urlete curioase care nu semănau nici de cum cu lătratul câinilor din Europa. În același moment, călăuza s'a asvârlit după tovarășul lui și a dispărut într-o clipă după tufe, lăsându-ne singuri, puțin îngrijați și surprinși. Cu toate acestea conduși de vocea câinelui, am pătruns la rândul nostru în tufe și în curând furăm lângă cei 2 tovarăși. Câinele, tot urlând, se ridică pe un arbore și sărea ca și cum ar fi voit să ajungă până la crengi. Cât privește pe indigen, el examina cu atențiune coaja lucie a arborelui, în fine scoase o exclamație de bucurie și îndată îmbrățișând trunchiul arborelui începu să se urce cu o ușurință ce ne uimi, cerșând în același timp coaja arborelui ca și cum ar fi urmărit o urmă cu mirosul sau cu vederea. La oarecăr înălțime arborele se bifurca. Ajuns acolo, indigenul stătu puțin și ob-

nisip. E o fericire când cadavru vreunui animal care s'a înecat în bazin, nu murdărește încă puțurile dorite timp de ore întregi.

Din Europa s'a adus alaum și permanganat de potasă, care vărsate în bazin precipită la fund murdăriile, dar aceste rafinări nu se întrebuintează de cât în po-turi; când după ore de umblet, apa din vasele metalice purtate pe spatele cămilelor e sfârșită, albul cel mai rafinat se apropie de puțul mult așteptat și îngenuchind, soarbe cu lăcomie din apa murdară.

Blaz.

servă cu cea mai mare atențiune ambele crengi enorme ce erau înaintea sa; în fine se decide să se agate pe una din ele și peste puțin trupul lui negru dispăru în desimea frunzelor.

Această purtare din partea lui ni se păru un mister, dar vedeam bine că câinele lui mic era obișnuit cu astfel de lucruri.

De când stăpânul său se decisese să se urce în arbore, câinele se potolise; culcat pe pânțele, cu nasul în aer, respirând repede din pricina cursei făcute, ochii lui inteligenți urmăreau toate mișcările indigenului; câteodată cu toate acestea un tremur convulsiv, un urlat înădușit proba încă impaciencia continuă a acestui tovarăș al omului primitiv. Observam cu interes toate detaliile acestei scene sălbatice în care câinele și omul păreau că se luptă între ei despre adâncimea spiritului și abilitate, când deodată un țipăt răsunător s'a auzit din vârful arborelui, frunzele s'au clătinat cu voioșie împrejurul indigenului, pe care ni-l ascundea, câinele dintr-o săritură fu în picioare și cu ochiul său par'că voia să pătrună bolta cea de verdeață. Atunci am văzut un corp negru ivindu-se d'asupra capetelor noastre, rostogolindu-se un moment de pe o creangă pe alta, pe urmă căzând fără mișcare pe pământ, asupra căruia câinele se aruncă începând să muște cu furie din acest dușman mort: eram în fața unui fru-

**) Capul câinelui.

mos opossum, un fel de guzgan enorm, cu coada scurtă și robustă.

(Va urma)

Totul era explicat: căinile stărnise acest vânat, care în grabă își redobândise locuința lui aeriană; călăuza ajungând la rădăcina arborelui a recunoscut pe coajă sgărieturile unghiilor guzganului, le-a urmărit, a ajuns aproape de fugă, care tremurând, stătea ascuns în vreo borbă a vreunei crengi groase și cu o mână sigură și exercitată a străpuns cu lancea pe sârmanul marsupian³⁾ care, nemai de pungă în care își ține puil, știind ce să facă și mai mult mort, a picat pe pământ.

Asta fu drama la care am azistat. Indigenul mândru de fapta lui s'a dat jos din arbore mai tot atât de repede ca și victima lui și, alungând cu brutalitate căinele care se infuria pe opossum, îl aruncă pe umeri și liniștit ca și cum nimica extraordinară nu s'ar fi întâmplat, și-a luat drumul.

Cât despre noi, interesați de acest spectacol, urmăream pe ciudata noastră călăuză fără obiecțiune. Am voit însă să mângâiem pe bietul căine așa de rău tratat, deși el era adevăratul erou al vânătorului; însă acest sălbatic locuitor de tufe a răspuns printr-o mârâietură dragostei mele. În părțile acelea, căinele e mai mult tovarășul omului de cât sclavul lui. Stă cu indigenul atât cât are un profit, vânat împreună; dar venind foamea se depărtează și se duce să caute pe socoteala lui guzganii, prin cojile arborilor și rădăcinii; șopârle și tot felul de insecte. Nu se mai reintorc de cât atunci când simt în jurul colibelor indigenilor mirosul de cărnuri de kanguri, 4) de opossum, etc. pe care îi frig pe cărbuni și pe cărți localii în timpul secetăii au reușit să-și prinză acoperind potecile vânatului cu un cerc de foc, care se re-strânge din ce în ce, îngrămădind către centru toate animalele capturate astfel și care astfel sunt omorâte cu cea mai mare ușurință. Dar dacă căinele urmează pe indigen așa fără multă ceremonie, trebuie să știți că e în dreptul lui, pentru că indigenii, în timpul foametei, mănâncă, fără nici cea mai mică delicatețe, pe toți acei vechi ai lor tovarăși de vânat cari au consimțit să împartă și soarta cea rea cu ei.

Acești sălbatici, în anotimpurile nenorocite trăesc într'un mod mizerabil, se împrăstie și fiecare familie caută în parte să-și susțină existența. Pe când femeia caută rădăcinii, șopârle, ouă de furnici; bărbatul, nemișcat pe stâncă la malul fluviului, așteaptă să-și pice vreun pește în cârlig. Seara, fiecare vine la locul de întâlnire hotărât dinainte, cu vânatul făcut ziua; însă nu rareori se văd, dintr-o parte sau din alta, membrii familiei ascunzând în pământ o parte din munca lor, ca să se reintorcă în taină și să se nutrească singuri când n'au găsit nimic și foamea îi necăjește.

Așa dar pe un pământ mare cât a 5-a parte a Europei, cele câteva mii de indigeni pe care i-am găsit trăind în felul cel mai nesigur, îngreuiind adeseori ori-

bilele necazuri ale foamei, nu suntem instalați de cât de 80 ani și deja acest pământ nu numai că nutrește din belșug două milioane de ființe din rasa noastră, dar încă face exportățiuni considerabile și nu produce de cât o parte neînsemnată din ceea ce este chemată să producă într-o zi. Iată rezultatul pipăitor, evident, de nediscutat, al puterii de care omul civilizat dispune și de care sigur avem dreptul să fim mândri.

Deosebit de un număr oarecare de prepelețe care se ridică câteodată deasupra ierburilor, de oarecare potârnică zgomotoasă și porumbei puțin sălbatici nici un incident altul nu s'a mai întâmplat în acea zi. În fine eram în stare să vânam kangurul, care se vânează sau călare sau cu ajutorul unui mare ogar, — kanguridogt remarcabil prin puterea și forma lor. — Către miezul zilei am porsosit lângă un pârâiaș. Indigenul pregăti un foc; opossum fu spintecat, fript pe cărbuni și găsit excelent. Proviziunile noastre n'au fost nici ele nici decum desprețuite de tovarășul nostru cel negru, care a mâncat de ne-a speriat.

Acestea sunt vânăturile ce am continuat în Noua Holandă și, după cum se vede, cu toate armele noastre perfecționate, n'am jucat noi cel mai frumos rol; dar mai târziu, în câmpia Nouei-Galii de sud, trebuia să ne despăgubim prin strălucite vânăturii în cari kuknosul negru, kangurul mare trebuia să fie nobilul vânat destinat să pice sub focul nostru.

Către seară, osteniți și încântați, ne-am întors la vapor; își făcuse proviziile de cărbuni; debarcase pasagerii pentru Victoria, pe care îi aștepta un mic vapor. Marea și timpul erau splendide și chiar peste noapte trebuia să părăsim acest golf, înconjurat de imensele deșerturi australiene.

Aceasta e situația cea admirabilă a acestui golf, care a decis pe englezi, la 1826, să clădească un stabiliment; cele mai mari nave pot să ancoreze în port în cea mai mare siguranță, foarte aproape de pământ; dar fiind situat la 35°10' latitudine sudică, acest teritoriu e situat sub un climat capricios care alăturat lângă un pământ puțin stérp nu permitea colonizațiunei o dezvoltare repede; și de aceea ei au părăsit într'un rând țara. Însă n'au întârziat să revină asupra acestei decizii, pentru că acest punct e important ca punct de adăpost pentru vapoarele ce vin din Europa și pentru navele ce se duc de la stabilimentele situate în orientul Australiei la acelea pe care le-au fondat patronul occidental a acestui mare pământ, la Swan River⁵⁾, spre exemplu. Dacă, după cum am mai zis, stabiliment din King George's Sound se prezintă încă sub înfățișarea unui oraș născând; nu era decât un mic oraș în comparație cu Melbourne de exemplu, a cărui fundațiune e cu toate astea mult mai nouă.

Trad. de D. D. Tomescu-Putna

5) Râul Swan.

DIVERSE

Camforul. — Acest produs, atât de mult consumat în Europa, ne vine în cea mai mare parte din Japonia și din insula Formoza.

Acum câți-va ani, exportăția medie a Japoniei era 3 milioane chilograme și aceea a Formozei un milion.

Și China posedă păduri de camfori, dar nu dă atât în cât să facă și export. Trebuie să notăm că acest arbore ajunge la 12 metri de circumferință și 50 metri de înălțime.

Pentru a recolta camforul, trunchiul, ramurile și rădăcinile arborelui sunt reduse în bucăți mici, cari se pun de se fierb cu apă în oale de fier, acoperite, având un tub care ese din capac și care se scufundă în niște paie de orez. Camforul se condensează pe aceste paie.

Oulile Omarilor. — Printre curioasele observațiuni făcute asupra oulilor Omarilor (racilor de mare) de către o comisiune de piscicultură din Statele-Unite, extragem următoarele: Omarii femeii, cari au o lungime de 20, 25, 30, 35, 40, 45 centimetri, au respectiv 5000, 10.000, 20.000, 40.000, 80.000, 100.000 de ouă.

Cel mai mare număr de ouă a fost acela de 97.440 pe cari le avea un omar de o lungime de 40 c. m.

Omarii sunt în perioada cea bună de reproducțiune când au o lungime de 18 la 20 cm.

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei «Ziarului Călătoriilor», strada Brezoianu, 11, București

**Inchiriez
PIANINE**

**Nou și uzate
IN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Începând de la 15 lei lunar**

GEORG DEGEN, București

— Alături de Cofetăria Capșa —

Reclama e sufletul comerțului

3) Animalele ce au sub pânțe un fel
4) Din aceeași familie ca și opossum.

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL”

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

«Vila Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din : o canapea, 4 scaune, o masă, o consola cu ogindă, 2 piedestaie cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pucher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiari)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobilă de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Su-urșia calea Victoriei, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din : Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu ogindă ; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapisate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobilă «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Casei Școlare

Un serviciu de ceai, de metal alb fin, argintat și garantat că nu înegrește, compus din : o tavă frumos ciselată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru ori-ce casă. **O fructieră de metal fin, argintată**, înaltă de 50 cm. și având 3 glaste pentru fructe și un vas pentru flori. **O fructieră de metal alb**, imitând exact argintul vechiu, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii în gros și en detail Frații A. & I. Roiser, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 tărâșoare, montate în metal argintat Christofle V. P. F. **Una pangă de argint veritabil**, oxiată. **Una fructieră de metal argintată**, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci Perfection. **O mandolină italiană**. **Una muzică de masă** cu manivelă, cu 6 cântece. **Una chitară franceză**. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischozniky, furnisorul Curții Regale, strada Colței, No. 7, București.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frână automată, prin contra-pedalarie. **Una pușcă de vânătoare** cu două țevi, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automată de mare precizie numită «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. **Un gramofon** marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcuiri remontabile în timpul mersului cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste

obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. **Două servicii de argint** pentru ouă, compuse fiecare din câte trei bucati, într-o cutie foarte elegantă. **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

O armonica italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel. **O vioară** fină cu cutia ei. **O pelerină** de ploae portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la «Compania Generală», mare birou de importatiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șase ceasornice de argint.

Șase ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.

Trei ceasornice de metal imitând argintul rusec.

Cinci coliere-lănțișoare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jacques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie, „Ideal”, cu 4 ochiuri din table de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi compusă din 5 volume, de la d. Ghețu, calea Dorobanților 100.

Un serviciu de oțel și untdelemn, de alpaca veritabil, tin argintat și conținând 5 piese de cristal alb : una de oțel, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune.

O vâlpă de teracotă. **20 plachete argintate**, reprezentând pe R. gale și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași : Pentru un an lei 18 ; pe 6 luni lei 9,15 ; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni primesc 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe

Vântul viscolea zăpada cu furie și cele două surori sfârșite căzură. (Vezi pag. 5816).

ABONAMENT

LA

ZIARUL CALATORIILOR

Pentru un an lei 2,60 în toată țara

Căruța cu aur

Când bătrânul Joe Sullivan eșea din ferma sa spre a observa timpul, privirea sa îmbrățișa tot orizontul care constituia domeniul său.

Cu câtă mândrie admira câmpiile sale cu grâu auriu, livezile verzi în care pășteau cirezii de boi. Toate aceste bogății erau ale lui!

Cu patruzeci de ani înainte, venise în acele locuri pustii, sărac, și de atunci muncise fără preget. Toată forța muschilor săi trecuse în pământul productiv. Acum prea bătrân ca să mai muncească, lăsase această grijă celor trei fiți și celor două fice ale sale.

David și Jasper se ocupau cu cultura și cu dresajul. În toată Dakota de Nord nu exista două dresori de cal ca Ham.

Minia era o menajeră model și orice gentilom ar fi fost mândru să aibă o soție desăvârșită ca Cristina. Cu toate acestea ei nu cunoșteau greutățile prin care trecuseră părinții lor până să ajungă la starea înfloritoare de acum.

David întreprinzător și aventuros, citise multe cărți. La douăzeci și două de ani, fu coprins de dorința de a părăsi pentru câteva luni casa părintească, să vadă orașe, marea, munții, și oamenii trăind din alt lucru afară de acela al câmpului.

Tatăl său nu se opuse și David plecă într-o zi. Văzu munții acoperiți de zăpadă, Marele lac Salé. California răzătoare și înflorită, San-Francisco plin de viață de unde te poți imbarca spre China misterioasă. Când se înapoie după un an, toată ziua povestea surorilor și fraților săi de minunile văzute.

Există la Sud și la Vest, în munții Stâncoși, oameni al căror meșteșug consta în a căuta aur în pământ. Și acesta valora mult mai mult decât grâul pentru care trebuia să muncești atât. Acești oameni în câteva luni realizau bogății. Frații și surorile îl ascultau cu multă atenție.

Într-o zi niște trecători se opriră la fermă. Ei mergeau spre Munții Stâncoși cu o întreagă echipă de mineri spre ași încerca norocul. Se descoperise filoane noi de aur.

„Tată, zise într-o seară cel mai în vârstă din băieți. Suntem hotărâți să plecăm!”

— Să plecați? repetă bătrânul. Va să zică nu vreți să pleci singur!

— Ce pot să fac singur? Cu ajutorul fraților mei, pot spera să reușesc și surorile noastre se vor ocupa cu menajul.”

Mama începu să plângă fără să zică

nicî un cuvânt. Pe figura bătrânului încrețiturile se adânciră și mai mult.

„Și tu, draga mea Minie, și tu vrei să părăsești ferma? întrebă bătrânul cu vocea sugrumată?”

Tânăra fată întoarse capul fără să răspundă.

„Nu vă mai rețiu. Disprețuiți pământul care v'a nutrit. Părăsiți părinți cari au muncit peste puteri ca să vă facă viața mai frumoasă. Duceți-vă în munți! Și cu vocea înecată în lacrimi, bătrânul adăogă:

„Dar... dacă într-o zi... veți regreta acoperișul părintesc, atunci... înapoiati-vă. Se va găsi totdeauna aci cinci locuri pentru cei cinci copii ai mei”.

Și când plecară, bătrânul rămase mult timp în fața porții, cu mâna la ochi, privind în urma căruței cu boi care se depărta încet spre munți.

După opt luni, opt luni de suferință și privațiuni, de oboșeli, de speranță și descurajeri, reușiră în sfârșit să găsească ceea ce căutau. Și în fața aurului strălucitor câte și cinci se îmbrățișară cu lacrimi în ochi.

Acum căruța lor era încărcată cu aur. În patru luni adunaseră atâta aur că ar fi mulțumit pe ori care ambițios. Se înapoiau acasă bogăți.

Cincizeci de zile de umbrelă apropiase de casa părintească cu ceva. Erau sdrobiți de oboseală și înghețați de frig. În fața lor se înălța ultimul șir de Munți Stâncoși; de aci înainte începea coborâșul spre locul natal.

Boii sfârșiți de oboseală, înaintau încet. Vântul sufla cu furie ridicând vârtejuri de zăpadă, care orbea pe călători și le tăia respirația.

De odată vocea Miniei dădu un strigăt dureros:

„Cristina!... Cristina!...”

Tânăra fată se oprise, palidă, cu mâinile crispate de roata carului. Roata se întoarse și Cristina căzu pe zăpadă, leșinată.

În vreme ce Minia și Jasper se căsneau să o readucă la viață, cei doi frați ca să facă loc în căruța aruncau bagajele pe jos, unele peste altele. Ei culcară pe Cristina, mereu nemișcată, înfășurată în pânza cortului și porniră din nou la drum. Unul din boi căzu în genunchi. Celelalt, sfârșit, nu mai putea să înainteze. Se înopă. Trebuia cu orice preț să ușureze căruța.

David și Jasper luară aur cu pumnii și îl asvârliră în zăpadă. Nesocotiții cari voiseră să treacă Munții Stâncoși cari sunt aproape innecesibili și au mers de bună voie înaintea morții. Pentru aur făcuseră aceasta. Și acum aruncau mereu din aurul strâns cu atâta grijă, pentru ca să ușureze căruța în care zăcea Cristina poate în agonie alături de sora sa nșgețată și ea de frig.

Aur... aur... Toată bogăția strânsă o risipeau pe lințoliul de zăpadă. Boii mergeau acum mai repede, simțind mai ușoară căruța.

Căruța era acum goală. Ei aruncaseră încet, încet toată comoara de aur, toate

visurile lor... Dar acum începuse coborâșul și așa era scăparea!...

Și în marea tăcere a crepusculului, Ham arătând Nord-Vestul, zise:

Ce ne folosește aurul și visurile de care eram legănați... Nu suntem oare așteptați în vechea și buna noastră casă, unde tata și mama au plâns lipsa noastră?... Să nu regretăm nimic și să recitim în Biblie povestea copilului rătăcit. Acum vom ști să apreciem mai bine dulceața casei părintești!

C. Arg.

MEINE REID

LA ADEN ȘI CEYLAN

Abia eșii din marea Roșie, vaporul alerge spre Aden, spre adevărata Arabie cu deșerturile ei, fără pic de apă, fără petec de verdeață. La Aden cele câteva case de lemn aduse din Anglia au fost transformate acum în oteluri, bazaruri, așa cum e în tot locul unde englezul face un comerț activ. Aci se vinde mult ceai, cafea, rachiu și salt-beef. Vre-o câțiva evrei, murdari și cu un tip curios, au venit să ne vândă coarne de antilopă, gazele, păr de mătă sălbatică, de jider, pene de struț; alții ne-au servit de călăuze, ca să vizităm cisternele imense, — acum restaurate de englezi, — și construite odinioară de un popor inteligent și activ 1), a căror lărgime trebuia să fie suficientă ca să poată strânge destulă apă de la fiecare ploaie, pentru ca locuitorii să nu sufere de sete până la ploaia următoare. Poate judeca cineva despre dimensiunea acestor rezervoare, după ce voi adăoga că pe la Aden abia plouă odată la 2 sau 3 ani.

Peste puțin nava noastră s'a aprovizionat din nou cu cărbuni și a părăsit acele maluri desolate.

De la Aden la Ceylan drumul l'am făcut pe o mare splendidă și într-o atmosferă nemărginit de plăcută. Am ajuns dimineața în această mare insulă, unde comerțul englez a ajuns la un grad de prosperitate foarte mare. Admirabila vegetațiune tropicală, pe care ochii mei pentru prima oară au văzut-o, mi-a părut cu atât mai splendidă cu cât din orașe am avut întreaga impresie a desolărei.

Am simțit un fel de voluptate străbătând toată câmpia scânteitoare de soare, cu vegetație din belșug, cu flori, cu parfumuri. M'am afundat în acea verdeață, am pătruns sub acei arbori a căror uimitoare înălțime o măsuram cu ochiul plin de mirare, și în mijlocul desimii crengilor, zid nepătruns de razele soarelui, mi se părea să aud diferite și strălucitoare ciripeaș și însuflețeau aceste mândre locuri, în cari Atot-puternicul stăpân și-a desvelit arta lui. Ce plăcere imi mai aducea mie orașul Pointe-de-Galles, cu străzile lui pline de colb, bazarurile rău împărțite și populațiunea lui cea cerșetoare? Imi plăcea mai bine să-mi petrec orele ce aveam să stau, pe acest bogat pământ ecuatorial, în mijlocul câmpurilor lui variate și atât de frumoase. În

felul acesta am rătăcit o zi întreagă prin codrii cei mai deși în cât o noapte mi-am petrecut-o într-o colibă de indigeni. A doua zi, când ni-am întors cu totul ostent, dar fericit, n'am zărit nici un elefant sălbatic, cu toate promisiunile — negreșit interesate — ale ghidului meu, care pretinsese că-mi va arăta măcar urmele acestui mare pachyderm, odinioară din belșug în mîplocul codrilor insulei. Elefantul domestic în aceste părți, e mai totdeauna proprietatea celui avut care, ca să se servească din când în când în călătorie sau la vînat de el, face mari cheltuieli spre a-l întreține. Elefantul sălbatic e poate numai atîta folositor, că lasă în urmă-i drumuri largi prin păduri, cari permit în acest mod omului să răsbătă după el prin locuri pe cari altfel nu le-ar fi putut străbate. Un elefant e mai folositor de cât o companie de săpători, căci nimic nu mai rămîne în picioare înaintea lui când merge prin mijlocul codrului; sub pieptul lui arborii cei tineri se îndoiesc sau se rup, ca niște simple fire de ață. De aceea mai târziu, în călătoriile mele, când am avut să trec prin oarecare locuri dese, prin care nu puteam trece încet decît cu toporul în mînă, regretam că nu-mi puteam înlocui oamenii oboșiți și scîldați în sudoare prin unul din acei giganticii elefanți, după care n'aș fi avut de cât să merg liniștit.

N'am luat dela Ceylan nici una dintre pietrele prețioase ce sunt închise în acei munți înalți, a căror vîrfuri întunecate le zăream din mijlocul mării și pe care îi dominează stîncă Adam, înaltă de 2831 m.; n'am luat nici măcar din frumoasele lucruri făcute din scoici sau din ivoariu, pe care indigenii goi, în culoarea bronzului, zgomoșii, mi le aduceau pe flota lor de siaci, adevărata imbarcațiune a omului sălbatic și primitiv; n'am cumpărat de cât un mic elefant făcut din abanos, cu colții lui de fildeș, isbitori la privire pe negrul strălucitor al lemnului.

La Aden, am lăsat tovarășii ce se duceau sau la Bombay sau la Maurice și la Reunion; aci la Ceylan pe cei cari se duceau la Calcuta, în China și Japonia.

Am rămas cel mult vre-o 20 de pasageri pentru Australia și când a început să inopteze am părăsit golful în toată însuflețirea și activitatea sa.

Trad. de Tomescu-Putna

Vegetarienii din Orașul Soarelui

Vegetarismul e practicat astăzi de numeroase persoane cari caută, când pot, să trăiască în grupuri separate. Colonia vegetariană din Tesin e o curiozitate a Elveției.

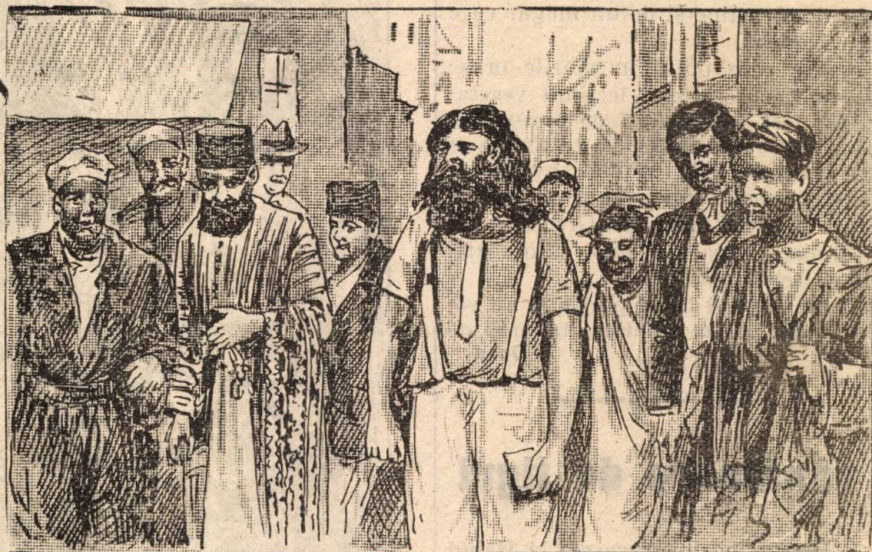
Numeroșii turiști cari parcurg regiunea așa de pitorească a lacului Lugano și a lacului Maggiore și cari vizitează Locarno, trec fără să-și dea seama pe lângă o curiozitate pe care nu o remarcă nici o călăuză. Această curiozitate este orașul Soarelui care se ridică pe un deal aproape de Locarno.

Cu tot numele său pompos, Orașul So-

arelui nu e după cum s'ar crede un oraș în sensul propriu al cuvîntului, dotat cu tot luxul modern. Acolo nu există încă case mari, nici magazine elegante, nici buievarde frumoase. E pur și simplu o colonie de vegetarieni și adepții acestei colonii au dat această numire sonoră.

și lăpturi. Vegetarienii entuziaști asigură că acest regim e suficient pentru a face să dispară toate bolile tubului digestiv, reumatismele, etc.

Ei fac în acelaș timp băi de aer, de lumină și de apă rece. Fac gimnastică, sporturi, cultivă artele și trăesc în toată

Apostoli ambulanți

Ei au ales colina Ascona, din cauza climatului dulce. La poalele Alpilor cari opresc vînturile de la Nord, primă-verile sunt foarte timpurii și toamnele lungi și foarte blînde; iernile chiar sunt calde și cu soare și contrastează cu frigul și ceața, la aceeași epocă, din Milan și din ținuturile lombarde.

libertatea, fără a fi jenați de conveniențe moderne.

Vegetarienii devin une-orî apostoli ambulanți.

Acela din ilustrație și al cărui costum e destul de pitoresc, s'a preumblat de curînd pe străzile Cairului, în mijlocul mulțimei curioase.

Un grup de vegetarieni în trecere prin Mînich

Orașul Soarelui se compune din căsuțe mici de lemn, simple dar cochete, bine aerisite, putînd fi încălzite și luminate cu electricitate. Panorama e admirabilă între munții Alp și întinderea lacului Maggiore.

Alimentația constă din fructe, legume

Imbrăcat cu vestimente ușoare, brațele goale și picioarele goale în sandale, căuta să convertească publicul, căruia îi povestea viața lui și vindea o broșură mică de propagandă. El declara că vrea să facă înconjurul lumii.

De asemenea un grup de șase vegeta-

rienî germanî, trei bărbaţi şi trei femei, au întreprins înconjurul lumii pentru a arăta că pot îndura intemperii şi oboseală graţie hranei şi doctrinelor lor igienice.

Această expediţie a umplut de entuziasm cluburile vegetariene din Germania şi Elveţia care au trimis ajutoare călătorilor. Ei sunt plecaţi pe jos, întovărăşiţi de un câine şi de un măgar care le duce bagajul.

Se opresc câte puţin în marile oraşe spre a ţine conferinţe şi lecţiuni vegetariene. Au fost fotografiaţi de curând în trecerea lor prin Munich în tovărăşia a câtorva prieteni. Din Munich au plecat spre Elveţia unde vor petrece vara, pentru a se duce în urmă în Italia, Grecia, Asia-mică, India, China, Japonia, Norvegia, Suedia şi Germania.

Tot drumul va fi făcut pe jos şi au socotii să facă această călătorie în timp de şase ani.

Doru

O vânătoare de tigri

De la Hai-Dvong mă urcasem la Hanoi prin Thai-Binh şi canalul Repezilor; dar viaţa de cafea din capitala Tonkinului mă plictisea repede şi de aceea m'am dus să petrec câteva zile la Kuaney, pe lângă una din rudele mele, locotenentul D...

M'am coborât întâi la Haphong prin fuvul Roş, canalul Bambuşilor şi Song-tong-bac; apoi după două ore de navigaţie vaporul sosi lângă Quan-Yen. Aproape de debarcader maşina vaporului „Luciole” stopă repede şi ne apropiară de ţarm.

Îndată ce puntea fu aruncată, D. se află înaintea mea, el mă luă pe uscat şi ne îndreptară spre Van-Meu.

— Cum te afli aci, îl întreba eu, pe când mergeam pe un nisip cald.

— Mă plictisesc grozav — răspunse el. Afară de plimbarea zilnică la spitalul pe care-l vezi pe această colină nu mai e nici o altă distracţie.

„Mă duc des la vânătoare de tigri şi în noaptea asta tu mă vei însoţi la Yen-try, unde vom încerca să omorâm unul din aceste animale.

Cu mare bucurie traversai distanţa care desparte fluviul de câmpie.

D. locuia într-o luxoaşă casă, care costase sume fabuloase, furtunile o răsturnase de trei ori pe când se construia; mi s'a zis că un căpitan de geniu însărcinat cu lucrările, îşi zburase creierii de disperare.

N'am voit la început să cred că tigrii veneau până la apropierea fortului. Unul din aceste animale anul trecut răpise o santinelă şi aşa de repede că nici una din santinelele vecine n'au putut observa nimic. De curând un copil fusese sfâşiat chiar în mijlocul satului.

— Nu trebuie să te aventurezi noaptea fără torţă nici la o sută de metri de aci — mi-a zis D. — şi nu ai face cu tot aurul din lume pe un anamit să meargă singur. Indigenul are o spaimă superstiţioasă de tigrul. El îl consideră ca

NUNTA LA ZULUŞI

Obiceiurile căsătoriei variază în toate triburile care compun confederaţia zuluşilor, altă dată aşa de puternică, dar a cărei stea a apus fiind eclipsată de dominaţia engleză. Dar e un obicei care se păstrează în toate triburile, acela de a se acoperi figura miresei cu o mască,

pentru a primi întâia vizită oficială a viitorului său soţ. Obiceiul e ca să ţină în mână o armă spre a arăta că va şti la nevoie să apere locuinţa conjugală contra năvălitorilor.

Olg.

o divinitate rău-făcătoare. Odată fiara moartă nu mai e nimic de temut; sufletul a plecat în chip definitiv. Atunci ei mănâncă carnea şi din ghiarele tigrului fac o doctrie bună pentru toate boalele.

După masă, cum trebuia să aşteptăm miezul nopţii pentru vânătoarea proecată, ne-am dus la capătul străzii la o bătrână indigenă; patru tiraliori ne escortau cu torţe aprinse, căci focul e cea mai bună protecţie în contra fiarelor. Am fost introduşi în odaia de la spatele prăvăliei bătrânei care se numea *mama Kam-ky*.

Acolo femei, copii aproape goi, se agita, stând într-o semi-obscuritate produ-

să de fumul lămpilor. Toată lumea se scula când noi intrară şi ceremonia religioasă întreruptă de sosirea noastră, îşi reluă cursul ei când noi stăturăm jos.

Acest serviciu religios se făcea spre a înveseli sufletul unui copil al bătrânei Kam-ky, mort de mai mult timp. Ei dozeau a afla dela defunct situaţia sa actuală, viitorul rudelor supravieţuitoare şi mijloacele de îmbogăţire.

După o mulţime de prosternaţi până la pământ, unul din ei ingenunchie în faţa a doi copii adolescenţi pe care îi legă la ochi; apoi execută toate mimicile unui magnetizator. În acest timp *mama Kam-ky* aduse celor doi oracoli un pahar de

rachiu de orez; în curând unul din adolescenții cade în catalepsie, și cum în această stare nu putea să mai servească la nimic fu dus într'un colț. Celalt, pe jumătate beat, pe jumătate adormit, scoate fraze neînțelese care sunt considerate ca vorbele defunctului și al căror înțeles trebuie ghicit. *Mama Kam-ky* ia așa în serios această experiență, în cât ne face semn de a nu râde, căci asta ar supăra pe mort. Oracolul cere mereu rachiu pe care-l respinge îndată ce vede că a fost amestecat cu apă.

Cum ceremonia amenința să mai dureze încă mult, eșirăm de acolo și pornirăm spre pădure.

Zece tiradori înarmați ne escortau cu toți; unul din ei ducea un mic câine.

Sosirăm la locul ales. Acolo se afla o prăjină groasă în vârful căreia era o platformă. O scară de frânghie atârna în jos. Mă urcai cel dintâi și D. veni după mine. Un militan agăță micul câine de o sfoară, sub noi, și sărmanul animal începu să urle de durere, neîndoindu-se că plângerile sale aveau de scop de a se chema fiarele. Escorta se retrase, lăsându-ne singuri, tăcuți, culcați pe pânțele la patru metri în aer.

Începusem să mă plictisesc când deodată câinele începu să înceteze a mai chelălăi; asta era semnalul că el simțea pe aproape tigrul. Spaima îi făcea să nu se mai miște.

— Tăcere, nu mai vorbi! — zise D.

Așteptărăm câteva momente și nimic nu veni. Atunci tovarășul meu coprins de o bănuială, aprinse o bucată de hârtie pe care o lăsă să cadă la picioarele prăjinei. La această lumină zărirăm totul.

— Drace! — strigă locotenentul, tigrul ne-a mâncat câinele și noi n'am auzit nimic.

Eă am rămas uimit.

De aci înainte puteam să dormim în pace, căci tigrul nu se întoarce niciodată să-și caute pradă acolo unde a găsit una.

Se făcuse ziuă când escorta veni să ne caute. Ea era comandată de un tânăr caporal de infanterie.

După ce îi spuserăm cele întâmplate el zise:

— Dacă domnul locotenent m'ar fi luat și pe mine, aș fi împușcat fiara, căci am o vedere pătrunzătoare și grație sângelui meu rece nu greșesc niciodată lovitură.

Pornirăm să ne întoarcem înapoi. Escorta cu caporalul în frunte mergea la 200 metri înaintea noastră, iar eu și cu D. făceam tot felul de presupunerii asupra direcției în care se îndreptase fiara.

Ne înșelam însă. De odată un cerb traversă cărarea pe care mergeam. Un tigrul enorm, care îl urmărea, alerga după el, dar zăbind detașamentul fiara se așeză cu gura căscată în fața caporalului privindu-l fix.

— Să nu ne mișcăm — imi zise D. luându-mă de braț, — la cea mai mică mișcare fiara s'ar repezi la caporal și noi suntem prea departe să ochim cu siguranță. Numai caporalul trebuie să tragă foc.

Dar acesta nu se gândea de loc la asta. Înmărmurit de spaimă el părea o

statue. Timp de două minute stăturăm toți înșirați pe drum.

Deodată animalul făcu o săritură și porni în urmărirea cerbului. Revenind-ne în fire, din uimirea noastră pornirăm după tigrul, dar era prea târziu căci fiara era deja departe.

— Caporal — zise D. — ai într'adevăr mare sânge rece.

Vetor

PARADISUL ANIMALELOR

Humphrey Davidson, reintors din Australia unde făcuse avere, avea o adevărată pasiune pentru zoologie și organizase pe proprietatea sa în Yorkshire, un

Un Yack călărit

O plimbare aeriană

fel de fermă de kanguri, unde adunase mai mult de trei-zeci de specii din aceste vulturi.

În urmă, făcând schimb cu alți colecționari, se văzu în mai puțin de 3 ani proprietarul unei grădini zoologice din cele mai frumoase.

Cu toate acestea se menținu în limitele primului său program: refuză sistematic intrarea pe domeniul său ori cărei bestii care nu avea picioare albe, adică carnivorii, cari sunt greu de domesticit.

Ast-fel refuză schimburi foarte avantajoase ca acela al directorului unei menagerii care îi oferea un tigrul superb în schimbul unui zebra. Tigrul costa 12 mii de lei, din vreme ce zebrul nu-l costa pe d. Davidson de cât 2000 lei.

În ilustrație se vede d. Davidson în tovărășia unui urs tânăr căruia îi dă să mănânce o mulțime de lucruri bune. Se știe că toți urșii, exceptând ursul polar care nu alege, dau preferință regimului vegetal.

Cei doi urși cari fac parte din colecția D. Davidson au fost găsiți de el. Ei aparținuseră unui ursar și din cauza hranei proaste și relei tratări, căzuseră bolnavi. Ursarul văzând că n'o să se mai poată servi de ei, plecă din sat și îi lăsă acolo. Atunci fură găsiți de Davidson care îi luă la fermă, și după multe îngrijiri se restabiliră. Acum se plimbă liniștiți prin splendidul parc.

Renii și Yackii din ilustrație nu reprezintă de cât o parte din colecție. D. Davidson posedă 18 reni, 12 yackii, 15 zebra, 14 lama și doi tapiri brazilieni, pe cari i-a învățat să fie încălecați, rezultat cu atât mai laudabil cu cât nimeni n'a reușit să domesticească acest pachiderm american.

Blaz

NOUA-GUINEE

Cum s'a descoperit Noua-Guinee. — Cei dintăi navigatori și succesorii lor moderni.

Așezată între 129° și 149° long. orientală (de la Paris), și între 9° și 0°30' lat. sudică, marea insulă Noua-Guinee este, chiar și astăzi încă, nu bine cunoscută, mai cu seamă în interior.

Prioritatea descoperirii sale este pretinsă, în același timp, și de spanioli și de portugezi.

Don Jorge de Meneses, guvernator portugez din Ternate, fu, în 1526, aruncat de vânturi și de curenți pe coasta Papua, unde dânsul rămase până la schimbarea musonilor.

Două ani după aceea, în 1528, căpitanul spaniol, Alvaro de Saavedra, venind din Moluce și urmând direcția de răsărit, aruncă ancora într'un golf mare în apropierea mai multor insule situate, după toate presupunerile, pe coasta septentrională, și pe care le numi *islas de oro*, insulele de aur.

Mai târziu, lumea civilizată obține noțiunii puțin mai întinse asupra țării de la acei din marinarii expediției lui Grijalva, care supra viețuiseră revoitei și naufragiului corăbiilor lor. Acești oameni după ce fuseseră eliberați din robie de către ilustrul Antonio-Galvano, raportară că locuitorii din toate aceste părți au părul negru și pieptănat; oamenii din Malacca îi numesc *Papua*.

„Este în această țară — spuneau dânsii — o pasăre mare ca și un cocor; ea nu zboară și nici n'are aripi, ci fuge pe pământ ca câprioarele. Indigenii fac, cu penele ei, găteala idolilor lor“...

În acele timpuri, în drumul descoperirilor geografice se puneau dificultăți uriașe. Papa din Roma pentru a face să înceteze perpetuele certe pentru colonii între Spanioli și Portughezi, dăduse o *bulă* prin care hotăra un anume meridian care să servească de hotar între posesiunile acestor două țări. În același timp însă, Spaniolii și portugezii descopereau pământuri noi mereu, și, unele fiind dincolo de limitele hotărâte de Papa, dânsii le dedeau o pozițiune astronomică falsă punându-le ca făcând parte din spațiul posesiunilor lor, pentru a sugruma orice pretențiune din partea vre-unui rival.

Mai adesea însă, descoperirile erau cu grijă tănuite pentru ca să nu cadă în mâinile vre-unui dușman, sau să ofere vre-un adăpost teribilului Drake, care tocmai atunci ocolea capul Horn, în ne-cazul rivalilor săi.

Mai mult încă; obiceiul d'a nu se ține seamă de numele indigene ale diferitelor localități făcea adesea imposibilă orice constatare sau identificatiune, când observațiunea relativă la pozițiunea acestor locuri era neexactă. În sfârșit, teoria unui mare pământ austral, destinat a echilibra acumulațiunea de pământuri a latitudinilor ridicate din miază-noapte, opunea o foarte mare piedică marilor navigatori.

Însă adevărul are o valoare singulară

cu mult mai mare de cât părerea, și Australia, devenită o realitate, micșoră în mod considerabil visul celor d'întăi exporatori, pentru cari, din punct de vedere geografic, ea nu era de cât o mică parte.

Tot de aci vine să se explice și faptul de ce primii navigatori au profitat atât de puțin de lucrările predecesorilor lor. Călătorul Keits, de pildă, a cărui relațiune asupra Nouei-Guinee, pe care o vizită în 1678 abia merită să fie citată, zice: „Noua-Guinee este despărțită de Noua Hollandă către 10° de lat. sudică“. Șapte zeci și cinci de ani în urmă, cu toate acestea, Torrès traversase strâmtoarea atât de dificilă de navigat, care îi poartă numele. Drept este că faima acestei isprăvi nu se răspândi în lume de cât foarte târziu după îndeplinirea ei. Călătoria lui Torrès avu loc în 1606; însă renumele său nu fu de cât în 1752, epocă a cuprinderii Manillei de către Englezi, când scrisoarea sa către regele Spaniei, conținând descrierea descoperirii sale, fu găsită de Dabymple care dădu strâmtoarei numele curajosului marinar. Cook este cel dintăi care reluă această strâmtoare, în 1770.

Olandezii, cari merseră pe urmele portugezilor, rivalii lor, fură principalii exploratori ai secolului al XVII-lea. Afară de călătoriile făcute de Tusman — al cărui nume a devenit clasic printre primii navigatori — și de către corabia „Duifken“, mai avem lunga și curajoasa călătorie, în 1616, prin strâmtoarea lui Magellan, la coasta septentrională a Nouei-Guinei, a lui Lemaire și Schouten, a căror corabie fu confiscată de gelosii și egoiștii lor compatrioți).

Către sfârșitul veacului al XVII-lea, Dampier, care a fost poate cel mai mare explorator Englez înainte de Cook, venind din spre răsărit, puse în ordine pozițiunea Nouei-Guinei la aproape 148° long. Est. (Greenwich), (aproape 2° mai jos pe coastă de cât vre'unul din navigatorii cari l precedaseră), și d'acolo el merse pe lângă litoral spre apus, însemnând un mare număr de promontori și de insule. Observațiunile sale ar fi fost cu mult mai prețioase, dacă el ar fi ridicat la o mai bună școală în fapt sentimentele de umanitate, căci obicinuitul usagiū cel înfricoșă pe sălbatecii cari nu puteau sau nu voiau să-l înțeleagă.

1) Corabia lui Schouten și a lui Lemaire, „Concordia“, fu confiscată cu tot conținutul ei de către guvernatorul Javei. Cei doi comandanți, rivalii lui Magellan, în ceea ce privește descoperirea unei treceri mai ușoare și a unui număr mai mare de insule, fură puși, în calitate de prizonieri, pe o corabie a amiralului Spilberg, care trebuia să-i aducă în Europa. Lemaire muri pe drum. Schouten și Lemaire erau acuzați d'a fi trecut strâmtoarea lui Magellan și d'a fi violat prin aceasta privilegiile Companiei Indiilor. Realitatea descoperirii lor nu fu cunoscută de cât câțiva ani mai târziu, și strâmtoarea lui Lemaire deveni pentru mult timp calea ordinară pentru a trece dintr'un Ocean într'altul.

trebui, neapărat, să prescurteze relațiunile sale cu ei.

În 1774, Tomas Forrest fu trimis de către Compania Indiilor să vadă dacă cumva se găsește „epice“ (un fel de chimen) în una din Moluce sau în alte insule situate la răsărit de posesiunile olandeze. El se imbarcă pe un mic bastiment, „Tatar-Galley“. Debarcând la Dorey, pe coasta N.-W. a Nouei-Guinei, petrecu câțva timp în raporturi amicale cu indigenii.

Noțiunile ce s'au avut despre aceste locuri până la o epocă mai apropiată de noi au fost, se poate zice, completate de către Entrecasteaux care, în 1793, înainte până la 5 leghe de insulele extremității răsăritene a Nouei-Guinei; însă pentru că se ținu în larg nu putu merge dealungul coastei dincolo de 147 gr. (Greenwich).

Importante observațiuni fură făcute, în 1826, pe coasta de N.-W. de către locot. Olandez Kolff, și, spre S.-E., în 1843—45, de căpit. Blackwood, pe bordul „Fey“; de asemenea, în 1849, de căpit. Owen Stanley, pe bordul lui „Battle Snake“. Însă studiile cele mai importante, și mai întinse într'același timp sunt acelea ale căpit. John Moresby, comandantul „Basilisc-ului“ care, în anul 1873—74, a executat un relevu neîntrerupt al părții septentrionale, până atunci necunoscut, pe o întindere de 278 de mile. Dânsul, de asemenea, determină adevăratele limite ale coastei de răsărit — limite cari, cu treizeci de ani în urmă, fuseseră relatate de către navigatorul francez Dumont d'Urville.

Moresby procedă de asemenea la triangulațiunea punctului de apus al insulei și al ostroavelor ce-l înconjoară.

De atunci, expedițiile de explorațiune, s'au succedat cu repeziune, și deabia astăzi a început a se face lumină asupra multor cestiuni. Interiorul însă, plin de păduri și locuit de canibali, e aproape necunoscut.

PITICII

În anul 1887, călătorul Stanley, trimis de către un comitet de ajutor din Londra să ducă arme lui Emin-Pașa, guvernatorul Ecuatoriei, găsi, în marea pădure a Congului, pe malurile râului Aruvimi-Ituri și ale afluenților lui, un întreg popor compus din pitici, cari, răspândiți în triburi pe o suprafață de mai multe sute de mii de kil. p., trăiesc mai mult din vânătoare.

Acești pitici, înalți de 1 m. 40 maximum, cu nasul turtit, pântecul ieșit în afară, picioarele sucute, sunt poate cei mai șireți dintre locuitorii Africii centrale.

Înarmați cu arcuri și săgeți otrăvite, ei se războiesc și vânează cu cel mai mare curagiū. Cu coarda arcului întinsă, dânsii merg la atac înaintea elefantului. Când giganticul animal se năpustește cu înfiorătoare sa trompă să sdobească pe curajosul vânător minuscul, acesta cu agilitatea unei maimuțe, sare sub dânsul și îi vără lancea în burtă.

Colosul, care cu un ceas în urmă fusese plin de viață și de putere, cade jos fără suflare sub loviturile succesive ale pitiului.

Satele lor—dacă reunirea de colibe mizerabile ce locuiesc merită această numire—sunt înconjurată cu trunchiuri de copaci uriași, trântiți unul lângă altul, dintre cari unul a un diametru de aproape 2 m. Peste unul dintr-aceste trunchiuri, ca să sară cineva, trebuie să fie un gimnastic iscusit, un jucător pe frânghie; altfel își frânge gâtul.

Imediat sub trunchiul răsturnat — cu îngrijire ascunse sub frunzele uscate, pe cari le crezi că sunt căzute la întâmplare din arbori—sunt țepușe otrăvite, lungi de 30-35 cm., și dacă una dintr-aceste țepușe intră în picior, numai o amputație repede a acestuia te poate mântui; altfel otrava infectează sângele și, în mai puțin de o zi, ai murit.

La război, pitiul este foarte periculos. El nu pleacă de pe câmpul de luptă decât atunci când și-a sfârșit toate săgețile din tolbă.

Triburile indigenilor celor înalți le poartă un mare respect și caută totdeauna să și-i facă prieteni și aliați. Unele triburi le plătesc chiar tribut, care constă din banane, porumb, nucă-de-cocos, etc.

După diferite ținuturi ce locuiesc, acești pigmei poartă, între altele, și următoarele numiri: în Asandëseur se numesc A tikki tikki, în Mombutu, Akka; în Niam-Niam, Niam-Niam; în Monvu, Jorciav; în Maborda, A-fi fi; în Ogowa, Obongo; și în Unyoro, Vatu.

Această seminție se află răspândită pe o lungime de aproape 2000 kil., de lângă stabilimentele franceze din Gabon și până la munții Ruvenzori, lângă lacul Albert-Eduard.

Primul care a scris despre existența acestor pitiici a fost Herodot care în cartea sa asupra „călătoriei fraților Nasamoni”, spune că dâșii au fost cei mai primitivi locuitori ai continentului negru, având locuințele lor pe malurile Nigerului superior, de unde au fost goâni spre sud de către indigenii cei înalți cari emigrau din miază noapte.

Călătorul Schweinfurt încă a vorbit despre dâșii, dându-le numirea generală de Akkas; dar, acela căruia i se cuvine mai mult onoarea d'a le fi studiat bine obiceiurile și d'a fi fost mai mult timp în contact cu dâșii este exploratorul Henry-Stanley.

În anul 1896, doi ofițeri Danezi, d-nii Philigen și Olonsen, fiind într-o călătorie de explorațiune în Pamir (Asia centrală), descoperiră un nou popor de pitiici cu mult diferind de cei africani.

Aceștia, împărțiți în triburi cu totul primitive, sunt de 1 m. 25 înălțime, au membrele proporționale.

Dâșii n'au nici o civilizație, adoră încă focul și nu cunosc ce vrea să zică schimbul sau cumpărătura. Sunt foarte fricoși și fug ca niște epuri când văd că se apropie un străin.

Însă, ceea ce este mai curios, e faptul

că nu numai dâșii sunt mici, însă și animalele lor domestice. Așa de pildă, vacile și boii nu sunt mai mari decât un vițel; măgarii sunt cât câinii și oile au dimensiunile pisicilor.

Nu mult după ce cei doi ofițeri Danezi descoperiră pitiici în Pamir, un explorator Englez, d. Donaldos Schimidt, făcând o călătorie în sudul Abisiniei, descoperi lângă lacul archiducesei Ștefania, în Somal, un nou popor de pitiici.

După cele ce a raportat, acești pitiici, cari constituie tribul Dumes, sunt înalți de 1 m. 20—1 m. 50, ei trăiesc în sate de câte 40—50 colibe, sunt amabili, au părul aspru, ospitalieri—contrariu de cei din basinelul Congului—nasul turtit, buzele groase. Ei cresc oile, cultivă meiul și sunt destul de viguroși.

Sereno

DIVERSE

De-ale Americanilor. — În America toate se fac repede.

Iată un caz de curând întâmplat: La ora 5 dimineața a fost jefuit un negustor de suma de 15.000 lei; la ora 8 poliția fiind înștiințată a pus un premiu pe capul jefuitorilor; la ora 12 jandarmii au prins pe hoți; la 2 ceasuri Curtea cu juri s'a adunat și a osândit pe hoți la moarte; la ora 5 au fost spânzurați iar la 6 au fost îngropați. Astfel în 13 ore, jandarmii și-au făcut datoria, judecătorii și-au dat hotărârea și călăul și-a împlinit meseria.

Un obicei al doctorilor. — În China este un obicei foarte ciudat.

Fiecare doctor trebuie să aprindă în timpul nopții în fața casei sale atâtea felinare câți au fost bolnavii pe care i-a îngrijit el și cari au murit în timpul anului.

Se înțelege că cea mai mare parte dintre doctori au o adevărată iluminatie în luna Decembrie.

La sfârșitul anului trecut, un Chinez, a căruia nevastă era bolnavă, observă că la poarta unui doctor nu erau decât șase felinare.

Bătu la poartă și fu adus în fața doctorului.

— De câte zile ești în orașul nostru? îl întrebă el pe doctor.

— De două zile, răspunse acesta.

Căpătând acest răspuns, Chinezul o luă la fugă, de parcă ar fi avut pe diavolul sub călcăie.

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante privitoare la călătorii sau vânături, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei „Ziarului Călătoriilor”, strada Brezoianu, 11, București.

Inchiriez PIANINE

Nou și uzate
ÎN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Începând de la 15 lei lunar

GEORG DEGEN, București

— Alături de Cofetăria Capșa —

Înainte și După

întrebuințarea

Crema și Pudra „FLORA”

Pastă de dinți 1 leu BUCOL Apă de gură 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ

„FLORA”

de o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul

— Bucata lei 1.25 —

Tusea cea mai rebelă, bronșiteile acute și cronice, tusea măgarească, vindecă sigur

PECTOSIN ITEANU

Sticla lei 3. Drogueri și farmacii

Anemia clorosa, neurastenii, isteria, slăbiciunea generală, combata

HEMOFER ITEANU

— Sticla lei 4 —

Bonboane ORIENTALE

Parfumează admirabil gura și distragă orice miros urât al gurii. Cutia 50 banii la drogueri și farmacii. A se observa marca: „Semiluna cu stea”.

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL”

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

„Vila Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din : o canapea, 4 scaune, o masă, o consola cu oglindă, 2 piedestaie cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pucher, Boulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în marea fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihail-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victoriei, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din : Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă ; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapisate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor

Un serviciu de ceain, de metal alb fin, argintat și garantat că nu inegrește, compus din : o tavă frumos cișelată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru ori-ce casă.

O fructieră de metal fin, argintată, înaltă de 50 cm. și având 3 glaste pentru fructe și un vas pentru flori.

O fructieră de metal alb, imitând exact argintul vechiu, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii en gros și en détail Frații A. & I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat Christofle V. P. F.

Una pungă de argint veritabil, oxidată.

Una fructieră de metal argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Boulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci Perfection. **O mandolină** italiană. **Una muzică de masă** cu manivelă, cu 6 cântece. **Una chitară** franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischozniky, furnisorul Curții Regale, strada Colței, No. 7, București.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frână automatică, prin contra-pedalarie. **Una pușcă** de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. **Una carabină** semi-automatică de mare precizie «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. **Un gramofon** marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcuiri remontabile în timpul mersului cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste

obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete en gros și en détail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. **Două servicii de argint** pentru ouă, compuse fiecare din câte trei bucăți, într-o cutie foarte elegantă. **Una pendulă** elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel. **O vioară** fină cu cutia ei. **O pelerină** de ploae portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la „Compania Generală”, mare biurow de importatiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șase ceasornice de argint.

Șase ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.

Trei ceasornice de metal imitând argintul rusec.

Cinci coliere-lănțisoare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal”, cu 4 ochiuri din table de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi compusă din 5 volume, de la d. Ghețu, calea Dorobanților 100.

Un serviciu de oțet și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb : una de oțet, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune.

O vultpe de teracotă. **20 plachete** argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași : Pentru un an lei 18 ; pe 6 luni lei 9,15 ; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concurarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni primesc 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPLĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI

Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

No 11, — STRADA BREZOIANU, — No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

Apare odată pe săptămână, Marțea

Benuta luă din mâna bărbatului său goarna și începu să sufle cu putere. — (Vezi pag. 5824).

ABONAMENT LA ZIARUL CALATORIILOR Pentru un an lei 2,60 în toată țara

In Sudanul-Niger

— GORNISTUL de TIRALIORI —

Când negrul Si-Sliman-Ben-Assair veni să se angajeze ca soldat senegalez în postul nostru Sughai (Nigerul de sus) declară hotărât că voia să se facă „gornist”. Tot așa de peremptoriu i se spuse însă că trebuia mai întâi „să se facă soldat”.

Și pe când rămăsese perplex, dezorientat din cauza răspunsului acesta, un pichet de soldați trecu cu arma pe umăr pe lângă el. La vederea acestor soldați, negru simți ca un curent electric prin tot corpul.

„Pușcă, cartușe, baionetă, tot! Da, da trebuie să mă fac soldat!”

Negrul era inteligent și oare-cum venit în contact cu civilizația. Navigase pe unul din vapoarele care fac serviciul Senegalului între Saint-Louis și Kayes și învățase puțin franțuzește. Nevasta lui, Benuta-Lely, era din țara Galam. Ea fusese servitoare la Bukel și se mai desălbătise oarecum, învățând și ea câteva cuvinte franțuzești.

Totul mergea bine. Ben-Assair, fericit acum că avea o pușcă model nou, o baionetă arată un zel, o atențiune și o inteligență din cele mai laudabile. El pricepea repede și-și asimila toate secretele școlii de soldat. Atunci ceru din nou să fie făcut gornist.

Cererea lui fu primită de astădată și fericirea lui Ben-Assair fu nemăsurată. Când apărui în costumul distinctiv al gornistului, el începu să sară de bucurie. Soția lui fu cuprinsă de aceiași simțire, îl imită, apoi începu să bată cadentat din mâini, cum se face la „tam-tam”-uri, atrăgând atenția celorlalți, „mukeri” (femei) care începură și ele să bată din palme.

Dar acest fericit gornist, care devenea deacuma fetișul menagiului, se transformă repede în instrument de discordie.

Într-o zi, în lipsa bărbatului ei, femeia, împinsă de nu știu ce zeu al tentațiunii, puse mâna pe instrument și-l duse la buze spre a scoate un sunet... O încântă nespuse cacofonia pe care o produsese.

Dar Ben-Assair o surprinse și îi făcu aspre observații...

Cine însă a băut va bea, zice proverbul. Femeia nu-și putu părăsi această plăcere, și în căsnicia model a celor doi negri se ivi atunci vrajba. Ba ce e mai mult, Ben-Assair, rănit, umilit în prerogativele lui de bărbat și de stăpân și îndemnat și de camarazii săi, lovi cu năluca verde pe femeia lui.

Într-o seară, un curier sosi. Acesta îi dăde, din partea locotenentului-comandant al unui post din „Cercul” meu, o scrisoare prin care eram informat că este iminent un atac al postului de către niște jefuitori nomazi. Locotenentul îi cerea ajutoare.

Făcui repede socoteala distanței de străbătut și dădui răspuns curierului că voi veni chiar eu de dimineață în ajutorul locotenentului.

Alesei vre-o trei-zeci și cinci de oameni din cari nu lipsea gornistul Si-Sliman-Ben-Assair, și:

„La drum!”

După o oră de marș, începu să disting prin întuneric o umbră care mergea cu noi, dar la o bună distanță. Nu putea să fie o hienă sau o maimuță, căci avea proporțiile unei ființe omenești. Mă oprii un moment, scosei lorneta de noapte și privii. Nu zării nimic.

„O iluzie optică!” îmi zisei și ne continuăm drumul înainte.

Detășamentul intră în albia secată a unui râu. Mergeam în cap, sondând terenul pe care de altfel îl cunoșteam. Ajungând cel dintâi al malul celalt, mă oprii, lăsați pe oameni să treacă înaintea mea și atunci văzui distinct o formă neagră, perfect omenească, care mergea cu pași mari.

O arătai sergentului.

„E Benuta, domnul locotenent, zise el; eram să v-o arăt eu, dar ea apărea și dispărea ca o umbră. E mukera lui Ben-Assair.”

— Ia uită-te obraznica! N'am spus limpede: fără mukem?

— Apoi tocmai de aceea se ascundea ea; dacă ar vedea-o bărbatu-său, ar bătea-o. Ne continuăm drumul, trecând cu vederea fapta Benutei, mai cu seamă că era foarte greu să o trimit înapoi dela o așa distanță. Cu atât mai rău pentru ea, îmi zisei, dacă n'a ascultat!

Înaintarăm repede. Era spre ziuă. Un sgomot se auzi însă de odată. Era ca niște pocnete înăbușite de biciu. La aceste pocnete răspunseră niște lovituri de pușcă pline, sonore, ordonate... Erau soldații noștri care riposta, magistral. Acțiunea începuse; noi sosiserăm la timp.

O inspecție riguroasă. Dispozițiuni speciale. Câteva cuvinte de instrucție scurte și clare. Apoi îmi scosei sabia.

„Pas accelerat! Înainte!... Marș!...”

Văzurăm pe asediatori cum se mascau și se îndreaptă spre post. Urletele lor ajungeau până la urechile noastre.

Mă întorsei spre soldații mei:

„Gornist, sună șarja! Înainte! Primul rând... foc! Al doilea rând... foc!...”

Inamicul, prins între două focuri, începu să se risipească, să se desfacă, să se turbure trăgând izolat de ici-de colo.

„Înainte! înainte! înainte!”

Și jefuitorii începură s'o ia al fugă.

„Foc!” comanda eu pentru a treia oară.

Aci, câți-va dușmani grupându-se, cu un fel de îndrăzneță provocare, descărcă asupra noastră, fără însă a ne opri o secundă.

Brusc, gornistul tăcu... Mă întorsei și văzui pe Ben-Assair clătinându-se. Dar

în același moment un braț negru se întinse, luă din mână instrumentul și sunetul se auzi înainte, șovăitor la început, dar apoi vibrător, frenetic.

Era Benuta care luase goarna din mână bărbatului său rănit.

„Foc din rândul al doilea!”

Aceasta fu lovitura de grație. Jefuitorii porniră într-o fugă nebună cu burnuzurile murdare fluturând ca aripele cenușii ale unui stol de vulturi rapaci.

Abia avură vreme să-și ridice răniții. Pe morții îi părăsiră pe câmpul de bătae.

„Halt! comanda, ne mai voinde să-mi risc soldații în urmărirea inamicului.

Dela post porni o aclamare:

„Trăiască tiraliorii!”

Ridicați sabia salutând pe amicii mei:

„Trăiască Franța!”

Victoria noastră nu ne costă prea scump: trei oameni răniți ușor. Numai sârmanul Ben-Assair părea grav atins. Și pe când noi îl căutam, Benuta îl ridicase, îl luase în spinare refuzând ori ce ajutor, căci era era femeia unui gornist și îl dusese sângerând la post.

Sârmanul era fără cunoștință și îl crezu morț. Gâtul îi era pătruns de un glonț și perdea sânge în valuri.

Cu toate astea când fu spălat, îngrijit, pansat, își reveni în simțire.

Nevastă-sa, lângă patul lui, nu-l părăsi o clipă și a doua zi, spre surprinderea generală, Ben-Assair era în afară de orice pericol.

C. Arg.

Alexandru Dumas

Urșii din Berna

O mare mulțime se strânsese în fața porții Auberg din Berna; întrebaram care să fie pricina și căpătaram acest răspuns laconic: „Urși”.

Tot înghesuindu-ne, răsbirăm în cele din urmă până la grilajul de fer împrejurul căruia se propteau, întocmai ca la teatru la galerie, două până la trei sute de „gură-cască”, ocupați să privească ghidușii a patru urși monștri.

Toți acei „gură-cască” aruncau mere, pere, gutui și alte lucruri de mâncare acestor locuitori curioși ai Bernei. Prima pară ce li se aruncă, fu înghițită de unul fără nici o opunere din partea celui alt; dar nu se întâmplă tot așa cu cea d'adoua. În momentul când, momit de primul succes, „martirul din Berna” se ridică agale să-și caute desertul în partea care căzuse, un alt oaspete, a cărui formă nu putui să i-o recunosc, cu o mișcare foarte repede, ieși dintr-o mică hortă a zidirei și înhăță para de sub nasul ursului mirat și reintră în culcușul său în aplauzele mulțimii.

Un moment în urmă toți zărirăm capul mic al unei vulpi ce privea cu ochii ei șireți mișcările spectatorilor, așteptând bineînțeles ocazia să i se mai arunce ceva, pe care să-l înhațe în pofida ursului. Aceasta îmi dădu dorința să reînnoesc experiența și în adevăr, ca să redeștept și mai mult pofa celor doi antagoniști, cumpărai faguri de miere. Vulpea văzându-mă chemând pe negustor, își ținti ochii

asupra-mi și nu mă perdu un moment din vedere. Terminând de cumpărat, luai o turtiță și mă făcu c'o arunc vulpei. Șireată, ea făcu o mișcare ușoară din cap, ca și cum mi-ar fi zis: „Fii pe pace, te înțeleg”. Apoi își lins buzule ca unul ce e destul desigur mai dinainte de izbândă.

Socoteam că va fi pentru ea o ocupație mai grea. Ursul, la rândul său, văzu-se pregătirea mele și legănându-se grațios, se culcă cu botul pe labe privind fix turtița.

O arunca; ursul o urmări cu ochii, se lăsa să cază pe cele patru labe ca să vină s'o caute; dar la primul pas ce îl făcu, vulpea se aruncă pe d'asupra lui cu o săritură atât de exactă încât căzu cu nasul în plăcintă. Apoi făcu un mare înconjur, descriind o curbă ca să intre în cușcă. Ursul furios, întrebuintând în răsbunarea sa toate cunoștințele geometrice, pe care le căpătase de când stătea în Berna — tăia drumul cu o iuteală de care nu credeam capabil. Sosise aproape în acelaș timp la borbă, dar vulpea și intrase înăuntru, iar noi auzirăm dinții ursului isbindu-se de grila de fer.

Atunci înțelesă pentru ce sârmanul „matir al Bernei” n'avea coadă.

Trad. de Tomescu-Putna

AMUNDSEN LA POLUL SUD

Aceiași întrebare ca și pentru Peary când s'a întors dela Polul Nord se pune cu privire la raidul lui Amundsen în gheturile antarctice. S'a descoperit Polul Sud?

E încă imposibil să răspundem. E o afacere de calcule lungi și grele; de rectificațiuni delicate care cere competențe aviate.

Dar înapoierea exploratorului scandinav în Europa va lămuri lucrurile.

Terminându-și memoriile sale cu privire la călătoria făcută la Polul Sud, a început turneul său de conferințe.

Amundsen a plecat pe vaporul „Fram” care însemnează „înainte”. Lăsând-o în baia Balenelor, Amundsen porni cu Bjaland Hansen, Wisting și un marinăr experimentat. Cincizeci și două de câini și patru sănii solide le permiteau să ducă cu ei mâncare pentru patru luni.

În luna Martie trecut, „Daily Chronicle” anunță că căpitanul Amundsen atinsese polul la 14 Decembrie 1911. Din cauza lipsei soarelui nu putea face nici o observațiune.

A doua zi se simți o ridicare destul de mare a temperaturii. Ocaziunea era excelentă, căci soarele strălucea. Terenul de asemenea era bun pentru lucru.

Misiunea se afla în mijlocul unui platou de gheață cu o rază de opt kilometri. Observațiunile începură de a doua zi, 16 Decembrie, și durară până la 24.

„Am observat pozițiunea polului, scrie exploratorul, așa de bine pe cât e posibil oamenilor să o facă în asemenea condițiuni”. Gravura arată foarte exact în ce condițiuni îndrăznește făceau observațiunile exploratorilor.

Înapoierea se făcu repede și în bune

condițiuni dar, din 52 câini, de abia 11 putură să ajungă până la vapor.

Primele știri ale misiunii fură trimise de Hobart.

Amundsen nu a făcut numai un raid admirabil, ci a dat dovadă de o forță de rezistență și energie deosebită. Rezultatele misiunii sunt considerabile.

Din punctul de vedere geografic, se confirmă existența unei mase continentale

„Marea Barieră” se întinde la Sud până la 83° latitudine. Ea are deci o lungime de 650—700 kilometri și se știe că în partea sa inferioară, lărgimea sa trece de 600 kilometri. Părerile sunt foarte împărțite asupra naturii acestei colosale întinderi de gheață din care o parte plutește deasupra suprafeței mării.

În călătoria sa, Amundsen a întâmpinat dese și violente uragane cari suflau

Timp de mai multe zile exploratorul și trei din tovarășii săi notară, trântiți în zăpadă, observațiile lor.

foarte întinse și foarte ridicate în jurul Polului Sud.

Poate că lanțul înalt situat la sud de Marea-Barieră și orientată la Nord Vest, Sud Est e prelungirea reliefului pământului Graham și separă Pacificul de Atlantic.

Amundsen pare că a probat de asemenea și extensiunea spre Nord-Vest a pământului Victoria.

dela Sud și cari au făcut foarte greu drumul spre pol.

Rezultatul acestei frumoase expedițiuni nu va întârzia să fie publicat. Chiar dacă Amundsen n'a ajuns exact la pol, știința va câștiga împreună cu aceia cărora le plac istorisirile eroice trăite.

Blaz.

IN AMERICA

Se știe că populația câmpiilor americane este formată aproape numai din ceea ce are omenirea mai murdar și mai stricată. Se găsesc prin aceste locuri fără hotare, ucigași din Viena și Berlin, hoți din Paris și Londra și cerșetori Danezi sau Irlandezi.

De multe ori aceștia punându-se pe muncă se fac oameni de treabă; sunt însă cazuri când neputându-și agonisi hrana în mod cinstit revin la vechile lor obiceiuri;

în acest caz vinovații sunt urmăriți, judecați și osândiți de magistratură ai cărei membri poartă numele de „Regulatori”.

Iată cum:

Când unul din aceștia calcă legea, adică când comite o crimă sau un furt, autoritățile locale aleg dintre ei mai multe persoane cari sunt însărcinate să examineze sau să judece pe vinovat. Acești oameni sunt „Regulatorii”. Cea dintâi vină e pedepsită prin exil, vinovatul e silit să părăsească numai de cât locul unde a făcut călcarea de lege și să trăiască un

timp oarecare în altă parte; dar dacă se întâmplă să se întoarcă a casă mai înainte de timp, nenorocirea lui! Regulatorii îl declară în afară de lege și atunci i se arde locuința, iar pe rău făcător îl leagă de un arbore, biciuindu-l până la moarte.

În cele dintâi timpuri ale colonizației Americii, târșoarele dinprejurul râului Missisipi erau atacate adesea de un oarecare Mason. Acesta era un om uriaș, puternic, curajos și neînving și care fiind șeful unei bande de tâlhari, purta groaza și peirea prin locurile pe care le străbătea.

El se așezase în apropierea fluviului Missisipi și cea mai mare parte din vapoarele ce coborau fluviul cădeau pradă lui Mason și a bandiților ce-l întovărășeau. Negrii, caii, proviziile și banii cădeau în mâinile sale. Tot vestul Americii tremura la auzul numelui său. El avea o bună cunoștință a localităților ce străbătea, și sponi fără număr cari îl aduceau mereu știri importante asupra siguranței sale, așa că putu scăpa câțva timp de toate urmărirea.

Cățiva regulatorii încercară să-l prindă ca să scape ținutul de bandit. Pe când aceștia străbăteau țara, unul dintre ei întâlni pe Mason călare pe un cal foarte frumos. El se făcu că nu-l cunoaște și-și urmă drumul observând de la depărtare pe bandit care nu se temea de nimic, și când îl văzu intrând într'un tufiș spre a petrece acolo noaptea, dând pintenii calului, merse în satul cel mai apropiat unde își formă o trupă de oameni hotărâți. Când ajunseră în fața lui Mason, acesta se deșteptase, astfel că cei dintâi cari îl ataracă căzură sub loviturile lui. Le fu cu neputință să-l prindă viu; tocmai după o luptă îndelungată îl prinseră fiind rănit de moarte.

I se retează capul pe care îl puseră în vârful unei sulii și i se arse casa.

În anul 1892 un călător mergea pe drumul care ducea în orașul Galveston într-o dimineață de vară, după ce vânașe un mare număr de paseri sălbatice.

Ajuns pe malul unui șant plin cu apă, destul de adânc de altfel, stătu un moment la îndoială de a-l sări sau nu.

Dar pe când se pregătea să-l sară, câinele său începu să latre sgomotos cuprins de frică. Zărise el un urs sau un crocodil?

Vânătorul își pregătea pușca când o voce puternică îi strigă:

— Standup! (Oprește-te).

Și un negru uriaș tâșni din tufiș repetând aceste vorbe. El avea în mână o pușcă proastă cu care nici n'ar fi putut să împuște și nimic nu-i era mai ușor lui Harrison, — acesta era numele călătorului, — de cât să culce la pământ pe cel ce-l amenința, dar el așteptă, din curiozitate, hotărât să se apere dacă era nevoie.

Negrul înaintă liniștit către Harrison.

— Sunt un fugar, zise el; stăpânul meu voia să-mi ia nevasta și eu l'am omorât. Silit să scap ca să nu fiu spânzurat, am venit aici într-o colibă cunoscută numai de mine, așteptând pe trimisul care trebuie să ne conducă în locul unde nu sunt nici sclavi nici stăpâni ca aici.

— Eu nu mă ocup nici de judecata oamenilor, nici de a lui Dumnezeu, răspunse Harrison. Lasă-mi liber drumul și

eu îți jur pe cuvântul de onoare că nu te trădez.

— E peste putință să ajungi la Galveston seara asta, răspunse negrul, dar vino în coliba mea și vei fi în cea mai bună siguranță. În zorii zilei vei fi liber a te duce unde vei voi.

Liniștea cu care vorbise ucigașul făcu pe Harrison să-l urmeze. De altfel negrul avusese dreptate să-și apere soția contra unui stăpân ticălos.

După o oră de drum greu, ajunseră dinaintea unei căsuțe foarte joase, ascunsă în mijlocul unui tufiș des. Ușa casei era deschisă și o femeie tânără și frumoasă sedea în fața focului pregătind mâncare pentru bărbatul său. La vederea lui Harrison ea se ridică speriată pregătindu-se să fugă, dar un cuvânt spus de negru într-o limbă necunoscută o liniști numai decăt.

Harrison, trebuie să mărturisim, nu era tocmai liniștit de a se găsi astfel în puterea unui ucigaș care l'ar fi putut omorâ dintr'un moment într'altul.

După masă el întreabă încă odată pe negru asupra omorului ce făcuse și îi propuse să meargă împreună spre a cere îndurarea judecătorilor.

— Este zadarnic, domnule, răspunse negrul. Eu sunt criminal și capul meu e pus la preț. Știu că regulatorii au și pornit în căutarea mea. Spunându-ți cine sunt am făcut o mare greșală, dar mă încred în d-ta și sunt sigur că nu mă vei trăda.

Toată seara se petrecu între Harrison și negru într-o convorbire foarte importantă. În cele din urmă când noaptea începu să se lase, Harrison se întinse pe un pat de mușchi și adormi numai decăt.

Când miezul nopții se auzi un sgomot grozav la poarta casei. Fără să bată în ușă, fără a striga să deschidă, acei ce se găseau afară sparseră cu violență ușa. Harrison, deșteptat din somn, zări la lumina torțelor ce țineau în mână, o trupă de oameni întovărășiți de polițiști.

El înțelese numai de cât că aceștia erau Regulatorii cari aflaseră prin trădare ascunzătoarea bietului negru.

Nenorocitul fusese legat și târât cu ei. Unul îl apucase de păr, altul îl ținea de mâini pe când ceilalți îl loveau cu pumnii și picioarele pe cât puteau.

În timpul acesta femeia negrului eși prin învâlmășeală și scapă.

Doi Regulatorii se depărtaseră de trupă spre a găsi pe nenorocita pe care o știau în tovărășia bărbatului ei, când văzură de odată în fața lor pe Harrison pe care îl întreabă cine era.

Neputând scăpa de ei, Harrison trebui să le răspundă și să-l urmeze până la Galveston unde fu condus și negrul ca să fie spânzurat.

Aci Harrison, după ce își probă identitatea, fu pus în libertate.

Negrul fu judecat chiar a doua zi și fu condamnat la moarte prin spânzurătoare.

Trad. de I. V.

Inteligența animalelor

Înțelege un animal ce reprezintă o fotografie? Această întrebare a ocupat multă vreme pe mulți dintre cei mai mari naturaliști. După multe și lungi cercetări, au ajuns la concluzia că numai parte din animale sunt în stare a înțelege ce reprezintă un tablou.

Alexandru Humboldt arată odată unei mici maimuțe din Orinoko mai multe tablouri colorate, cari reprezentau lăcuste și viespe. Maimuța cum le văzu întinse mâna să le ia, luându-le drept naturale, și pe cari ar fi vrut să le mănânce. În fața templului Budist din Sassa s'a așezat un câine turnat din zinc și colorat, care făcu așa o impresie mare asupra unui șarpe, care trecu pe acolo, în cât acesta se repezi asupra câinelui și-l înghiți, ca și cum ar fi fost viu.

Păsările posedă iscusința de a-și recunoaște propria lor figură în oglindă. Un graur care avea toată libertatea de a sbura într'un salon, stătea cu o bucurie vădită în fața unei oglinzi mari de perete, și cânta celui din oglindă cele mai frumoase melodii. Pisicile și căprioarele recunosc de asemenea figura lor în oglindă. Majoritatea câinilor se arată foarte indiferenți, când li se arată o oglindă. Unii au oarecare respect față de figura lor din oglindă, se pleacă, se gudură, ca și cum s'ar puca, alții încep să miroasă și constatând că nu e nimic, nu dau nici o importanță.

Diferite soiuri de câini variază în inteligență. Un lucru comic este de observat: atenția ce dau tablourilor colorate. Un cunoscut pictor de animale pictase într'un rând portretul unui câine în mărime naturală, care speria așa de mult pe un alt câine, care trecu prin odaie, în cât acesta începu să latre și fugi speriat de acolo. Un cotei veni în atelierul unui mare pictor Munchenez, unde văzu un tablou de curând pictat care reprezintă o vânătoare cu câini. Câinele cum îl văzu, voi să se asocieze cu ei și să alerge împreună. Un sculptor trebui să îndepărteze din atelierul său un câine sculptat, de oarece un câine al său de câte ori venea, se repezea la statueta și voia s'o muște, s'o trântescă.

Unul din cei mai mari naturaliști germani, profesorul Garner, dovedește că maimuțele vorbesc o limbă oarecare între ele și nu niște simple tipete sau lătrături ca celelalte animale. Pentru experiențele acestea, el s'a servit de fonograf. El luă mai multe expresiuni ale vocei maimuțelor pe cari le reproduse în fața altor maimuțe, pentru a cunoaște dacă aceste animale, la auzul unor astfel de expresiuni, nu vor tresări. Aceste experiențe le făcu cu câteva maimuțe cafenii, o specie cunoscută de el ca cele mai inteligente maimuțe. El se crede atât de familiarizat cu unele expresiuni ale vocei maimuțelor, în cât știe ce răspuns vor da sau ce gest vor face aceste animale la auzul acestora. În total el crede că distinge bine numai nouă cuvinte ale maimuțelor cafenii, dintre cari la câteva dându-le o intonație diferită,

pot da felurite înțelesuri. Așa vorba hrănă are și înțelesul salutului său al unui semn de bucurie. O altă expresie ar însemna iubire sau prietenie, altele dau a înțelege un semn de alarmă. Chiar pentru vreme, Garner crede a fi găsit un cuvânt special. O maimuță stătea într-o zi la fereastră și privia afară, când de odată începu să plouă. Maimuța scoase o exclamație pe care fonograful o primi și apoi o reproducuse altă dată în fața unei alte maimuțe, care auzind acest cuvânt se repezi la fereastră și privi afară. Felurite spețe de maimuțe au, după Garner, și felurite soiuri de limbă; dar se întâmplă uneori că o maimuță dintr-o altă familie, învață câte un cuvânt al unei alte spețe. Astfel s'a întâmplat că o maimuță cafenoe a învățat un cuvânt, care la altă speță însemna mâncare; ea o întrebuițea ori de câte ori făcea vre-un furt.

De aci se poate deduce cât de mult este înăscut în aceste maimuțe spiritul de imitație și nu se știe câtă diferență este între adevărata lor limbă și expresiunile imitate dela o familie la alta.

Isaia Critz.

ADORATORII SOARELUI

Am arătat într'un număr trecut pelerinajul ce se face în Franța la mica biserică provensală, Sfintele-Marii.

Anglia posedă un loc de pelerinagiu care este și mai curios: sunt pietrele din Stonehenge, în jurul cărora se adună periodic adepții unei religii misterioase care, de origină indusă, face prozelitism în Europa.

Să vorbim mai întâi de acele pietre, cari constituie cel mai frumos monument măreț din lume.

Ele sunt situate în centrul unei câmpii imense și se compun din mai multe portici, construite fiecare din trei pietre colosale și dintr-o cantitate de pietre masive formând ca o incintă.

Aceste pietre sunt așezate exact în direcția Est-Vest și opinia generală a savanților e că serveau altă ca templul Soarelui. De cine au fost construite și la ce epocă?

Acestea sunt chestiuni la care nu se poate răspunde cu siguranță.

Se credea că rclul religios al pietrelor din Stonehenge nu erau de cât un obiect de curiozitate arheologică. Dar acum cinci ani, soldați din Aldershot fură surprinși întâlnind într-o zi o ceată de personaje cu tenul bronzat care, într-o engleză aproape de neînțeles, cereau să li se arate drumul spre Stonehenge.

Soldații fură și mai surprinși văzând pe acei streini desbrăcându-și hainele pentru a îmbrăca rochiile sacerdotale, și asistând la desfășurarea unor ceremonii misterioase.

Oamenii recitau rugăciuni și psalme-diau cântece mistice, ingenușind pe rând în fața pietrelor. Acei oameni erau preoții unei religii hinduse care ado-

rau în soare materializarea ideii de Dumnezeu.

De cinci ani, *sun-worshi-persii* (adoratorii soarelui) revin regulat, și din ce

zoaice, convertiți la această religiune asiatică, vin de departe spre a oferi omagiile lor divinității.

Și vreme de o zi întreagă, credincioșii

Oamenii purtând pe cap troce recită rugăciuni mistice.

în ce mai numeroși, în incinta sacrată din Stonehenge.

Printre figurile bronzate care vin să îndeplinească acest pelerinagiu pios se amestecă și tenuri rose: Englezii și Engle-

cântă binefacerile soarelui, isvorul vieții, și îl salută cu aclamații frenetice atunci când discul înflăcărat dispare la orizont.

Vetor.

Credincioșii laudă, în cântece, binefacerile soarelui

DIVERSE

Din America la St.-Petersburg în barcă-automobil. — Atlanticul a fost trecut în barcă-automobil pentru

prima oară de barca „Gregory” în 1903. Barca avea o lungime de 23 metri. Plecase din New-York și după scurte popasuri în insulele Bermude, Azore și la Lisabona a ajuns la Odesa.

Anul acesta oceanul a fost din nou străbătut de o barcă-automobil, «Detroit», care plecând din orașul cu același nume, trecând prin lacul Michigan, unde e așezat orașul New-York și Anglia, a ajuns după 53 de zile la Peter-burg.

Barca care a făcut călătoria este a unui d. Day. Tot echipagiul era compus din trei persoane. Barca are lungimea de 11 metri și lățimea de 3 metri.

În timpul furtunilor, barca se închide și nu mai rămâne afară de cât un om de pază.

Vani

ANDERSEN

PANTOFII ROȘII

— POVESTIRE —

A fost odată o fetiță mică de tot și foarte drăguță. Dar fiindcă mama ei era o văduvă săracă, nu putea să-i cumpere pantofi, așa că toată vara fetița mergea cu picioarele goale; iarna, ea purta pantofi mari de lemn; piciorușele îi degerau și se făceau roșii de tot, roșii de tot.

În sat locuia o cizmăreasă bătrână. Ei îi fu milă de Karen, așa o chema pe fată. Adună câteva rămășițe de postav roșu, le așeză, le cusu cum putu și făcu din ele pantofi. Nu era mare lucru: bătrâna cea bună nu vedea bine și mâinile îi erau slabe; însă ea dete lui Karen acești pantofi, din toată inima și fetița fu încântată.

Dar iată că chiar în ziua aceea, mama micuței muri. Acești pantofi roșii nu erau de doliu; — va! biata Karen n'avea altfel și atunci îi luă pe aceștia la înmormântare.

Ea mergea plângând într-una îndărătul cosciugului, când se ivi o trăsură mare și veche în care era o doamnă în vârstă. Aceasta văzu pe Karen care plângea cu hohote, și i se făcu milă de biata orfană. „Lasă-mă să iau eu copila, zise ea preotului, am s'o îngrijesc eu!”

Karen crezu mai întâi că plăcuse doamnei în vârstă numai pentru pantofii ei roșii; dar doamna îi spuse că erau groaznici și îi aruncă. Fetița fu îmbrăcată curat: primi o rochie frumoasă; învăță să citească, să scrie, să coasă și lumea zicea că era foarte drăguță. Începu să se privească în oglindă care îi zise: „Tu ești mai mult decât drăguță, ești frumoasă!”

Iată că, după puțin timp, regele, regina și fiica lor, mica principesă, sosiră în orașul vecin și toți oamenii de prin împrejurimi alergară și se adunară pe piața din fața teatrului pentru ca să vadă pe Majestatele lor. Karen era și ea acolo și văzu la balcon pe mica principesă care îmbrăcată numai în atlas, era admirată de mulțime; ea nu avea coroană, nici rochie cu trenă dar purta niște pantofi frumoși de marochin roșu, o frumusețe de pantofi; câtă deosebire între aceia și cei pe care buna cizmăreasă îi dăruise lui Karen.

Puțin câte puțin ajunse vremea când

Karen trebuia să-și primească miruirea. Și buna doamnă îi făcu o toaletă frumoasă și deasemenea și pantofi noi; ea o duse la primul cizmar al orașului; Karen îi întinse piciorușul ei ca să-i ia măsură. Tot privind în jurul ei în prăvălie, zări în fereastră niște pantofi de un roșu stacojiu, întocmai la fel cu aceia pe care îi purtase prințesa cea mică. Oh! ce frumoși erau! „Uite ce-mi trebuie, exclamă Karen; să încercăm dacă îmi vin bine”. „Au fost făcuți pentru fata unui conte, zise cizmarul, dar i-au venit prea mici pentru ea, așa că mi-au rămas. Sunt de marochin, nu-i așa? zise doamna al cărei ochi fiind slăbiți de bătrânețe nu puteau vedea așa de bine: îmi pare că lucec frumos. — A, da, lucec foarte frumos, zise negustorul; s'ar zice o ogindă”.

Și pantofii se potriviră de minune pe piciorușele fetiței și fură cumpărați; dar doamna cea bună nu știa că erau roșii; dacă ar fi știut asta, n'ar fi îngăduit niciodată ca fata să pue pantofi de culoarea asta pentru miruire.

Totuși ea făcu asta și toată lumea băgă de seamă pantofii și clătină din cap. Și când Karen intră sub portalul bisericii i se păru că toate ființele din tablourile agățate de perete își țintiseră privirile pe pantofii ei și departe de a fi rușinată ea se îngâmfa. Preotul îi vorbi foarte atîngător despre datoriile pe care avea să le îplinească acumă când avea vârsta judecății și când intră în treagă în comunitatea creștinilor. Orga răsună și umplea sfântul locaș de sunetele ei grave, cântăreții și copiii din cor intonau un cântec frumos. Karen nu lua nimic în seamă și nu se gândea decât la un lucru, la fericirea de-a avea pantofi tot așa de frumoși ca ai fiicei regelui.

După prânz doamna află din gura lumii scandalul pe care îl făcuse Karen; ea spuse tinerei fete cât de nelalocul ei fusese prin purtarea ei, și cât de urât din partea ei a fost că a pus pantofii aceia pentru o sărbătoare așa de serioasă. De aci înainte Karen nu va mai pune, pentru a merge la biserică, decât pantofii negri și chiar vechi și rupți.

Duminica următoare Karen trebuia să merge la sfânta cuminecătură; ea admiră pantofii cei negri care totuși erau noi, apoi aruncă o uitătură pe cei roșii, privi din nou pe cei negri, apoi, repezite, luă pe cei roșii și îi încălță.

Era o vreme foarte frumoasă; pentru ea să meargă la biserică doamna cea în vârstă voind să se bucure de soarele cel frumos făcu un ocol prin alee. Ele trebuiră să treacă printr'un loc plin de praf. În fața bisericii era un bătrân bolnav cu o cărje; el avea o barbă lungă-lungă jumătate roscată, jumătate albă; inclinându-se în fața ei, el o întrebă dacă dorește să-i curețe pantofii de praful ce-l acoperea. Doamna zise „da”; și Karen întinse și ea piciorușele ei, ca bătrânul să i le curețe de praf. „Uite! ce frumoși pantofi pentru joc, zise bătrânul, apoi, atingându-le cu cărja lui adăogă: „Tineți-vă bine când veți juca!”

Buna doamnă dădu bătrânului un ban de argint pentru osteneala sa și intră cu Karen în biserică. Toți cei de față des-

chiseră ochii și mai mari ca întăia dată la vederea pantofilor roșii și ființele de pe tablouri se uitară iarăși la pantofii ei. Însă Karen îi privea pe furis și îi găsea din ce în ce mai fermecători; și ea uită să cânte un cânt și nici nu se gândi să zică un „*lată nostru*”; iar când primi sfânta cuminecătură fu cu desăvârșire distrată; nu se gândea decât la culoarea strălucitoare a pantofilor ei care o prindeau așa de bine că toată lumea o pizmuia — credea ea.

La ieșirea din biserică bătrâna doamnă se urcă în trăsură pe care o chemăse pentru întoarcere. Karen ridică piciorul ca să se urce; iată că bătrânul zise: „Cu adevărat, ce frumoși pantofi de joc!”

Karen se simțea răpită și fără să vrea, picioarele începură să se clatine în cadentă și iată că joacă și sare fără a se putea opri. Vizitiul o apucă și o puse cu deasila în trăsură; picioarele-i urmăriră să joace și în trăsură și lovi de câte va ori pe doamna cea în vârstă. În sfârșit ajunseră acasă; trebuiră să ducă pe Karen cu de-a sila, altfel ar fi început iar să joace; servitoarea îi luă pantofii și piciorușele ei se liniștiră în sfârșit.

Pantofii fură încuiați într'un dulap cu geam; Karen venea de câte zece ori pe zi ca să-i admire din nou...

Iată că doamna cea în vârstă se îmbolnăvi și doctorul avu aerul să creadă că n'o să se mai însănătoșeze. Astfel Karen trebuia să fie tot timpul pe lângă ea s'o îngrijească. Dar în oraș se dedea un bal, la care fu și ea poftită; o clipă se gândi să stea de veghe pe lângă binefăcătoarea ei bolnavă; dar chipul pantofilor roșii îi apărură înaintea ochilor. — „Eh! își zise ea, doamna nu se va mai vindeca; la ce bun s'o îngrijesc atâta?” — Apucă cheia dela dulap, luă pantofii și-i încălță. „De data asta, se gândi ea, nu e păcat să mă găsesc cu acești pantofi frumoși, pentru că mă duc la bal”.

Iată-o plecată în oraș. Deabia ajunsă în stradă, fără voie, ea începu să joace, să bată din glezne la dreapta și la stânga. La început asta îi plăcu, ea era grațioasă și trecătorii steteau în loc s'a admire. Tot jucând și sărind ajunse în fața casei unde avea loc balul; dar fiind deja obosită nu mai avu putere să se conducă singură. Trebui să se ție după pantofi care o duseră prin alte străzi, de parte de oraș în spre o pădure întunecoasă. La margine, ea zări la lumina lunii pe bătrânul bolnav: „Bună seara frumucaso! îi zise el. Ce frumoși pantofi ai!”

Atunci fu apucată de groază; înțelese că pantofii ei erau fermecați; voi să-i scoată în grabă, dar nu putu de loc; păreau că sunt înșurupați în picioarele ei și dusă eu sila într-o continuă mișcare, nu se putea așeza ca să-i scoată cu mâinile.

Jucând, ea cutreeră pădurile, câmpiile, livezile. Soarele răsări; credea că puterea vrăjită care o ducea înainte fără înțetare, va conțeni odată cu noaptea; dar nu! nici-o clipă de liniște, nici un chip să răsuflă. Deodată o furtună îngrozitoare izbucni; ea urmă să sară, să se în-

vârtească în mijlocul fulgerelor și grindinei care cădea cu găleata.

Ziua trecu; noaptea veni iarăși. Karen se găsea acum în cimitir. „Morții nu joacă, își zise ea; aci e câmpia păcii”. Și se agăță de crucea unui mormânt crezând că se va putea opri; dar puterea care o învătea, o duse mai departe.

Karen se apropie de biserică și văzu că ușa era deschisă; vroi să se refugieze în locașul sfânt, unde să ceară cu lacrimi, mila cerească, lui Dumnezeu, căruia îi greșise. Dar la intrare un inger o opri. Aripelile lui ajungeau până la pământ. Chipul lui era aspru; în mână avea o sabie de foc pe care o mișca în sus și în jos.

„Joacă într-una îi zise el; joacă în pantofii tăi roșii pe cari i-ai iubit deasupra tuturor în lumea asta; joacă, până când oasele ți se vor lipi de piele ca hârtia, până când vei deveni un schelet mișcător; joacă în lung și în latul lumii; când vei trece pe lângă o casă în care vor fi copii iubitori de îngâmfare și glorie pentru nimic, bate în geam ca să te vadă și să știe unde duce vițiul orgoliului”.

— „Indurare, îndurare!” strigă Karen, dar nu mai auzi răspunsul ingerului, pantofii o duseseră deja departe.

A doua zi trecu prin fața unei case pe care o cunoștea bine; acolo se cântau cântece de doliu, cioclii eșeau de-acolo cu un cosciug acoperit de flori. Era bătrâna doamnă, binefăcătoarea ei, pe care o părăsise bolnavă pentru ca să se ducă la bal, și care acum era moartă. Atunci Karen se simți părăsită de orice pe pământ și osândită în ceruri.

Pantofii o mănaseră în spre un munte, printre spinii și măracini; fața ei frumoasă fu sfâșiată. Pe un tufiș ajunse în fața unei case singuratice; acolo știa și ea că locuște călăul. Bătu la fereastră și strigă: „Vino, vino iute, te rog! Nu pot să intru, trebuie să joc și să mă învățesc!” Călăul eși și zise: „De bună seamă, tu nu mă cunoști! Eu sunt cel ce taie capetele celor răi. Satărul meu s'a clătina; se vede că o să am de lucru!” „Da, zise Karen. Dar nu-mi tăia capul, fără el n'aș putea să mă pocădesc de păcate, taie-mi picioarele, cu pantofii aceștia roșii!”

Și se spovedi călăului de desfrăul ei zadarnic; călăul o apucă și cu o lovitură îi tăie picioarele ei mici cari plecară duși de pantofii roșii ca și mai înainte, și cari se pierdură în pădure.

Soția călăului îngriji pe Karen și îi dete o alifie care îi vindecă rănilor; călăul îi făcu cărji și o învăță psalmii pocăinței. Ea le spunea fără încetare și după ce sărută mâna călăului, care mănuiuse satărul binecuvântat, părăsi casa zicând: „Acum, am suferit destul pentru acești blestemați de pantofi roșii. Mă voi duce la biserică, ca să se vadă că sunt iertată”. Dar când se apropie de portalul bisericii ea își văzu bielele picioare cari jucau în fața ei în pantofii roșii; plină de groază ea fugi cât putu în cărjele ei.

Trăi pe drumuri ca o cerșetoare hrănindu-se din ceea ce îi dădeau câteva inimii nobile; durerea o săpa încetul cu

încetul și vărsă șiroaie lungi de lacrimi amare. După o săptămână își zise: „De astă dată am îndurat destule chinuri; pocăința mea trebuie să fie isprăvită și acumă mă pot duce la biserică, în fața lui Dumnezeu, fiind tot așa de curată ca și cei cari stau mândri în fața Lui”. Și luă drumul în spre biserică; dar la colțul cimitirului se ivesc din nou pantofii roșii cari săltau cu sărituri grăbite. Karen își simți inima strânsă și recunoscu în sfârșit cu umilință cât de mare îi fusese greșeala; nu intră în biserică, dar se duse la casa preotului rugându-se s'o primească ca servitoare, vroid să facă toate treburile cari nu-i cereau să umble, fără să primească vre-o leafă, ci numai să fie adăpostită.

Preotesei i se făcu milă și o primi. Karen se arătă plină de bunăvoință și lucra cât putea de mult. Era tăcută și adeseori cădea pe gânduri. Cu câtă luare-aminte asculta ea seara când preotul citea Biblia în fața întregii case. Cu toate că nu vorbea mai de loc, copiii o iubiră; dar când câte unul se lăuda cu fața lui frumoasă sau altul cu îmbrăcămintea lui, ea clătina din cap și zicea că astea sunt îngâmfări zadarnice.

Intr'o zi de mare sărbătoare, toată lumea merse la biserică; o întrebare dacă merge și ea; dar era deja prea târziu pentru că mergea încet, în cărje, să poată ajunge la timp. Plângând lăsă să plece pe cei cari se duceau la biserică, să asculte cuvântul lui Dumnezeu; ea se sui în cămăruța ei și se așeză să citească din cartea ei de rugăciuni.

În mijlocul evlavioaselor sale rugăciuni, vântul îi aduse sunetul orgii; ea ridică înspre cer fața-i înmuiață în lacrimi și zise: Oh, Doamne, mântuește-mă!”...

Și împrejurul ei se făcu o lumină mai vie ca a soarelui; în fața ei se afla un inger, acelaș pe care îl văzuse în fața ușii de la biserică. În mână el nu mai ținea o sabie ci o ramură mare acoperită cu cei mai frumoși trandafiri; cu ea el atinse tavanul care se ridică și zidurile cari se lărgiră și Karen se găsea acum în mijlocul bisericii.

Orga răsună și când cântările fură isprăvite, preotul o zări și îi zise: „Bine c'ai venit!” — „Domnul, răspunse ea, mi-a dat iertarea Lui”.

Orga răsună din nou și copiii cu o voce dulce și pătrunzătoare începură un cânt. O rază veselă de soare veni prin ferestre pe Karen. Inima tinerei fete era așa de plină de veselie și încântare încât se rupse, și sufletul ei, înălțându-se pe razele soarelui sbură spre Dumnezeu, și „acolo” nu mai era nimeni care să-i aducă aminte de pantofii roșii.

Al. Constantinescu.

MEYNE REID

Ceva despre Melbourne

Toată lărgimea continentului australian, adică aproape 800 poște, ne desparte de Melbourne, unde trebuia în curând să poposim. Pentru cea mai mare

parte din noi, călătoria era pe sfârșite și o oare-care părere de rău ne cuprindea. Până aci ne silisem să uităm grija afacerilor; dar acum fiind-că trebuia să intrăm în viața reală, să reîncepem lupta ne posomorâram, neliniștiți, gânditori.

În fine am lăsat acel frumos ocean Indian și cerul său mereu senin; ne rostogoleam acum și înotam, care cum putea mai bine, pe o mare fără de lumină. Acestea au fost cele mai lungi zile în călătoria mea și am simțit o mare bucurie, când am pătruns în golful mic, lung și strâmt, în fundul căruia se afla Melbourne.

Sederea mea în acest oraș a fost foarte scurtă, ca să-mi poată permite să-l studiez amănunțit. Voiu spune numai că, născut erî, azi are 130,000 de locuitori, că nu s'a dezvoltat așa de repede de cât grație avuțiilor nenumărate, cari au venit din toate părțile să-l înflorească. Posedând baza cea mai puternică, aurul, i-a fost permis să facă tot luxul și toate fanteziile. Cu o inteligență deosebită, constructorii tinerilor orașe australiene au știut să ia de la capitalele europene numai ceea ce au găsit bun și au lăsat la o parte defectele.

Un singur exemplu va da o idee despre dezvoltarea la care s'a ajuns în Australia: banca din Melbourne a costat un milion de puzi sau două-zeci și cinci milioane de franci.

Trad. de Dumitru Dulea

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante privitoare la călătoriile sau vânzătorii, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei «Ziarului Călătorilor», strada Brezoianu, 11, București.

**Inchiriez
PIANINE**

**Nou și uzate
IN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Începând de la 15 lei lunar
GEORG DEGEN, București
— Alături de Cofetăria Capșa —**

Reclama e sufletul comerțului

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL”

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie, 1912

O Splendidă Vilă la Sinaia

«Vila Nicolae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

UN ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

O GARNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

compusă din: o canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu ogindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pucher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

construit în fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihaî-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victoriei, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din: Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu ogindă; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapitate și îmbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

O bucată pânză de borangic albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor

Un serviciu de ceai, de metal alb fin, argintat și garantat că nu înegrește, compus din: o tavă frumos cișelată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru ori-ce casă. O fructieră de metal fin, argintată, înaltă de 50 cm. și având 3 glaste pentru fructe și un vas pentru flori. O fructieră de metal alb, imitând exact argintul vechiu, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii în gros și en detail Frații A. & I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat Christofle V. P. F. Una pongă de argint veritabil, oxidată. Una fructieră de metal argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci Perfection. O mandolină italiană. Una muzică de masă cu manivelă, cu 6 cântece. Una chitară franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischozniky, furnisorul Curții Regale, strada Colței, No. 7, București.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frână automată, prin contra-pedalară. Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. Una carabină semi-automată de mare precizie «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. Un gramofon marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcuri remontabile în timpul mersului cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste

obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. Două servicii de argint pentru ouă, compuse fiecare din câte trei bucăți, într-o cutie foarte elegantă. Una pendulă elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

O armonică italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel. O vioară fină cu cutia ei. O pelerină de ploaie portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la «Compania Generală», mare birou de importățiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șase ceasornice de argint.

Șase ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3 capace.

Trei ceasornice de metal imitând argintul rusesc.

Cinci coliere-lanțisoare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jaques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal”, cu 4 ochiuri din table de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

O colecție de legi compusă din 5 volume, de la d. Ghețu, calea Dorobanților 100.

Un serviciu de oțel și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb: una de oțel, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Soi-Pop, ultima perfecțiune.

O vulpe de teracotă. 20 plachete argintate, reprezentând pe R. gele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pentru un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concursul la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni primesc 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri. pentru tragerea următoare.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
No 11,—STRADA BREZOIANU,—No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână, Martea

Samoanii fac porcului toate onorurile —(Vezi pag. 5832).

ABONAMENT

LA

ZIARUL CALATORIILOR

Pentru un an lei 2,60 în toată țara

Samoanii și zeii porcești

Samoa numită și Insulele Navigatorilor, număra patru sute de mii de locuitori. Astăzi însă, zdrobită de albi, rasa samoană agonizează și se stinge.

Samoanii au un rege care nu-i guvernează. Sărman rege! El e sub triplul protectorat al Angliei, Germaniei și Statelor Unite. Atâtea protectorate l-au anihilat și astăzi nu mai înseamnă nimic.

Sub acest climat paradisiac visarea fu ocupația principală a Samoanilor. De aici mitologia lor e foarte complicată și plină de legende.

Iată cum explică ei origina lucrurilor: La început era *Ilu*, șearpele. El luă pe *Mamoa* distanța și avură ca copil pe *Los* soarele, *Masinia* luna, *Sami* marea, *Vai* apa dulce și *Papa* stâncile.

Ei au patruzeci și trei zei superiori și douăzeci și unu zei de al doilea rang.

Fiecare copil care se naște e pus sub protecțiunea unui zeu al cărui nume i-l dă. Ei se nutresc cu un fel de pâine făcută cu fructe, banane și taro. Taro a fost adus din cer de un zeu. Afară de aceste vegetale Samoanii mănâncă și pește, păsări și mai ales porci.

Dar tăind și mâncând un porc ei îi fac onoruri divine. Il pun pe un pat de frunze și încep în jurul victimei dansuri și simulacre de luptă pentru posesiunea acestui ospăț prețios. Acela căruia îi aparține animalul e învingătorul. El se apropie de porc, îi face o mulțime de salutări ceremonioase și îi înfige un cuțit lung în gât. Atunci ceilalți invitați s'ar toți și acoperă animalul cu frunze și îl părăsesc. În sfârșit fac pentru cadavru o litieră și îl duc în triumf.

Samoanii sunt mândri că pot oferi moșafirilor carne de porc.

În vreme de război Samoanii mănâncă câteodată pe prizonieri. Dar cum aceștia sunt consacrați zeilor, călăii lor încep împlinirea riturilor ca și au ca scop să redea victimele odioase în fața divinităților protectoare. După aceasta le pot tăia și mânca.

Samoanii au ca talisman *rechinul alb tabu*. E un rechin fabricat din scoarța unui arbore de culoare albă și care se agață deasupra porții spre a fi funest hoților. Aceștia când se apropie de el, contractează un rău care îi duce de sigur la moarte.

Îndată ce un bolnav e în agonie, toată familia părăsește casa. El rămâne singur ca să moară în liniște și în părăsire.

Nu există cosciuguri de cât pentru șefi. Simplită Samoanii sunt îngropați în pământ. Deasupra mortului se pun toate

hainele care le-a avut în viață. În urmă se taie un porc, animalul sacru, și i se mănâncă capul în onoarea mortului.

Samoanii trebuiesc înmormântați cu capul spre răsărit și picioarele spre apus.

O altă pozițiune ar atrage nenorocire asupra satului.

Uneori Samoanii sunt îmbălsamați. Această atribuție e rezervată femeilor.

Ele deschid abdomenul, scot intestinale și urmate de un cortegiu mare, se duc și le îngroapă cu aceleași onoruri ca și când ar duce cadavrul întreg.

Pe tot restul corpului, operează puncturi. În urmă îl îmbălsămează cu ulei și arome. Dar, ca curiozitate, ele umplu cavitata abdomenului cu hainele defunctului.

Când îmbălsămatul are pântecule pline cu vestimentele sale, îl îngroapă. Dacă e un șef, se aprind focuri în cele patru colțuri ale coșciugului. Cu cât a fost mai glorios, mai puternic, cu atât focul e mai mare și durează mai mult.

Atunci bărbații cântă imnuri războinice. Când femeile s'au stins, cântecele încetează și Samoanii acoperă cu pământ rămășițele șefului lor.

C. Arg.

Amintiri din Tonkin

Debarcasem la Haiphong, pe un soare arzător de Iunie. Pe măsură ce soarele apunea, străzile orașului deșarte când am sosit, se umpleau de lume. Eșii și eu și mă instalați la o masă din frumosul oțel *Gaudaubert* spre a aștepta, sorbind un pahar de absint cu ghiață, pe amicul la care primisem să fiu găzduit.

Soarele dispăruse când gazda mea veni să mă caute. El avea una din cele mai frumoase locuințe din Haiphong, adică o casă apărută în cele patru părți de verande pline de verdeață.

Îndată ce furăm la masă și un mare *punkah* (*evantaliu*), pus în mișcare prin ajutorul unei sfori de care trăgea un mic servitor chinez, se balansa deasupra capetelor noastre și ne făcea vânt.

După masă gazda mă duse în odaia de fumat opium, unde mai veniră și câțiva de-ai lui.

Văzând pe fiecare lungindu-se pe o canapea voii să gust și eu din această otrăvă, ale cărei efecte minunate se exagerează atâta.

Un grefier care era din acea reședință mă iniție în misterele opiumului. El mi-a explicat că opium e un remediu contra desinteriei, un calmant contra durerilor, fiindcă insensibilizează nervii. Într-o doză rațională, zece sau cinsprezece lulele pe zi, procură o bună stare generală care se resimte în satisfacția morală, și face să dispară toate grijile. Din nefericire e aproape imposibil de a se mulțumi cu doze raționabile; se începe cu 5-6 lulele, a doua zi se ia șapte, a treia zi opt, și așa înainte până la 60-80 pe zi. Atunci opium a devenit o nevoie, de care nu te poți lipsi fără adevărate suferințe, fără chiar să cazi bolnav; nimic nu poate să oprească pe fumător ca-

re, spre a se reține, se otrăvește încet de tot. Trebuie să absorbi această otrăvă neîmpăcată, căci nu te mai poți despărți de ea.

A treia zi luaș șalupa fluvială care se urcă pe râul Tai Bing și sosit în câteva ore la Hai Doung unde mă aștepta un prieten bun al meu, coleg de școală, care era un inspector al misiunii din provincia Hai Doung, d. de Gouret.

A doua zi după șederea mea la Hai Daung, traversai cu mai multe familii fluviul Kesat, care curge prin mijlocul orașului.

Cu noi se afla și d-na de Gouret.

Capetele noastre dispăreau sub niște largi căști învăluite cu pânze. Bărbați și femei, stăteau în picioare spre a nu ne umple hainele noastre pe acele bănci care erau umede. Două femei bătrâne anamite, vâslău luntrea noastră spre a o conduce pe cel-lalt țărm.

Aci ne aștepta agentul de lucrări publice și sora sa, oficiantul poștal și ofițerul micii garnizoane din legiunea streină.

Caravana noastră se formă repede și pornirăm cu niște milițieni ca escortă în frunte, apoi noi bărbații călări și cele două dame în palankin.

Sunt drăguți acești milițieni — imi spuse d-na de Gouret, dând la o parte perdeaua palankinului său și privindu-mă.

Și mie imi place mersul regulat al acestor douăzeci de soldați, cari mergeau așa de ușor în cât păreau că calcă pe ouă.

La dreapta, la stânga, înainte și înapoi, se vedea un câmp de orez, care se perdea la orizont.

Ici și colo sate asemenea în boschetele lor de verdeață, îți dedea impresia unor insule deșarte.

Ne întâlnirăm în cale cu câțiva țărani cari se duceau la târg cu coșuri încărcate cu ouă.

Ei mergeau unul după altul vorbind între ei și fără să ridice capul pe care îl țineau aplecat în jos. Întâlnindu-se cu noui ei și scoaseră pălăriile lor rotunde ca o roată.

În toată coloana noastră domnea cea mai mare veselie.

După trei ore de umblet sosirăm la Ta-Ko, unde trebuia să petrecem toată ziua și noaptea.

Noi prânzirăm cu multă poftă, în casa care aparține șefului de post. Masa fu lungă și veselă, la urmă am avut lipsă de ghiață, căci proviziunea pe care o aduseserăm se micșorase mult din cauza soarelui arzător, care ne-a încălzit tot drumul.

La cină am stat afară și cu toții am ascultat pe guardul principal, care ne-a povestit cum a fost atacat de piraiți cu câteva luni înainte.

— Într-o seară de Ianuarie — ne-a zis ei — predecesorul meu Wander închidea ca de obicei poarta postului și se urca să mănânce pe terasa pe care o vedeti colorat.

„Totul se petrecea în acea seară ca de obicei, fără ca vre-o particularitate să fi atras atenția santinelor. Noaptea veni, o noapte neagră, cum se face în extremul orient.

„Wander era lungit pe un fotoliu. De odată e deșteptat de niște strigăte ascuțite. O confuziune neașteptată se produce în curtea slab iluminată de o lanternă. În același timp vre-o zece oameni escaladează scara, năvălesc pe terasă și se reped la Wander. Erau piraiți. Unul din bandiți ridicase cuțitul asupra nefericitului care era legat burduf.

„De odată câinele *Bataillon*, un câine mare adus din Franța de un ofițer ucis la Lang-Son, intră ca o fiară, răsturnând mese și scaune, se opri în mod brusc, cu ochiul aprins și se aruncă asupra agresorilor cu niște urlete teribile. Cu dinții, cu giarele sfâșie gâteli și obrazuri. Wander își amintește că chiar lui îi era frică de câinele său.

„Atunci atacatorii lasă totul și fug strigând:

„— Asta nu e câine ci e dracul!

„În acest timp cu un sânge rece admirabil, un brav sergent indigen strânse pe militienii scăpați de la moarte.

„Atunci baionetele și gloantele fac minuni și bandiții fug de și erau în număr cu mult mai mare.

„Se caută prin toate colțurile cu lanternele. Santinela de la poartă nu e găsită nici printre cei vii, nici printre cei morți. El fugise. Un pirat pe care l'au chinuit o mărturisit că el avusese un frate care fusese împușcat de Francezi și că spre a răzbuna pe fratele lui, cumpăraseră cu bani mulți pe un militian, care deschisese poarta. Prizonierii au fost decapitați imediat. Curtea era plină de sânge, de cadavre și de capete... Șapte din oamenii din garnizoană fuseseră omorâți.

Femeile nu mai râdeau.

Istoria aceluși om speriasse pe toți și nimănui nu mai spuse nici o vorbă în tot timpul plimbărilor. În jurul fortului domnea cea mai mare liniște.

A doua zi plecarăm cu toții din acel loc.

Vetor.

SARTII

Am scris ceva despre Sartii într'un număr trecut al ziarului nostru. Adăogăm azi alte științe asupra lor.

Acest popor place și prin aspectul decorativ al costumelor sale, cele mai fastuoase din câte există.

Sartii iubesc culorile strălucitoare și au creat pentru mătăsurile și catifelele lor deseneuri întocmite cu o artă cu totul specială.

Pentru rufe, bărbații se servesc de bumbac sau de pânză cu dungă roșie, pe când femeile poartă cămăși de mătase sau de fular de mătase colorate ca și îmbrăcămintea de pe deasupra.

După sezon, Sartii îmbracă două sau mai multe halaturi peste pantaloni și vestă.

Ca orice musulman, Sartul dă multă atenție pieptănăturii, dar lasă barba o formă naturală.

Când merge pe stradă, Sartul poartă turban; când ajunge acasă însă, își desface turbanul și rămâne cu *topi*, o calotă mică rotundă care îi acoperă capul ras.

Casele Sartilor sunt de o construcție foarte simplă, care nu cere nici mult timp, nici un plan prealabil de arhitectură. Înălțimea mijlocie a unei case nu depășește de patru metri împreună cu acoperișul în formă de terasă; când se

se ocupă toată ziua cu ale menagiului și nu ies de cât spre a se duce la baie sau a face o vizită în alte interioare tot așa de misterioase și tot așa de nepătruns ca al lor.

Apartamentul bărbaților se compune

Muzicanții reuniți cu ocazia unei serbări private

face un etaj superior, atunci înălțimea casei poate să ajungă până la șase sau șapte metri.

Curtea principală, când e spațioasă, conține hangare cari servă de remiză și de grajd. Se văd porți groși, fixați în pământ, spre a lega caii de șea în timpul zilei.

din cel puțin două camere, dintre cari una servă de primire. Aci sunt primiți străinii cu cea mai mare amabilitate.

Pe jos, pe unde e pământ, Sartii pun covoare; deasemnea pe toți pereții odăii.

Sartii n'au mobilier; căci mesele și scaunele pe cari vizitatorii europeni le întâlnesc la ei, sunt puse numai spre a

Sartii la masă

Din această primă curte, printr'o poartă directă, intri într'o a doua curte în care sunt construite, jur împrejur, locuințele femeilor. Domiciliu intim al bărbatului și domeniu exclusiv al familiei sale, această parte a locuinței este interzisă chiar servitorilor. Femeile aci

le place și a-i servi. Sartul n'are nevoie de așa ceva. El stă pe jos, mănâncă jos, scrie pe genunchi, își face siesta acolo.

Singura mobilă ce se găsește în casa unui Sart este *sandali*, un fel de calorifer foarte rudimentar, dar așezat într'un chip cu totul ciudat.

Când primește un Sart mosafir, nu-i oferă numai ceai și bomboane. Orî-care ar fi ora și ziua când i-se face o vizită, el insistă pe lângă oaspetele său să mănânce *palao*, un fel de pilaf de orez cu herbec.

Dar herbecul se prepară în diferite feluri; câte odată el se oferă și fără orez.

Palao și herbecul sunt mâncările de rezistență ale agapelor, care însoțesc diferitele ceremonii domestice ale Sartilor.

Astfel deosebitele faze preparatorii ale unei căsătorii comportă numeroase adunări și ospățuri. Prima serbare are loc atunci când șeful cartierului unde locuiește tânărul se duce împreună cu frații și amicii acestuia din urmă la tatăl fetei spre a face cererea oficială și spre a trata condițiunile contractului de căsătorie.

Tinerii se însoară de la șase-spre-zece ani. Cum ei nu trebuie să cunoască pe viitoarea lor soție înainte de a o lua în căsătorie, ei se încred în alegerea unei femei din familia lor sau a unei intermediare de profesiune.

Sereno.

JEAN ROCHON

FURTUL PESCARULUI

Mos Baptistin era un pescar bătrân, dar brav. Mă plimba adeseori cu barca. Mergeam împreună în lungul coastei, ca să întepeni stâlpii, pe cari întindeam nășile, cu cari prindeam raci de mare. Pescuiam, când timpul era limpede și marea calmă. În nopțile întunecoase, fără lună, întrebuițam torțe aprinse, ceea ce îmi pricinuia o nespusă bucurie. Mos Baptistin servise 18 ani în flota Mediteranei și socotea, la activul său și un număr considerabil de scăpări dela înec.

Intr-o zi, cum îl felicitam pentru frumusețea simplă și anevoiasă a carierei sale, mormăi:

„Nu merit laude. Puțin ar fi trebuit ca astăzi să fiu la ocnă, o lecție aspră m'a făcut să-mi recunosc dreptul la viață”.

Aruncă ancora, strânse pânza corăbiei aruncă un lemn în focul cuptorului, și începu:

„Era în 1868, dacă nu mă înșel. Aveam 18 ani și eram cel mai mare din 7 frați. 7 orfanii de tată. Înțelegeți că mama avea alte griji, decât să-mi dea educație și să-mi supravegheze purtarea. Făceam ștergări pe coastă, ca și ceilalți băieți de vârsta mea. Prindeam crevete și pești, pe cari-i dădeam unei vânzătoare, pentru câțiva gologani. Câteodată, când prindeam un pește mai mare mă grăbiam să-l vând unei bucătărese, de la o vilă din împrejurimi.

Scurt, din contact rău în contact rău, făcu cunoștința unui oarecare La Ragne. Era un om pipernicit, gălbeit, cu mersul unui acrobat dela circul din bălciu, cu mustăcioara cu vârfurile ridicate în sus, pe o figură ascunsă și vicleană. Avusese

deaface cu tribunalul corecțional și se lăuda cu aceasta.

Intr-o zi îmi zise, tamnesam: Vezi vila aia, colo jos, cocoțată pe stâncile dela Calauque? De trei zile o spionez. Stăpânii nu sunt acasă... servitorii deasemeni. Obloanele sunt trase și poarta zăvorită. Se vede că oamenilor, cari o locuiesc, li-e frică de hoți, din fericire, au uitat cheia bucătăriei, în broască. Zidul este înalt deabia de un metru.

Nu eram hot, din firea mea, însă să crezi că ideea răului este contagioasă. La Ragne putu să-mi învingă rezistențele și să mă decidă să-i aprob proiectele.

Vom împărți prada pe jumătate, zise el. Vezi că lucrăm frățește. Chiar în seara aceea, pe la ora 9, sărirăm zidul vilei și La Ragne învărti cheia, în broască. Deschiserăm ușa și intrarăm în bucătă-

rie, când zgomotul ușei, trântită violent ne atrase atențiunea.

— Trebuia să tragi ușa după tine, pușlama! îmi strigă La Ragne.

— Dar am închis-o!

— Minți! A avut grija aceasta vântul, îmi răspunse el traversând bucătăria.

Înainte noastră se ivi o altă ușă, care dădea, pe semne, în sala de mâncare. La Ragne scoase o lumânare din buzunar, o aprinse și întoarse butonul. Intrarăm în odaie...

— La dracu! urlă el deodată.

Ușa se închise după noi, iarăși trântindu-se tare, greoiu, zgomotos. Însă neliniștea fu de scurtă durată. Sala de mâncare era mobilată luxos. Arămile aurite, ale unei superbe garnituri, ne atrăgeau privirile. Un policantru de cristal atârna deasupra unei mese, cu picioarele în spirală.

Cortegiile funebre în Tunisia

În Tunisia moartea nu pare să aibă semnificarea teribilă care ne atinge în regiunile de la Nord.

Cortegiile funebre trec fără nici o ordine pe stradă, în indiferența mulțimei.

Nici un sunet de clopot care să vestească că defunctul și-a părăsit locuința sau orașul unde a viețuit; doar o cacofonie de cântece se aude, fiecare părinte sau amic psalmodiând în felul său un verset din Coran. Acești oameni îmbră-

spre Meca. Groapa este zidită pe dinăuntru; bogații pun marmoră. O piatră gravată cu arabescuri și cu inscripțiuni coranice o acoperă și o mică coloană cu un turban în vârf arată ultimul somn al unui fiu al Profetului. Femeile, chiar moarte, sunt ascunse privirilor bărbaților. Corpurile lor sunt înfășurate cu roșu așa fel că aproape nu se mai cunosc în coșciuguri. Ele se odihnesc în același cimitir, sub eucalipti și printre vegetația superbă de plante africane. Uneori, în prada unei imense dureri, familia mortului vine să locuiască câteva săptămâni în cimitir într-o colibă

Cortegiile funebre în Tunisia

cați în alb cari se preumblă cântând în această țară strălucitoare de lumină, nu evocă în noi nici o idee de tristețe; cu toate astea ei sunt respectuoși față de mort și pe rând caută să aibă onoarea de a purta câteva momente cadavrul.

Corpul nu este închis în coșciug. Spălat cu îngrijire, ras și adesea îmbălsămat, el este învăluit într-o cuvertură prețioasă și pus pe o brancardă pe care oamenii o poartă pe umeri. Corpul este culcat în mormânt, pe o parte cu fața

care servă numai pentru aceasta. Câteva necropole puse sub protecția unui sfânt venerat, sunt cu totul scumpe Tunisienilor și e o mare cinste pentru musulman de a odihni în pământul sanctificat prin vecinătatea unui marabut. Tot așa în Franța, creștinii bogați din regiunea Rhonului țineau să fie înmormântați la Alyscamps unde se găsea corpul sfântului Trofim. La Tunis marele cimitir Djellaz este câmpul de repaos al „beldis”-ilor și al șefilor religioși. Olg.

În dosul geamurilor unui bufet, se vedea argintăria, strălucind. Câteva bibelouri și un vas artistic se aliniau pe o etajeră.

— Mi-ai de drac! strigă La Ragne, cred că n'am venit să lucrăm pentru smochine de Barbaria.

Deschise, cu ușurință, bufetul. Luă cele mai frumoase obiecte de argint, îmi dădu și mie două sfeșnice, cărî făceau parte din garnitura, pe care o văzusem.

— Acum să trecem în salon. Pe urmă vom vizita și celelalte odăi, zise el.

Rupserăm tapetul altei uși și ne aflăram în fața alteea, ascunsă de o casă de baie. La Ragne se încercă în zadar, o jumătate de oră, să o dea la o parte cu dalta sa, dar nu putu. Se înădușise din cap până în picioare.

— Trebuie să renunțăm! mărturisi el.

Și privirea i se îndreptă, mașinal, spre cămin. Pe două grătare de bronz, erau așezați în cruce doi butuci și niște vreascuri uscate, acoperite cu cenușă.

— E totul aranjat. Trebuie numai să dăm foc, observă el gânditor. Parcă mi s'a preparat focul... ca să mă facă cinsti.

De odată se aplecă brusc, dădu la o parte cenușa și scoase o cutie, care conținea 50 de lei. Aceasta fu pentru el, delirul. Se strâmbă și se svârcolia parcă ar fi fost apucat pe neașteptate, de o criză de epilepsie. Puse capăt scenei, zicându-i:

Acum să fugim... și repede!

El se întoarse și se îndreptă spre ușă, care dădea în bucătărie, însă o injurătură îi scăpă printre buze. Ușa era închisă automat! Acest amănunt ne scăpase la intrare. De asemenea erau închise o-bloanele, prin cărî se vedea pe terasă.

— Tripli idioti! urlă la Ragne. N'am observat că ușile se închideau automat în urma noastră.

Ne căznirăm o oră întreagă să deschidem ușa, disperăți, cu dalta dar ușa nu ceda și lumânarea se făcea din ce în ce mai mică. Ceara fierbinte curgea pe mâinile lui La Ragne.

— Ce este asta? îmi arătă el o carte de vizită, uitată pe prichiciul căminului. El nu știa să citească. Lua cartea și citi tare:

JOHN DURTHY
Inginer

Specialist de dispozitive perfecționate, prevenind orî ce încercare de furt.

Acum lumânarea se stinse, se făcu întineric și La Ragne zise, scrâșnind din dinți, cu o voce înăbușită de spaimă?

— Suntem prinși, ca vulpea în vizuină!

Poate ți se pare de necrezut, urmă moș Baptistin. Rămaserăm acolo patru zile și patru nopți, o știurăm mai târziu fără să bem și să mâncăm nimic. Iti mărturisesc sincer, că nu știm cum n'am înnebunit. În primele 24 de ore ne fu spaimă în continuu, ca unei bestii prinse în cursă. La Ragne îngână:

— Cel puțin dacă am avea un pahar cu apă.

Pe mine foamea mă chinuia. Replica:

— Ar fi destul o bucătică de pâine...

Instinctul de conservare ne cucerea. Ne hrănirăm cu speranța că vom auzi vreun mic zgomot sau vor apare proprie-

O industrie primitivă

Preparatorii de „Alabama“

Poate cunoașteți produsul cu aspect bizar de care toți Americanii de Sud se arată foarte mândri și care seamănă foarte mult cu tabacul englezesc. Produsul acesta e carne de bou afumat, scos din

Cum se prepară „Alabama“

mașină în felii extrem de subțiri, apoi comprimat în cutii de fier.

În Statele-Unite se fac enorme cantități de conserve de carne, dar departe de orașele industriale, și cei cărî le prepară, mari vânători de boi sălbateci, întrebunțează procedeele cele mai simple.

Boii odată abătuți, sunt jupuiți cu îngrijire. Pieile sunt puse d'o parte și trimise la tăbăcit.

Măcelarii tae repede vitele longitudinal

spre a le goli, apoi doi preparatori de aceste conserve iau un boi, îl tae în patru bucăți și înfige în fiecare din aceste bucăți câte două frigări lungi.

Nu departe de abatoriu se prepară o groapă îngustă și lungă zidită. Aci s'a întreținut mai înainte un un foc mare și au rămas tăciuni fumegând. Sferturile de carne sunt puse deasupra în curmezis, cum se arată în ilustrație. Incet-incet,

fără că se frigă, carnea se afumează pe când preparatorii învârtesc din când în când frigările.

Această industrie primitivă este foarte răspândită în împrejurimile orașului Montgomey și trebuie să adăogăm că acest fel de a conserva carnea nu oferă pericolele procedelor mecanice, întrebunțate în marile centre americane.

Blaz.

tarii și servitorii din vilă. Când trebuie să fi fost sfârșitul zilei a doua căci pentru noi era mereu noapte, tovarășul meu murmură:

— Ascultă, Baptistin!... Aș prefera să fiu mai bine condamnat la ocnă, de cât să mă îndur încă o oră... mă auzi?... încă o oră de o asemenea tortură.

Era epuizat literalmente. Ochi i se rostogoliau în orbite. Nicî nu încercam să-l îmbărbătez:

— Nu cred ca proprietarii să fie așa de parte. S'au dus probabil să petreacă sărbătorile, la Carnavalul din Nisa. Poate să vină, dintr'un minut într'altul.

Însă îmi veni și mie rândul. Mi se părea că mă înțepă cineva cu ace în stomac. Încercam să adorm, cu speranța că moartea îmi va veni, în timpul somnului. Dar era în zadar. Nu puteam să adorm... Îl insultam pe La Ragne:

— Hoțule! Banditul!... Tu m'ai adus aici!... o vei plăti cu pielea ta!...

El nu răspundea, căci nu mai avea putere să vorbească. În seara a 4-a, puțin înainte de ora 5 — socotirăm timpul după

soneria pendulei — auzii o clămpăneală violentă de fălcî. La Ragne aspira sângele, cu aviditate, din rana pe care și-o făcuse.

— Depărtează-te!... îmi suflă el. O să te devorez! Simt că debin nebun!

În sfârșit, pe la ora 9 auzii cum scârtaie cheia în broască. Apăru sir John Durthy, întovărășit de soția, bona și servitorul său. Era un bărbat relativ tânăr, foarte blând și cu înfățișarea simpatcă. Zărindu-ne, îndreptă un revolver spre noi.

— Aoh!... S'au prins în capcană! All right!

Ochiî noștri rugători, sticloși, lipsa oricărei mișcări din partea noastră, îi făcure să înțeleagă la moment slăbiciunea în care eram, căci brațul său căzu și începu să rădă spasmodic:

— Vezî Milady, că dispozițiunile mele sunt „very well“ perfecționate?

Răsetele i se îndoiră, vorbind într'o engleză împestrită cu cuvinte franțuzești. Nu cunoșteam de cât câteva cuvinte englezești, însă înțeles că John Durthy era încântat și se mândria că a făcut propria

sa experiență, cu dispozitivele perfecționate, cari preveniau orice încercare de furt. Îl implorai.

— Grație, d-le! Da-ți-ne un pahar de apă și o bucată de pâine. Pe urmă ne veți trimite justiției.

— Minoute! făcu sir John Durthy.

Dispăru și rămăserăm încă două ore cu spaima și torturile noastre. În sfârșit servitorul se ivi, deschise bufetul, așeză masa și servi mâncarea. Sir și lady Durthy dejunară copios, fără să se îngrijască de noi. Ah! d-le, să auzi zgomotul înghițirei, când n'au mâncat, nici băut de patru zile și patru nopți!... era ultimul alcool, în gâtul meu și al lui La Ragne. După ce La Ragne se mai întremă puțin, ne dădu două felii de pâine și un pahar cu apă...

— Aoh! gentlemen, acum puteți să plecați, după ce ați făcut cunoștiință cu invenția mea... Vă las să plecați, liberi.

Servitorul aranjă argintăria în bufet, puse sfeșnicele la locul lor, ușură buzunarul lui La Ragne de cutia de oțel și ne aruncă, politicos afară.

Nu l'am mai văzut pe La Ragne, dar după 10 sau 12 ani am recunoscut semnalmente sale, în arestarea unui escroc renumit.

Aurel Teodoras

Ospitalitatea Maurilor

Era prin anul 1415, pe timpul când Maurii stăpâneau cea mai mare parte din Spania, când Califatul de Cordova era în floare.

Hasan el Musud, un Maur bogat, vechi și distins general în armata Califului, se preumbla într-o zi prin grădina sa. Deodată el vede pe un tânăr spaniol sărind gardul și venind să se arunce la picioarele sale.

— Tată — zise acesta — fie-ți milă și scapă de moarte pe un biet nenorocit urmărit de o mulțime turbată, care vrea să-l răpească viața! Pe Allah, scapă-mă! Ascunde-mă repede undeva... Auzi, vin... sunt pierut!

Generosul Hasan mișcat de această rugăciune — și știind cam despre ce poate fi vorba — ridică în sus pe umilitul spaniol și-l făcu semn să-l urmeze. Acesta se supuse.

Ajunând lângă un tufiș, maurul ridică o perdea de liane, cari ascundeau intrarea unui chioșc. Introduse pe tânăr înăuntru, și mai înainte de a-l părăsi, împarte cu dânsul o portocală, semn sacral al ospitalității ce-l promite. În fine, după ce l'a îndemnat să aibă curaj, el închise cu grijă intrarea pavilionului și se întoarse spre locuința sa.

D'abia intrase într'însa, și aude deodată un zgomot asurzitor. Ușa se deschide cu bruscetă și o mulțime de mauri purtând pe umerii lor pe un tânăr scăldat în sânge, pătrund înăuntru. Hasan el Masud aruncă o privire pe fața palidă și disfigurată a maulului: era fiul său, singurul său copil, bucuria și sprijinul bătrânețelor sale.

Toți aleargă în ajutorul nefericitului părinte; voesc a-l consola ca și cum s'ar

O curte în Nigeria

Majestatea Sa neagră Emu-Tato-Sidi e un mic rege al Nigeriei engleze care a făcut să se vorbească mult despre el timp de doi ani. E bănuie că practică antropo-

guste din materia cerebrală a supușilor săi? Voiau poate războiul? Și intră în campanie împreună cu 5000 războinici cari dădură de lucru coloniilor engleze.

În sfârșit după o serie lungă de încercări sângeroase, Emu-Tato-Sidi își oferă supunerea, promițând să dea prefe-

O Curte în Nigeria

fagia. El e din aceia care zic că nu trebuie nimic lăsat să se piardă și când călăul taie capul unui condamnat, el ia ca bucată mai aleasă, creierul victimei.

Când înaltul comisar britanic îl sfătuie cu severitate să-și modifice regimul, se supără foarte rău. Voiau să-l împedice să

rință carnea de vacă. Și de atunci domnește în pace în mijlocul trupei sale de 200 femei.

Guvernul îi servește chiar o pensie de 20.000 lei.

Dorn

putea ușura o asemenea durere. Hasan cade fără cunoștință în mijlocul mulțimei care-l înconjoară.

Ajutoarele grabnice ce i se dă îl aduc în sfârșit la viață, însă, în același timp, și la cea mai mare desperare; dânsul se lovește peste față, își smulge albiile săi perli. S'ar fi isprăvit cu dânsul dacă natura n'ar fi triumfat asupra acestei stări violente: un torent de lacrimi vine să ușureze pe nenorocitul părinte; liniștea pare că renaște puțin câte puțin în sufletul său și peste puțin el are puterea să stea și să asculte istoria morții fiului său.

După descrierea ce i se face despre omorător, el nu se mai poate îndoi că nu este acela pe care-l are în puterea sa. Spaniolul și cu maulul se întâlniseră la vânătoare; cel dintâi, gelos că acesta i-a omorât un vânat ce urmărea dânsul, l'a străpuns cu sabia. În urmă, urmărit de maurii cari, atrași de tipătul victimei, alergaseră, el fugise până la grădina tocmăi a aceluia pe al cărui fiu îl ucisese.

— Să-mi răzbun — strigă bătrânul disperat — cerul însuși o ordonă. Da, Profetului i-a fost milă de mine; el este cel

care a făcut ca vinovatul să cadă în mâna mea.

„Dar ce... acest omorător este oaspele meu, el a atins pulpana hainei mele, el a împărțit cu mine portocala ospitalității. Funestă datorie!...

„Fiul meu, scumpul meu fiu, ertare! Sângele tău cere răzbunare și onoarea oprește brațul meu gata de a lovi!”

Și el îmbrățișă acele rămășițe neînsuflețite și le scaldă cu lacrimile sale.

Îndată ce noaptea acoperi pământul cu vălul său, când totul repauza în casa sa, Hasan Masud, cu o tortă în mână, iese fără zgomot; cu pumnalul între dinți el are de gând să izbească, să omoare; însă la fiecare pas el își simte slăbindu-i-se curajul.

În sfârșit ajunse la pavilion, îi deschide ușa, și se retrage cu groază zăbind pe omorătorul fiului său. Pumnalul îi scapă și se pierdu în iarbă.

— Nu-ți fie frică, tată, — îi zise spaniolul, — întunericul ne ajută spre a nu fi văzuți; grație generoaselor tale îngrijiri, voi putea scăpa de turburarea dușmanilor mei. În mai puțin de un ceas,

voi putea strânge în brațe pe părintele care mă va fi așteptând de mult.

La aceste din urmă cuvinte, pe maur începu să-l părăsească puterile.

— Crudul! el are un părinte, și el m'a lipsit pe mine de fiul meu, de unica consolare a bătrânețelor mele!

Îndată el învinse dorința de răzbunare ce-i stăpânea, și porunci cu răceală tânărului castelan să-l urmeze. Amândoi, în tăcerea nopții, ajung într'un fel de oratoriū, unde victima sta întinsă pe un pat funebru. Patru lumânări ardeau în jurul mortului și o lampă suspendată de tavan răspândea într'acest loc de oroare o lumină lugubră.

Spaniolul înspăimântat, își recunosc victima, sufletul îi era sfâșiat de remușcări; însă de ce lovitură teribilă nu fu izbit, când auzi aceste cuvinte ale nefeicitului Hasan!!

— Barbare, privește acest cadavru; el este fiul meu, tu i-ai străpuns sânul și tu tot încă mai respiri!

Bătrânul nu mai putu să mai urmeze începu să se clatine; Spaniolul vrea să-l sprijinească, însă Maurul respinge cu indignare pe omorătorul fiului său, și, cu privirea rătăcită, zise:

— Oprește-te, el este copilul meu; fie-ți milă de tinerețea sa!... Ah! durerea mă rătăcește, el nu mai este, nu mai am fiul!...

— Răzbună-ți în contra asasinului fiului tău — strigă Spaniolul — lovește iată pieptul meu!...

— Nu, tu vei trăi, însă spre nenorocirea ta; ți-am acordat ospitalitatea, grăbește-te a te face nevăzut dinaintea ochilor mei, tu-mi pricinuești groază. Fugi, pleacă, sau nu mai răspund de tine înaintea lui Allah și a sfântului Profet!...

Castelanul, cu inima sfâșiată de remușcări, se depărtă plângând, că a umplut de doliu și de disperare aceste locuri.

Blaz

Avrigul.-Mormântul lui George Lazăr

Calea ferată, cum și șoseaua, care ne duc de pe șesul Țibinului în Țara-Oltului, trec ambele peste Țibin și Olt și străbat în sus pe malul stâng al Oltului. Din șoseaua, ce vine dela Turnu-Roșu la Sibiu, se desface între Tâlmăciu și Veștem o altă șosea, care se îndreaptă spre est. Aceasta e șoseaua Țării-Oltului. Înaintând pe ea, trecem Țibinul și urcăm dealul de lângă comuna Brad. De pe culmea acestuia ni se prezintă o panoramă frumoasă. Îndărătul nostru se așterne plăcutul șes al Țibinului, zărim ruinele pitorești ale cetății „Coroana țării” și privirea ne străbate în valea alpină a Sadului și în pasul Turnului-Roșu. În fața noastră se desvăluie șesul de pe Olt, iar la dreapta se înalță impunător și în dimensiuni uriașe munții Făgărașului.

După ce ne-am saturat privirea în minunata priveliște, coborâm de vale în Brad, trecem Oltul peste un mare pod

de fier și intrând astfel în Țara-Oltului, sosim în curând la Avrig.

Avrigul (ung. Felek, germ. Freck) este o comună mare românească, frumoasă și bogată, cu locuitori harnici. Numărul lor este de vre-o 3400 în parte covârșitoare Români. Ei au o școală primară cu 4 învățători și și-au întemeiat o bancă și o reuniune de femei. Aici este și sediul unui protopopiat ortodox.

Avrigul își are însemnătatea sa în trecut cultural al neamului românesc, căci din sânul său a ieșit marele bărbat de școală, Gheorghe Lazăr. Născut la 1779, după ce a dat impuls de nouă viață românismului, s'a reîntors din România în satul său natal și a murit aici la 1823.

A fost înmormântat lângă biserică, dar la 1864 cenușa i-a fost mutată în un nou mormânt, la o depărtare de 20 de pași de la zidul bisericii. Aici i-a ridicat Carol Rosetti un modest monument de marmură roșiatică.

Pe piatra de la mormânt, în vârf cu o cruculiță de metal, se află următorul epitaf cam naiv, gravat în litere cirile:

Vieșuitorule!
Stăi puținel și cetește
Dup' aceasta socotește
Trista omului soarte
Nepregetătoare moarte.
Ce ești tu, eu am fost
Aceasta 'nvață de rost,
Ce sunt eu acum, vei fi
Când ceasul ții va sosi.

George Lazăr
theol.: Transilv.
N. 1779
M. 1823.

Iar pe piatra care acopere mormântul, este următoarea inscripțiune cu litere latine:

„Precum Hristos pe Lazăr din morți
[a înviat]
Așa tu România din somn al deș-
[teptat]”.

Lui George Lazăr
a ridicat acest monument școlarul său
Hagiul și Ierusalimit Carol Comite de
Rosetti, la anul 1864.

În Avrig se află un castel cu parc. Castelul a fost zidit pe la sfârșitul secolului XVIII de br. Brukenthal. Azi e proprietatea comitatului Sibiu, care a instalat în el un sanator.

(Din lucrarea d-lui Silvestru Moldovan)

CĂTRE CITITORI

Anunțăm pe cititorii noștri că vom publica ori-ce articole interesante prietoare la călătorii sau vânători, în țară sau străinătate, ce ne vor fi trimise.

Articolele, scrise pe o singură parte a hârtiei, în scrisori francate, vor fi adresate direcțiunei „Ziarului Călătoriilor”, strada Brezoianu, 11, București.

Inchiriez PIANINE

Nou și uzate
ÎN CAPITALĂ ȘI ÎN TOATĂ ȚARA
Începând de la 15 lei lunar

GEORG DEGEN, București

— Alături de Cofetăria Capșa —

Înainte și După
Întrebuințarea
Cremei și Pudrei „FLORA”

Pastă de BUCOL Apă de gură
dinți 1 leu 1 leu 50

SĂPUN de TOALETĂ „FLORA”

de o calitate ireproșabilă, foarte bine parfumat, catifelează mâinile și tenul
— Bucata lei 1.25 —

Bonboane ORIENTALE

Parfumează admirabil gura și distrug ori-ce miros urât al gurei. Cutia 50 bani la drogerii și farmaci. A se observa marca: „Semiluna cu stea”.

Tusea cea mai rebelă, bronșite acute și tronice, tusea măgărească, vindecă sigur

PECTOSIN ITEANU

Sticla lei 3. Drogerii și farmacii

Anemia clorosa, neurastenia, histeria, slăbiciunea generală, combate

HEMOFER ITEANU

— Sticla lei 4 —

Reclama e sufletul comerțului

NOUILE MARI PREMII

CE SE VOR OFERI DE

ZIARUL „UNIVERSUL”

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie, 1912

Splendidă Vilă la Sinaia

„ae», construită anume pentru tragerea viitoare, pe strada I. C. Brătianu, în poziția cea mai pitorească din localitate

ELEGANT DORMITOR DE BRONZ

are, al 8-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre de Industria Metalică «Marcu», Bul. Elisabeta, 8

RNITURA MOBILA DE BAMBU PENTRU SALON

canapea, 4 scaune, o masă, o consolă cu oglindă, 2 pedestale cu 2 vase japoneze, cumpărate de la marele magazin E. A. Pucher, Bulevardul Elisabeta, No. 15 (Hotel Princiar)

UN DORMITOR DE LEMN FIN

marele fabrică de mobile de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai-Bravul No. 37 și str. Șerbănică, No. 10. Sucursala calea Victoriei, No. 107

UNA SUFRAGERIE MODERNA

compusă din: Un bufet cu marmură Sf. Ana, cu geam de cristal pictat, cu oglindă; O masă pentru 12 persoane, cu 6 scaune tapitate și imbrăcate, imitație de piele. Cumpărată de la marele magazin de mobile «Compania Americană», str. Carol, 74, vis-à-vis de piața de flori, lângă Hotel Dacia

0 bucată pânză de borangie albă, de 9 metri; una idem frez, de 4 m.; una idem bleu, de 5 m.

cumpărate de la Expoziția Casei Școalelor

Un serviciu de ceai, de metal alb fin, argintat și garantat că nu inegrește, compus din: o tavă frumos ciselată, cu mânere, și 12 pahare într-o formă nouă și elegantă. Acest serviciu este o podoabă pentru ori-ce casă.

0 fructieră de metal fin, argintată, înaltă de 50 cm. și având 3 glaste pentru fructe și un vas pentru flori. 0 fructieră de metal alb, imitând exact argintul vechi, înaltă de 37 cm., având și un vas mare de cristal pentru fructe. Toate aceste obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de ceasornice și bijuterii în gros și en detail Frații A. & I. Roller, București, strada Smârdan, No. 35, etajul I.

Un serviciu de cristal pentru înghețată, compus din o cupă mare și 6 farfurioare, montate în metal argintat Christoffe V. P. F. Una pungă de argint veritabil, oxidată. Una fructieră de metal argintată, cu 6 cuțite de metal cu lama aurită, pentru desert. Toate aceste obiecte au fost cumpărate de la cunoscutul magazin de bijuterie Th. Radivon, Bulevardul Elisabeta, No. 8 bis.

Un gramofon cu 6 plăci Perfection. 0 mandolină italiană. Una muzică de masă cu manivelă, cu 6 cântece. Una chitară franceză. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de muzică N. Mischonzniky, furnisorul Curții Regale, strada Colței, No. 7, București.

«Una bicicletă elegantă «Sport», cu roata liberă și frână automatică, prin contra-pedalară. Una pușcă de vânătoare cu două țevi, țevile de oțel «Bayard» din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard» Această armă are patru zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuița atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum. Una carabină semi-automatică de mare precizie «Pieper», cu tirul garantat precis. Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zisman, furnisorul Curții Regale, 47, calea Victoriei, București.

Una mașină de cusut, marca Compania Americană, calitate superioară. Un gramofon marca «Melodion Carmen Sylva», cu două arcuri remontabile în timpul mersului cu 6 plăci marca Premier record. Toate aceste

obiecte sunt cumpărate de la marele magazin de mașini de cusut, gramofone și biciclete en gros și en detail Compania Anglo-Americană, strada Carol 50, București.

Un ceasornic de aur 14 carate cu 3 capace, pentru dame, marcat de Stat. Două servicii de argint pentru ouă, compuse fie-care din câte trei bucăți, într-o cutie foarte elegantă. Una pendulă elegantă și modernă. Toate acestea sunt cumpărate de la vechiul și cunoscutul magazin de încredere «Ceasornicaria Colței», București, strada Colței, No. 31.

0 armonică italiană, 21 clape, 8 basuri și tonuri de oțel. 0 vioară fină cu cutia ei. 0 pelerină de ploae portativă pe ambele părți. Toate acestea sunt cumpărate de la „Compania Generală”, mare biurow de importățiune, strada Smârdan 29, etajul I.

Două ceasornice de aur pentru damă.

Două ceasornice de aur cu câte 3 capace, de bărbat

Șase ceasornice de argint.

Sease ceasornice de metal fin argintate, cu câte 3

capa e.

Trei ceasornice de metal imitând argintul rusesc.

Cinci coliere-lănțioare de argint veritabil pentru gât.

Una geantă de alpaca veritabilă.

2 costume de haine saco, după măsură și alegerea stofei, cari se vor confecționa de cunoscuta croitorie Jacques Grimberg, strada Academiei, No. 25.

Una mașină mare de bucătărie „Ideal”, cu 4 ochiuri din table de oțel, cu cazan de aramă, elegant și solid construită, cumpărată de la cunoscuta fabrică de tinichigerie Mihail D. Botez, București, calea Văcărești, 142.

0 colecție de legi compusă din 5 volume, de la d Ghețu, calea Dorobanților 100.

Un serviciu de oțet și untdelemn, de alpaca veritabil, fin argintat și conținând 5 piese de cristal alb: una de oțet, una de untdelemn, una de muștar, una de sare și una de piper, pe un suport de metal de toată frumusețea.

Una mașină de călcat pentru croitorie, sistem Sol-Pop, ultima perfecțiune.

0 vulpe de teracotă. 20 plachete argintate, reprezentând pe Regele și Regina.

Afară de acestea, toți abonații mai primesc gratuit un volum din «Memoriile Regelui Carol I al României», sau un volum din cărțile ce apar în editura ziarului „Universul” tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pentru un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concurența la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe șase luni 15 și cei pe trei luni primesc 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare.

ZIARUL CĂLĂTORIILOR

ȘI AL ÎNTÂMPĂRILOR DE PE MARE ȘI USCAT

COSTUL ABONAMENTULUI
Lei 2,60 pe an în toată țara

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
No 11, —STRADA BREZOIANU, —No. 11

ZIARUL CĂLĂTORIILOR
Apare odată pe săptămână

de ordin estetic, de una de ordin inf-

Cei doi oameni se strecurară de-a lungul colinelor. — (Vezi pag. 5840).

ABONAMENT

LA

ZIARUL CALATORIILOR

Pentru un an lei 2,60 în toată țara

KIT CARSON

REGELE TUFISURILOR

Kit Carson fu toată viața sa un tip straniu. Născut dintr-o familie de emigrați originali din Kentuckp, trăise până la optsprezece ani în liniștea și singurătatea pădurilor din Misuri. În aceea epocă avea mușchii de oțel, un ochi pătrunzător, egalând de asemenea în știința forestieră pe Indienii cei mai dibaci.

Impins de spiritul său aventuros, se uni cu o trupă de traficanți, armați bine, al căror scop era să traverseze câmpiile spre a ajunge la Santa-Fé.

Era o călătorie periculoasă, dar îndrăzneții pionieri ajunseră la Taos, un sat mic situat la Nord. Aci învăță limba spaniolă care, mai târziu, trebuia să îi fie de mare ajutor. Cunoaștea de asemenea principalele dialecte indiene. Comprins de pasiunea aventurilor, Kit porni spre Sud până la Mexic.

În acea epocă California era provincie mexicană; ne arătând multă supunere acelora care o guvernau, locuitorii săi se aflau împărțiți în trei, având fiecare parte ideii foarte diferite: unii voiau să ceară Statelor Unite să-i contopească în Uniune, alții vorbeau să-i supue Engleterrei, și alții în fine doreau să-i facă un stat autonom.

În această perioadă a vieții sale Kit Carson făcu puțin din toate meșteșugurile: fu interpret, conducător de animale, etc.

În tovărășia altor aventurieri trebuia să alerge prin câmpiile întinse și deveni foarte popular în Noul Mexic (California actuală) atât ca călăuză cât și ca luptător neînvins.

Albii aveau mare încredere în el și îl tratau cu un respect profund, iar Indienii care îl urau la început pentru temerile ce le inspira, sfârșiră prin a-l respecta.

El înaintă până în California de sus care îi fu tot așa de familiară ca Noul Mexic și deveni prietenul Indienilor Mahavi, începând cu ei vânătorii mari. Aceștia îi deteră numele de „Regele tufişurilor”.

Un exemplu între altele, va arăta câtă autoritate avea Kit Carson asupra lor.

Siușii care ocupau un teritoriu foarte îndepărtat de acela al Comanșilor, în căutarea unor ținuturi mai pline de vânat, înaintară spre acelea ocupate de aceste triburi.

O mie de Siuși armați erau gata de război. Tribul Comanșilor trimiseră un emisar la Kit Carson cerându-i să se pună în capul lor spre a respinge dușmanul.

Regele tufişurilor porni întovărașit de emisar și zări îndată formidabila armată a războinicilor siuși gata de luptă.

Văzându-l sosind, scoaseră strigăte de triumf, așa erau ei de convinși că Carson singur valora o armată. Singur el avea o influență așa de mare că Siușii a căror victorie viitoare era aproape sigură, se înapoiară pe teritoriile lor fără să fi tras nici măcar un glonte.

Kit Carson evitase un conflict teribil și nu avu în toate raporturile bune sale reze ce a avut cu Indienii, un episod mai impresionant ca acesta.

Dar în 1846 izbucni războiul între Statele-Unite și Mexic.

Kit Carson se înrolă printre trupele frontierei, reunite de căpitanul Fremont, explorator american, în scop de a cerceta trupele mexicane.

Înconjurat de o gardă compusă din cinci Indieni numai, Fremont înaintă rezolut în capul micii, sale trupe de aventurier.

La 4 Iulie 1846 ocupară orașul Sonoma și înfipseră victorioși steagul vânătorilor pe care era desenat imaginea unui urs.

Ei proclamară astfel independența Californiei.

Din nenorocire acest pumn de aventurier nu era destul de puternic pentru a o reține. Două vase de război, unul american, altul englez, așteptau în baia Yerba-Buena (astăzi San-Francisco) spre a vedea ce întorsătură vor lua evenimentele.

Californienii care atârnavă pentru guvernământul autonom erau în număr mic, și numai două părți mari de abia se aflau față în față: acela al fusiunii cu Statele-Unite și acela al unirei cu Anglia.

Lupta începea cu trupele mexicane.

Mexicanii reușiseră să taie drumul unui mic corp de trupe americane, în capul căruia se aflau mai mulți ofițeri de marină.

Situația era din cele mai periculoase când Kit Carson alergă, urmat de douăzeci și cinci vânători.

Americanii care cunoșteau valoarea Regelui tufişurilor, se încurajară din nou și respinseră pe Mexicani de pe o colină, fortificându-o în grabă.

Cu toate tunurile, dușmanul nu reuși de cât forțându-i să se predea prin foame; aveau puține provizii și cât despre apă aveau de abia pentru ei, nu și pentru cai.

Mexicanii nu se înșelaseră. Dacă ar fi putut comunica cu San-Diego unde se afla un contingent puternic de soldați, ar fi fost scăpați!

Dar cine ar fi îndrăznit să treacă printre liniile dușmane care formau un cordon enorm, în jurul colinei?

Kit Carson se oferă să conducă spre bine această datorie aproape supraumană și actul său de bravură înflăcăra în așa mod spiritele americane, în cât unul din ofițeri, locotenentul Beale, ceru să-l întovărească.

Amândouă plecară în mijlocul nopții, îmbrăcați foarte ușor, cu picioarele goale și ne luând nici o provizie. Ei se târâră întocmai ca șerpii în lungul colinei și ajunseră până la linia sentinelor.

Una dintre ele, aprinzând o țigară,

era gata să-i descopere. Din fericire însă trecură pe lângă el și înaintară spre San-Diego prin drumuri pline cu cactus, care le sfășiau picioarele. Vreme de douăzeci și patru de ore cât țină drumul cunoscură chinurile foamei și setei.

Ajunseră în sfârșit la San-Diego de unde vre-o două sute de oameni plecară să libereze pe Americani. Carson nu putu să-l întovărească, de oarece picioarele sale nu erau de cât făși de carne. Doctorul care îl îngrijea voi să îl amputeze amele picioare spre a-l scăpa, dar Kit refuză cu energie și natura ajută la vindecare care se săvârși în câteva luni.

Cât despre tovarășul său, locotenentul Beale, din cauza suferințelor îndurate, își pierdu mintea.

După această biruință Regele tufişurilor supuse încă alte câteva triburi din Noul Mexic care își depuse armele în mâinile sale; în urmă se retrase la Taos, unde muri în 1868 la etatea de cincizeci și nouă de ani, după o carieră strălucită.

C. Arg.

**„Ziarul Călătoriilor”
IN AMERICA DE SUD**

Din partea unui cititor al nostru, stabilit la Buenos-Apres, primim următoarele note interesante cu privire la călătoria pe care a făcut-o.

O călătorie în America de Sud

PE DRUM

Citisem multe lucruri asupra părții de sud a Americii, despre care noi europenii aproape în general știm foarte puțin și simțeam îndemnul de a vizita partea aceasta a continentului, mai cu seamă țările lui principale, Brazilia și Argentina, care fac pretutindeni reclame colosale în scopul de a atrage emigranți.

Mă imbarcai pe „Cap Arcona” unul din cele mai bune vapoare germane ale societății „Hamburg Sud-America Linie” care fac cursele din Hamburg spre America de Sud. Mi se recomandase de către cunoscuți ca cele mai bune vapoare și într-adevăr ordinea și curățenia lor, îngrijirea ce o dă personalul pasagerilor, uimește pe acela ce călătorește prima oară cu ele. Primele zile pe vapor sunt foarte interesante. Pe de o parte toate acele lucruri noi ce vezi, rămânând uimit de cele ce poate produce industria modernă, conversațiunile ce încep între toți pasagerii, care involuntar caută a se cunoaște unul pe altul, iar pe de altă parte liniștea, aerul curat aspirat aproape toată ziua pe bord, face să te simți fericit. Fusesem favorizat de o vreme splendidă aproape în tot timpul călătoriei, așa că pentru majoritatea pasagerilor acest drum fu ca o ameliorare a sănătății. Seara la dîneț în smoking, în acordul valsurilor moderne executate de către o bună orchestră, te credeași la vr'un restaurant de prin centrul vr'unui

oraș mare, iar după dineu sala de lectură, de joc, prumblările pe bord, îți folosea vremea într'un chip cu totul plăcut.

De două ori pe săptămână se dau baturi, iar emigranții din clasa III se restrâng la o ghitara sau mandolină și joacă, și petrec. Noaptea pe bord, cei mai mulți tăifălesc. Fiecare, dintre călători se întreabă cum îi va merge acolo, ce va începe și de se va îmbogăți repede, după cum auzise povestindu-i-se atâtea lucruri miraculoase. Eu, la rândul-mi, convorbesc cu câțiva argentinieni aflați pe bord, îi întrebam despre această țară, despre bogăția, frumusețea ei, și eram într'o continuă nerăbdare să văd tot despre ce se vorbea. Aflasem despre Argentina și despre Buenos-Ayres, capitala ei, că această țară e cu totul agricolă, că e bogată în animale, că orașul e civilizată și nu lipsește absolut nimic din cele mai noi creațiuni ale Europei. Imi treceau prin cap cifre enorme de cai, boi, vaci, oi, etc., cifre colosale de tone exportate de grâu, în, porumb și ovăz.

În singurătatea oceanului zărirea unui vapor în depărtare era un eveniment; toată lumea se uita cu binocluri, cum se vor saluta ambele vapoare, salutând și ei la rândul lor prin fluturare de batistă pe pasagerii de pe celalt bastiment și eram cu toții bucuroși. Trecerea prin Equator se serbează special cu un bal și dela cel mai mic la cel mai mare, bea, joacă și petrece. Astfel dusesem viața de aproape trei săptămâni, când ni se anunță că legătura de telegrafie fără fir Marconi era stabilită pentru Brasilia și Argentina și deci puteam anunța de pe vapor celor ce ne așteptau că eram sănătoși și ziua probabilă a sosirii noastre. Mărturisesc sincer că cu cât ne apropiam de Rio de Janeiro, punctul meu de debarcare, mă simțeam mai trist. Necunoscusem cu toți pasagerii în acest interval așa bine, ne împrietenisem cu toții astfel, că nu ne venea acum a ne despărți.

RIO DE JANEIRO

Aspectul ce are intrarea în acest port este asemănător cu acel al Bosforului și cred că pe unii Rio îl va impresiona și mai mult prin coloritul vegetațiunii pitorești și muntoase de care este înconjurat. În port zărisem două Dreadnought-uri, după cum mi se spusese unele din cele mai moderne care aparțin flotei Braziliei, iar la unele palate așezate la marginea mării, ca în Constantinopol, observasem dărâmături, găuri de tuture. Erau acestea consecința revoluției de anul trecut din Brazilia, când guvernul s'a văzut obligat să bombardeze o parte din oraș.

Rio este capitala Braziliei, cu o populație de aproape 800.000 de oameni. Cu toată bogăția țării, nu posedă încă un port, astfel că de pe bastimente se debarcă totul pe șlepură, bărcă. Majoritatea populației este compusă de negri și mulatri. Străzile, cu excepție de „Avenida Central” care e în legătură cu „Avenida Bellamare” și care duce 15 kilometri la marginea mării, cu drumuri splendide construite special pentru automobile, cu vederi admirabile pitorești,

sunt toate înguste, cu case înalte clădite în stil portughez. Văzând pe acești negri și mulatri cu femeile lor, îmbrăcați cu toții în alb după ultima modă parisiiană, căci „Le Printemps”, „Au bon Marché”, „Aux Galeries Lafayette” etc. fac aici cu sucursalele lor afaceri colosale, rămâi uimit.

Negrii aceștia sunt în majoritate ignoranți, leneși și lăudaroși. Se găsesc însă și mulți dintre ei care au călătorit prin Europa, care au gust ales și mai multă cultură.

Femeile braziliene sunt aproape toate ignorante; cele ce fac însă parte din aristocrație, știu din toate câte ceva și vorbesc perfect limba franceză.

Față de streinii, brazilianul e foarte amabil, dar din fire și foarte șiret. Există o legendă despre Rio care zice că un străin nu poate locui mai mult timp aci, fără a fugi apoi din cauza pungășilor și apasilor ce sunt numeroși. Într-adevăr nici nu se putea să fie altfel când majoritatea negustorilor au deviza de a munci și vinde puțin și a câștiga în schimb mult. Așa se și explică viața scumpă în acest oraș, care nu poate fi numit de loc oraș comercial. Afară de aceasta influențează foarte mult la scumpirea traiului și enormele taxe și impozite pe care le impune Statul asupra articolelor importante; căci aci aproape tot se importă, neexistând industrie.

Moneda țării este un mil reis hârtie împărțit în 1000 reis nichel, echivalent cu lei 1.60; limba e cea portugheză. Producția cea mai importantă a acestei țări este cafeaua, articol ce se exportează pretutindeni, majoritatea în Statele Unite din America de Nord.

Luxul este afară din cale exagerat și numai la exterior, căci am avut ocazia a vizita locuințele multor familii foarte distinse și pot spune că adăile sunt foarte puțin mobilate, iar puținul este mobilă ușoară vieneză.

Trăsuri nu se văd prin oraș; sunt doar automobile și cred că nu există alt oraș în lume cu atâtea auto, care merg cu o iuteală enormă. Mi se povestise, la întrebarea mea de ce admite guvernul asemenea iuteți nebunești, că acum câțiva timp, municipalitatea, voind să prohibea scă aceste curse, parte din populație a amenințat-o cu revoluția și a trebuit să rămâie lucrurile în același stadiu. Tramvaiul electric, lumina electrică, furnitura apei și multe alte întreprinderi importante sunt în stăpânirea englezilor. În interiorul țării se află foarte mulți germani emigrați, care se ocupă cu cultivarea cafelei.

Printre lucrurile frumoase ale acestei capitale, afară de palate și câteva teatre, pot cita grădinele botanice și zoologice, care au mare merit prin variația plantelor și a diferitelor animale și care sunt distracția duminicală a mai tuturor. Afară de aceste sunt munți și Avenide, unde se fac excursiuni foarte frumoase cu trenul. Clima este caldă, iar în interior la câteva grade de Equator aproape insuportabilă. Căldura influențează foarte mult asupra pielei omului, dar brazilienii sunt curați, au în fiecare casă dușuri reci.

Armata și poliția sunt compuse de ne-

gri și mulatri care fac aceste servicii cu oarecare indiferență și pe cari îi poți cumpăra.

SANTOS

În puțin timp văzusem aproape tot ce mă interesa, apoi temându-mă de friguri căci în Rio frigurile băntuie în continuu, m'am decis să iau vaporul și să mă depărtez puțin, având ocazia să văd și portul brazilian Santos.

Spre a intra în acest port vaporul trece printr'un canal îngust. Santos are aproape 50 mii de locuitori, majoritatea negri și mulatri, cu port construit de curând. De aci se exportează multă cafea.

La câteva ore de Santos cu drumul de fer este capitala provinciei Sao Paulo cu același nume, un oraș comercial de primul rang, locuit de foarte mulți italieni. Orașul este situat la poalele unor munți, deci cu o climă mai favorabilă și care are împrejurul lui câmpuri cultivate cu cafea ce se exportează prin Santos. Ca frumuseți în Santos, pot cita plaja mării și vile situate la marginea mării. E un oraș mic comercial fără altă importanță.

Peste câteva zile am luat vaporul pentru Buenos-Ayres.

În numărul viitor, voi scrie ceva despre Argentina și Buenos-Ayres.

Buenos-Ayres 1912.
Calle Corrientes 2547.

Mico Naftalli

FĂGĂRAȘUL

Făgărașul al cărui nume se deriva de la *fag*, are la 6600 de locuitori, Români, Unguri și Sași. Românii formează mai bine de a treia parte din totalitatea locuitorilor. Făgărașul este orașul plăcut, cu câteva zidiri moderne, frumoase, cum este casa comitatului (prefectură), liceul de stat, hoteluri etc. Dintre biserici e remarcabilă biserica unită, construită de Const. Vodă Brancoveanu, la 1697. Făgărașul este capitală de județ (comitat), are un liceu de stat, instituții culturale și economice-financiare etc. Românii au și ei câteva așezăminte: un institut de credit și economii, două reuniuni de femei, o reuniune culturală-teatrală („Progresul”) și școale primare.

De importanță deosebită este castelul sau cetatea Făgărașului, un punct istoric. Are formă pătrată și este înconjurată cu ziduri puternice, bastioane și șanțuri. În jurul cărora se extind locuri de plimbare. Cetatea aceasta e veche, de vreo 600 de ani. S'a început a se zidi pe la anul 1310, iar forma de acum o are de pe timpul principelui Bethlen. În secolul trecut era fortăreață puternică și Turcii au fost siliți să se retragă în câteva rânduri de sub zidurile ei, fără a o putea lua.

Făgărașul a fost din timpuri vechi, împreună cu Tara-Oltului, în posesiunea voievozilor Munteniei. Unul din ei, legendarul Negru-Vodă, care își avea cetatea în trecătoarea Brezei, sau vreun antecesor al lui, strămtorat de Tătari și alte

liffe păgâne, s'a retras la Făgăraș, pe coastele nordice ale Carpaților. Adunându-se în curând mult norod în jurul lui, Negru-Vodă, așa spune legenda, a trecut munții, probabil pe la Breaza și a descălecat la Câmpulung, punând temelie Munteniei de mai târziu. „Aici la Câmpulung—zice A. Vlahuță *)—s'a ridicat de norocosul descălecător cea dintâi *biserică domnească*, în amintirea acelor zile mari și însemnate, dela cărî un alt drum ni se deschide și începe o nouă istorie pentru neamul nostru”.

Da, drumul noii istorii a neamului, descălecarea „țării nouă” a purces de la Făgăraș, ca posesiune a voievozilor români. Mai târziu ținutul Făgărașului a ajuns în posesiunea regilor Ungariei, dar voievozii munteni l'au stăpânit multă vreme, conferit lor ca proprietate feudală. În acest timp se numea *ducat* și domni români purtau și titlul de „*duce al Făgărașului*”, împreună cu titlul celui alt ducat vecin, tot ca feud, „*al Amlașului*”. Și titlul de „*duce al Amlașului și Făgărașului*” voievozii români l'au purtat până prin secolul XVII, cu toate că de pe timpul regelui Matei Corvinul nu au mai avut în posesiune aceste ducate.

În urmă Făgărașul a trecut în posesiune la diferite familii nobilitare, prin donațiune.

În secolul XVI, cetatea și domeniul Făgărașului se afla în proprietatea voievodului român al Ardealului, Ștefan Mailat, nobil de Comana și Țintar. Acesta a trecut pe partea regelui Ferdinand și contra lui Zapolya. Turcii, cari sprijineau pe Zapolya și după moartea lui pe soția și pe fiul său, au trimis pe pașa Mustafa cu o oaste de 20.000 asupra lui Mailat și pașa l'a împresurat în cetatea Făgărașului. Mailat cu puținți osteni români se apăra voinicește și pașa văzând că cu arma nu izbuteste, recurse la viclesug. El iniția tratative de pace cu Mailat și-l invită să meargă în castre, spre a definitivă pacea. Îi dădu chiar ostăteci, pentru mai mare siguranță. Tradiția povestește, că Turcul i-a jurat lui Mailat, promițând că până va fi soare pe cer, nu i se va întâmpla nimic rău. Mailat căzu în cursa Turcului, ieși dela adăpost și însoțit de o strălucită suită merse în tabăra dușmană. Pașa îl primi prietenește, îl ospătă toată ziua, dar îndată ce soarele apuse, îl legă în fiare, declarându-l de prizonier. La acest act a luat parte ca factor principal și voievodul Moldovei, Petru Rareș, dușmanul lui Mailat. Rareș însuși a prins pe Mailat în tabără, rupându-i hainele și dându-l pe mâinile lui pașa Mustafa, care la rândul său l'a expediat cu escortă la Stambul, unde după 10 ani de robie moare la 1551.

Făgărașul a rămas și mai departe al Mailateștilor, până la 1566 când Gavrilă Mailat, fiul lui Ștefan, a vândut castelul și domeniul principelui Ioan Sigismund. El apoi a părăsit Ardealul și s'a dus la împăratul Maximilian, temându-se de soarta tată-său, deoarece se svonise prin Ardeal, că Sultanul a dat ordin să fie prins și dus la Constantinopol.

Făgărașul a trecut apoi în proprieta-

*) În „România pitorească”.

În urmărirea Haplocerilor

Prima oară când am văzut un *Haplocerus Americanus* a fost în Columbia Britanică. Eram în excursiune de vânătoare pe masivul Selkirks. Unul din tovarășii mei, Canadian-Frances, imi atrase atenția arătându-mi ceva pe vârful unei stânci.

„Vezi vârful acela de stâncă care se detașează pe cer? Ei bine, puțin la dreapta nu zărești nimic?”

Nu vedeam nimic de cât alb, dar mă prefăcu că zăresc cinci berbeci sălbateci. Trebuie să spun că aceste animale mari, cari sunt de talia măgarului, sunt de o albeață strălucitoare și cum se aflau pe o stâncă înzăpezită, nu se dis-

După două ore de ascensiune, un gest al Canadianului mă făcu să strig de bucurie. În fața noastră, ca la o sută de metri, într'un cerc de stânci, se aflau opt din acești mamiferi grațioși, dintre cari două foarte tineri.

După ce ne-am asigurat că animalele nu bănuiau vecinătatea noastră, am început să ne târâm din stâncă în stâncă și peste zece minute eram la o depărtare de șase-zece de metri.

Imitând pe Tabamon, nu înaintam decât pas cu pas, cu carabina la ochi.

De odată cu o repeziciune uimitoare haplocerii speriați de apropierea tovarășilor noștri o luară la fugă, în direcțiunea noastră. Noi îi primirăm cu o

Un haplocer din Munții Stâncoși.

tingeau de loc.

În aceste condițiuni nu puteau fi zăriți de cât de ochiul unui vânător exersat.

Opt zile mai târziu, călăuza noastră veni să ne spue că a dat de urma unor berbeci sălbateci.

Eram patru, Canadianul care se numea Tabamon, un tânăr American M. Gerald, călăuza și eu. Porniserăm în două bande; eu și cu Canadianul propuserăm să ne urcăm pe vârful crestei, în vreme ce ceilalți doi să meargă pe de lături.

După socotelile noastre, haplocerii trebuiau să ia fuga la apropierea noastră și fără îndoială că vre-o câțiva din ei trebuia să cadă sub gloanțele celorlalți doi tovarăși.

ploaie de plumbi.

Dar dispariția a fost așa de repede că un moment am crezut că sunt jucăria unui vis. În timp de o secundă, cele opt animale, mult mai mari ca niște capre domestice, dispăruseră ca prin minune.

Urme de sânge însă ne arată că viziunea fusese în adevăr materială. La o distanță de două sute de metri, găsirăm un haplocer care murea între două stânci.

Și după vre-o oră de căutare, descoperirăm o altă victimă care de și rănită de un glont, avusese puterea să sară pe o stâncă inaccesibilă.

Olg.

tea principilor ardeleni și în urmă în stăpânirea statului. Mai înainte garnizonă în cetate miliție, dar azi este nelocuită,

din cauză, că s'a constatat a-i fi nesănătoase încăperile.

La Făgăraș mai este de remarcat po-

dul de fier de peste Olt. El leagă orașul cu comuna Galați, de pe malul drept al râului. Podul de fier e nou, construit de câțiva ani. Mai înainte se întindea aici peste apa Oltului un pod de lemn, de construcție veche, cu acoperiș de șindrilă și pe de latură cu ferestre. Acesta fusese construit la 1817, avea o lungime de 144 de stânjeni și se răzima pe două picioare în apă. Bătrânul pod, o reminiscență a vechiului Ardeal, a suferit sub greutatea apăsătoare a vremii, făcând loc urmașului său, tânăr și viguros.

Făgărașul are rol însemnat și în viața bisericească a trecutului nostru. Aici și-a avut rezidența al doilea episcop unit Ioan Pataki. La începutul secolului al XVIII s'a zidit de nou cetatea Alba-Iuliei și rezidența vechei mitropolii fiind în calea unui zid al cetății, s'a răscumpărat și s'a dărâmat. Tot atunci însă a căpătat episcopia română gr.-cat. dela împăratul Carol VI două moșii, la Gherla și Sâmbăta de jos și astfel Pataki și-a mutat scaunul episcopiei la Făgăraș, în apropierea moșiei de la Sâmbăta. Urmasul lui Pataki, episcopul *Inocențiu Micu-Clain* a schimbat cele două domenii cu domeniul statului de la Blaj, unde și-a mutat rezidența, care apoi a rămas stabilă aici. Azi Făgărașul este centrul unui vicariat gr.-cat. român, înființat la 1786, de care se țin două protopopiate (al Venetiei de jos și Voilei) și centrul unui protopopiat ortodox român.

Dela Făgăraș mai departe, spre răsărit, lângă *Sercaia* se ramifică o șosea de județ, care pleacă pe Olt în sus. Șoseaua principală se depărtează de râu și trecând prin munții Perșanilor, părăsește Țara-Oltului.

(Din lucrarea d-lui **Silvestru Moldovan**)

Examenele de Mandarinat

În Extremul Orient intelectualii pot pretinde toate onorurile și toate profiturile.

Un bacalaureat candidat la licență prevăzut cu toate accesoriile

Acolo examenele au mare importanță și sunt de mai multe grade. Probele superioare corespund cu bacalaureatul, licența, doctoratul. Cariera de student este, în Extremul Orient, o situație socială foarte ridicată. Nu e rar să vezi elevi de patru-zeci sau cinci-zeci ani înfruntând

vedea în ilustrație. Adică un cort făcut din bețe de bambu și hârtie.

Toate corturile sunt așezate unele lângă altele și sunt dominate de un fel de *Meirador*, în care șade *Giam-Tat*, delegatul special. Nimic nu scapă ochiului său de argus. Nu au voie să comunice,

Marii demnitari ai Curții, președintele și vicepreședinții examenelor

greutățile unui examen sau concurs. Anul acesta examenele au durat de la 6 Noembrie până la 15 Decembrie, adică patru-zeci de zile.

Nici un candidat, sub pedeapsă de excludere, n'are voie să se depărteze de

nu au voie să primească de afară nici un ajutor.

Bagajul studentului se compune și dintr'un cufăr căutat cu îngrijire înainte de examen și unde nu poate pune decât cerneala și caetele cu numele său

După corectarea probelor, concurenții iau cunoștința pe afișe numele celor cari vor fi admiși să continue examenul

locul examenului, în tot timpul acela. Trebuie să-și ia cu el tot ce îi e necesar. Mai întâi un cort după cum se poate

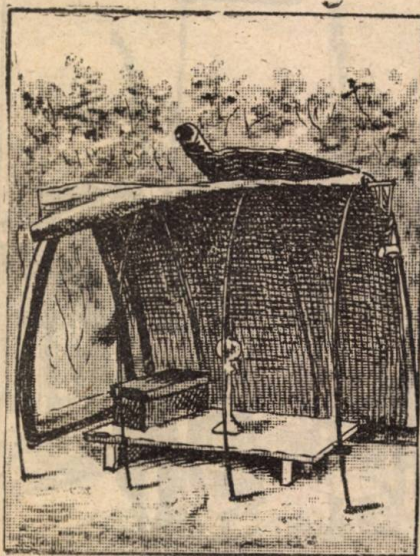
care îi sunt date de *Giam-Tat*.

După ce tratează subiectul, el dă caetul cu compoziția delegatului care o

duce juriului compus dintr'un grup de mandarinii.

Aceștia de asemenea sunt secestrați timp de patru-zeci de zile, dar ei au voie să-și aducă tot ce le e de trebuință. La marginea terenului le sunt rezervate locuințe confortabile. Ei sunt prezidați de marii demnitari ai Curței, anume desemnați.

Coliba unde și face studentul compoziția

Când compoziția candidatului e corijată și când acesta e autorizat să treacă la proba a doua, numele său e scris pe un afiș.

Dar după atâtea ostenele vine și recompensa. I se înmânează diploma în sunetul muzicelor. Și ce diplomă! enormă, plină de desene bizare, de caractere rituale care urează diplomatului prosperitate și fericire.

Sereno.

Exploratorii din trecut

Descoperirea Americii la anul 1000

La anul 985, Hakon-zel-Rău, regele Norvegiei, — voind ca singur să poarte titlul de rege în regatul său, — ordonă ca toți regiile mărei să vină la curtea sa spre a i se închina.

Atunci, din toate golfurile și fiordurile Scandinaviei, se desfășurară pânze. Marinarii, tineri și bătrâni, regi ai mărei, căpitani și marinari, pescari și luntrași, toți luară marea fără gând de întoarcere, fugind de rușine și de robie.

1) Vechii Normanzi, Wikingii, strămoșii Scandinavilor de astăzi, erau mai toți marinari. Ei locuiau numai coastele țării și erau pirai renumiți. Peste mai multe corăbii cari plecau pe mare după jaf, era un șef numit *regele mărei*, care era inițiat și în cunoașterea *runelor*, — niște litere crestate pe spadele lor, — cari, după credința lor, da victoria. Scandinavia avea peste o sută de regi de mare.

Heriulf, un bătrân rege-pirat, a cărui corabie cutreerese mările mai bine de o jumătate de veac, semănând pretutindeni spaima și moartea, și lăsând în urmă-i de lucru pentru rechini, se afla în casa sa, încovoiat de ani, sfărâmat de o sută de răni, blestemând soarta care smulse din mâna-i slăbită spada continuu însângeraată.

Când Hakon, întâia oară somase pe regiile mărei să depună autoritatea Heriulf simțise sângele năvălindu-l în inimă, o nouă ardoare îl cuprinsese membrele, ca și cum ar fi reîntinerit și — cu toate că fiul său, Bjarn Heriulfson, era într-o călătorie depărtată, — el se hotărâ să plece din Norvegia.

Luă pe vasul său insignele familiei sale regale, jurând că își va stabili locuința pe primul mal unde îl va duze vântul și valurile. Apoi — rezemat cu mândrie pe dragonul poleit care, cu aripele întinse încununa prora și carena vasului său — întinse pânzele și porni spre Irlanda pe care o alesese de patrie nouă.

La plecare, marea era liniștită; mai târziu însă, o furtună grozavă se deslănțui și, luând pe bătrânul drakkar, martor al atâtor ilustre aventuri, fără respect pentru bravurile sale, îl aruncă pe o coastă și-l sfărâmă.

Atunci singur pe o stâncă, regele, întinzându-și brațele spre sfărâmurile corăbiei sale, devenită jucărie a valurilor, simți că totul se prăvălește în jurul său. Și plânse, el care nu plânse niciodată; lacrimi fierbinți curseră în lungul albelor sale mustați, și privind fix, pentru ultima oară, cerul făcut din craniul lui Ymer, zise:

— Bătrânul războinic va muri; dar el este fără arme, și sângele său nu curge din nici o rană. Adio, vouă tovarășii ai zilelor de mărire! Pentru voi *Walhaala* s'a deschis și *Walkyriile* au purtat trupurile voastre încă palpitând la banchetul lui Odin.

„Acolo, până, la chaosul cel de-apoi, până în ziua când ultimul om, lovit de semenul său, va fi pierit, voi veți bea hydromel delicios vărsat de nimfe, și veți ospăta cu carnea porcului sălbatec care, tăiat în fiecare dimineață, renaște întreg în toate serile. Nu veți părăsi masa de cât pentru a alerga la turneuri, unde rănilor nu lasă urme. Însă eu, eu, nu voi vedea în nouri palatul strălucitor de lumină; Hermdallr, păzitorul, a cărui ureche este așa de fină în cât aude lăna crescând în spatele oilor, nu va auzi șgometul pașilor mei. Și podul cel sfânt din Bafrost nu se va scobori să dea trecere învingătorului atâtor lupte.

„Hela singură va avea vizita mea, Hela care prezidează refugiul acelor care mor fără glorie. Palatul său e sărăcia, iar masa sa e foamea.”

Zicând aceste cuvinte, bătrânul pirat, amestec, începu să alunece în jos pe stâncă, gata să cadă în mare, când o mână viguroasă îl apucă de umăr și îl reținu. Atunci, el se deșteptă din ameteală.

— Cine ești tu, streine?... întrebă el, întorcând fața spre cel-ce îl apucase de umăr.

— Eu — zise cel întrebat — sunt Erik-*cel-Roșu*, fost, ca și tine, rege al mărei, acum om liber.

Erik luă pe Heriulf în coliba sa unde-l desmormi membrele amorte. Dânsul venise aci, ca și Heriulf, cu gândul să se așeze definitiv; însă, omorând în duel pe un alt locuitor, legile țării îl condamnă să părăsească acel pământ, și el trebuia să se supună.

Heriulf, în urma rugămintilor lui Erik consimți să-l însoțească pe acesta în Groenlanda, țară descoperită de Normanzi cu câțiva ani în urmă. Peste câțiva timp, 16 corăbii imbarca pe Erik Roșul, Heriulf și pe ceilalți regi fugari; pe drum spre Groenlanda însă, se iscă o tempestă, și mai multe vase, printre cari și acel în care se afla Heriulf, se înecară. Bătrânul rege al mărei pierise prin mare...

Bjorn Heriulfson, fiul său, întorcându-se în Norvegia și aflând dela alți marinari că tatăl său a plecat cu Erik în Groenlanda, se imbarcă îndată și porni; aruncat de vânturi spre apus, el dădu peste Labrador și Terra-Nova; însă în graba d'a găsi pe tatăl său, el porni înainte. Ajuns în Groenlanda, auzi că Heriulf a pierit. Cu inima zdrobită el reluă drumul Norvegiei, uitând cele ce descoperise.

Leif Erikson, unul dintre fiii lui Erik, auzise dela Bjorn de existența acelor pământuri fericite pe care acesta le găsisese în drumul său fugitiv; însă, fiind prea neexperimentat pentru a întreprinde o călătorie până acolo, renunță deocamdată.

Peste 13 ani, în 998, ducându-se iar în Norvegia, întâlni pe Bjorn și îl hotărî să meargă amândoi să găsească pământul văzut cu atâția ani în urmă.

La anul 1000, o corabie Norvegiană, comandată de Leif și Bjorn, plecă din Bratehilda, capitala Groenlandei, descoperă Terra-Nova și peninsula Labrador, și înainta pe litoral până prin locurile unde se află astăzi Washingtonul, ba încă și mai la sud ceva.

Această țară, pe care, din cauza abundenței vinului ei, o numiră „Winland”, țara vinului, fu locuită de Normanzi timp de câteva zeci de ani.

Descoperirea Americii la anul 1000 d. Chr. este probată prin descoperirile ce s'au făcut și se fac pe fiecare zi, de cadavre, inscripții de ruine, arme europenești din veacul de mijloc, etc.

Christofor Columb, de și are predecesori, totuși este și trebuie recunoscut ca adevăratul descoperitor al Americii, cu toate că el, murind, n'a știut că a descoperit o lume nouă.

Blaz.

O ZI TERIBILĂ

În anul 1901 ne povestește d. G. Delbrel, aflându-se la Za în Maroc, și voind să meargă la Fez avu curiozitatea de a vedea Muluia. Plecă cu o escortă de 35 de cavaleri, cu Kassem, nepotul caidului și doi șerifi.

În ziua hotărâtă, ajunseră în fața râului. Torentul apelor era furios, cursul râului adânc. Trebuiau să treacă prin el și să-și urmeze calea spre Fez. Un șerif, Muley-Hamed, își duse calul în râu